

Uchwała Nr XXXIX.271.2022
Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim
z dnia 17 marca 2022 roku

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035

Na podstawie art. 10f ust. 4, art. 18 ust. 4 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) i art. 19 ust. 3b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1057 ze zm.) Rada Miejska w Koźminie Wielkopolskim uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Strategię Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Burmistrz Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski wnosi o podjęcie uchwały w proponowanym brzmieniu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KOŹMIN WIELKOPOLSKI NA LATA 2021-2035

Opracowanie:

Urząd Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Miasta i Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2019 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

Autor zdjęć wykorzystanych w Strategii: Tomasz Piejko, Grzegorz Pierzchała.

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY KOŹMIN WIELKOPOLSKI.....	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	12
3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	15
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	17
4.1. Ocena sytuacji Gminy	17
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe.....	18
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej.....	21
STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KOŹMIN WIELKOPOLSKI.....	23
1. Misja i wizja.....	24
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	25
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Koźmin Wielkopolski oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	35
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	38
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	44
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	46
ZAŁĄCZNIKI.....	47
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Koźmin Wielkopolski.....	48
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	84
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	88

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej, nieaktualnej Strategii Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski obowiązującej do 2020 roku. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Ważnym źródłem informacji byli **członkowie Zespołu ds. opracowania projektu Strategii**, w skład, którego wchodziłi reprezentanci władz, jednostek organizacyjnych i społeczności lokalnej:

- Jarosław Ratajczak – Zastępca Burmistrza,
- Marcin Borowczyk – Radny Rady Miejskiej,
- Robert Idkowiak – Radny Rady Miejskiej,
- Andrzej Nowacki – Radny Rady Miejskiej,
- Karol Jankowiak – Radny Rady Miejskiej,
- Andrzej Serek – Skarbnik Gminy Koźmin Wielkopolski,
- Monika Wojtczak – pracownik Urzędu Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski,
- Sławomir Gruchała – Kierownik Gminnego Ośrodka Sportu w Koźminie Wielkopolskim,
- Wiesław Głuszek – Prezes Klubu Honorowych Dawców Krwi PCK przy UMiG Koźmin Wielkopolski.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Iwona Nowacka – Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Joanna Francuz-Jankowska – Starszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Marcin Masternak – Starszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Tomasz Michałowicz – Starszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Dominika Szulc – Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Klaudia Świrski – Młodszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego.

oraz inni interesariusze uczestniczący w warsztatach strategicznych.

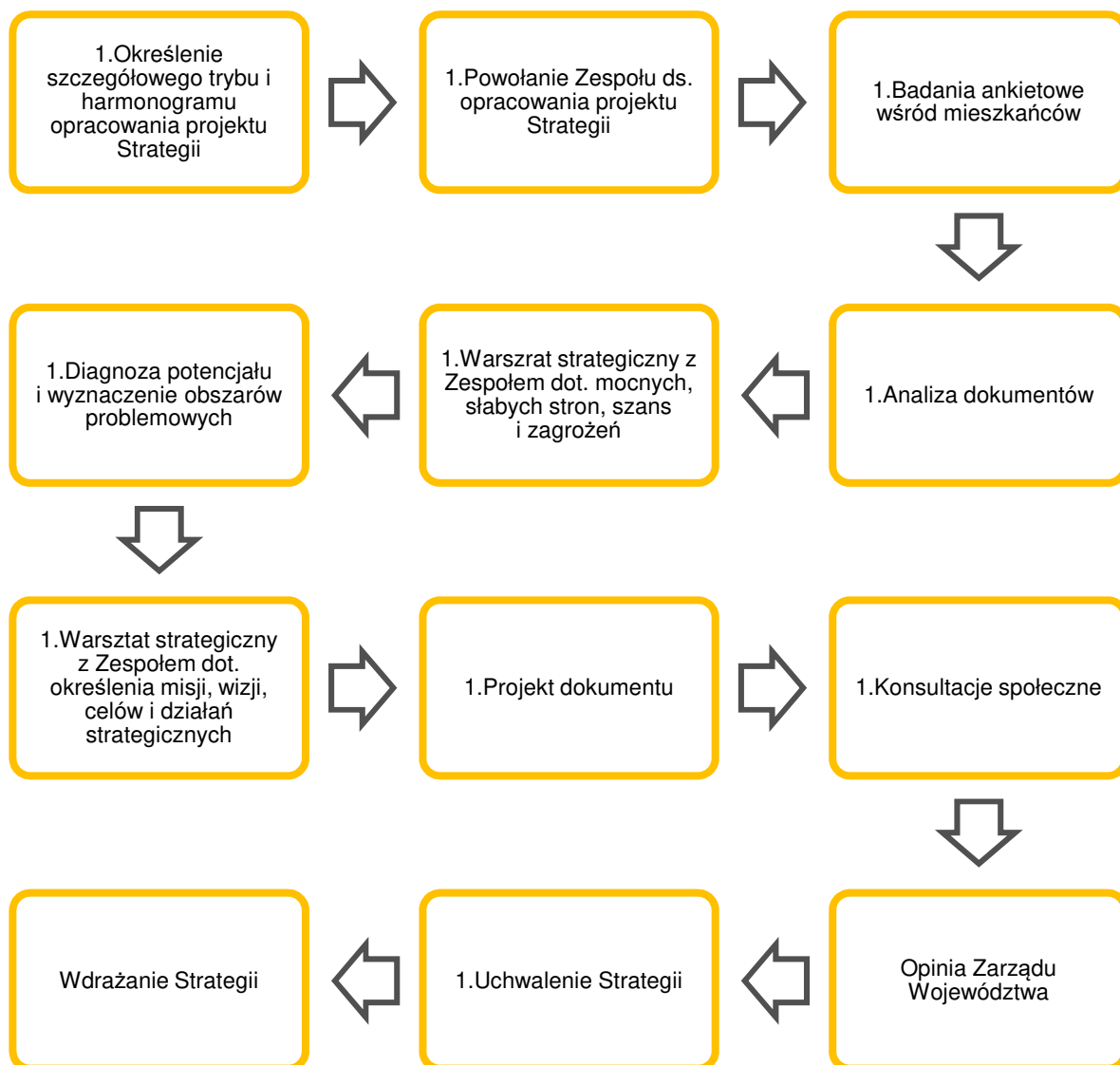
Prace nad Strategią rozpoczęto w grudniu 2020 roku, kiedy to Burmistrz Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 1 stycznia do 15 lutego 2021 roku. Warsztaty z zespołem strategicznym przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającym na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Podczas warsztatów uczestnicy dyskutowali na temat edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji, bezpieczeństwa – z punktu widzenia róż-

nych grup społecznych (rodziców, młodzieży, seniorów, przedsiębiorców, rolników, inwestorów, turystów, pracowników Gminy). Podczas pracy w grupach zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne strony Gminy oraz szanse na jej rozwój. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Prace te zostały zrealizowane podczas drugich warsztatów z Zespołem Strategicznym.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2030 został przygotowany zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372) z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzenia badań ankietowych i warsztatów strategicznych. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378).

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035:

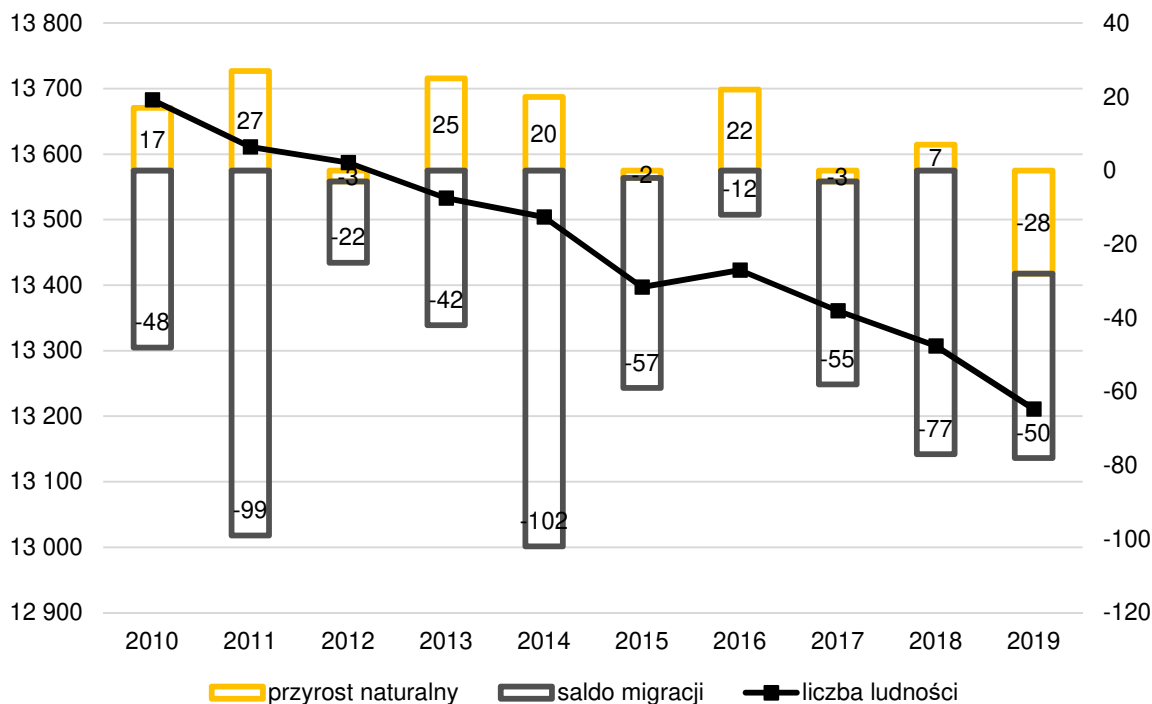
1

**STAN I WYZWANIA ROZWOJU
GMINY KOŹMIN WIELKOPOLSKI**

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Z diagnozy sytuacji społecznej Gminy Koźmin Wielkopolski wynika, że w ostatnich latach spada liczba ludności Gminy. Stan ten utrzymuje się od roku 2010 (z wyjątkiem roku 2016), a wpływ na ten niekorzystny trend demograficzny ma ujemny przyrost naturalny, który w 2019 roku wynosił -28 i malejące saldo migracji na poziomie -50 w 2019 roku, pomimo nieznacznego wzrostu w stosunku do roku poprzedniego (w 2018 roku wynosiło -77). Według danych GUS w 2019 roku Gminę zamieszkiwało 13 211 mieszkańców, natomiast dynamika zmian liczby ludności w latach 2015-2019 wynosiła 99,7%, co także jest tendencją niekorzystną. Oba analizowane wskaźniki demograficzne w 2019 roku na tle województwa wielkopolskiego i w porównaniu do średniej powiatu krotoszyńskiego wypadają również niekorzystnie. Znaczną różnicę w wymiarze negatywnym można także zaobserwować w przypadku przyrostu naturalnego: w Gminie Koźmin Wielkopolski był on prawie 6 razy mniejszy niż średnia powiatu i nieco ponad 2 razy niższy niż wskaźnik dla województwa. Podobnie sytuacja wygląda z saldem migracji – w 2019 roku było prawie 9 razy mniejsze w porównaniu z województwem i nieco mniejsze niż średnia dla powiatu. Z uwagi na ujemnie kształtujące się wskaźniki Gmina Koźmin Wielkopolski została wspomniana w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+” jako jedna z gmin, które zanotowały na swoich obszarach wiejskich jeden z najwyższych procentowo (między 4 a 7% populacji całej gminy) spadków liczby ludności w województwie wielkopolskim w ciągu ostatniej dekady.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2010-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Koźmin Wielkopolski zachodzą także niekorzystne zmiany jeśli chodzi o proces starzenia się społeczeństwa, który w ostatnich latach nabiera tempa. W 2019 roku wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym w Gminie, wynosił 25,6%. Wzrósł on od 2015 roku o 2,8%, co oznacza dynamikę wzrostu równą 112%. Jest ona co prawda niższa niż w województwie, czy w powiecie, mimo tego w Gminie notuje się więcej mieszkańców w wieku poprodukcyjnym niż wynosi średnia dla obu jednostek porównawczych. Implikuje to konieczność zabezpieczenia zróżnicowanych potrzeb stale rosnącej grupy społecznej, jaką są seniorzy w Gminie. Dotyczy to zarówno usług społecznych związanych z ochroną zdrowia, opieką nad osobami starszymi i innych usług komunalnych dostosowanych do potrzeb seniorów, ale także zapewnienia im odpowiednio skonfigurowanej oferty z zakresu kultury, edukacji i rekreacji oraz spędza-

nia czasu wolnego w Gminie. Należy również pamiętać, że taka tendencja będzie miała swoje odzwierciedlenie w dochodach Gminy - zmniejszać się będą m.in. wpływy z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, a przy rosnących wydatkach na nowe usługi wskazane jest pozyskiwanie nowych źródeł ich finansowania.

Niekorzystnie kształtuje się również wskaźnik liczby mieszkańców w wieku kreatywnym, wchodzących na rynek pracy (25-34 lat) w stosunku do ogółu mieszkańców Gminy Koźmin Wielkopolski. W 2019 roku wynosił on 14,1% i był niższy niż średnia dla powiatu i województwa. Należy jednak zaznaczyć, że ogólna liczba ludności w wieku produkcyjnym (od 18 do 59 roku życia w przypadku kobiet i 64 roku życia w przypadku mężczyzn) corocznie maleje, w 2019 roku wynosiła ona 7 913 osób, stanowiąc 59,9% mieszkańców Gminy, a od 2015 roku spadki te oscylowały średnio na poziomie 83 osób w wieku produkcyjnym mniej w Gminie w stosunku do roku poprzedniego. Corocznie stopniowo maleje też liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), choć tempo spadku jest niższe niż w przypadku liczby osób w wieku produkcyjnym. Do tego należy dodać znaczną dynamikę wzrostu liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, których liczba w 2019 roku wynosiła 2 705 osób, od 2015 roku zasilając tę grupę mieszkańców Gminy o średnio 50 osób rocznie więcej.

Analizując dane GUS z 2018 roku i wskaźnik obciążenia demograficznego ukazujący, że na 100 mieszkańców Gminy w wieku przedprodukcyjnym przypada 104,3 osób w wieku poprodukcyjnym należy nadmienić, że w tym przypadku nie można mówić o pełnej zastępowalności osób na rynku pracy w Gminie. Mając to na uwadze konieczne będzie takie prowadzenie polityki rozwojowej Gminy, które uwzględni różnicę między liczbą mieszkańców wchodzących w aktywność zawodową i ją kończących, zapewniając obsługę tak zróżnicowanych potencjałów społecznych pod kątem rozwoju i zachęt dla przedsiębiorców oraz atrakcyjnej oferty aktywizującej osoby schodzące z rynku pracy, by mogły one częściowo utrzymać swoje zaangażowanie zawodowe, dzieląc się swoim doświadczeniem i wiedzą.

Gmina Koźmin Wielkopolski w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+” z racji tego, iż nie podlega wpływom żadnego z największych ośrodków gospodarczych regionu, została zakwalifikowana do obszarów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Wzmacnianie jej potencjału i aktywizowanie nowych możliwości rozwojowych Gminy będzie miało również znaczenie dla zwiększenia spójności całego regionu. Słabe oddziaływanie na Gminę głównych ośrodków rozwoju województwa, ale także ograniczony dostęp, choćby ze względu na dzielące od nich odległości, do najbardziej znaczących ośrodków miejskich jest przyczyną postępującej depopulacji wsi na skutek nasilonej migracji mieszkańców w poszukiwaniu szans rozwojowych, w tym głównie zawodowych, poza teren Gminy. Przyczyną tego zjawiska jest też ograniczony dostęp do usług społecznych i niskiej jakości infrastruktura techniczna, powodująca również degradację środowiska i obniżenie atrakcyjności otoczenia. Stąd też konieczne będzie podjęcie przez Gminę działań związanych z prowadzeniem świadomej polityki demograficznej, przeciwdziałającej niekorzystnym procesom demograficznym, szczególnie negatywnemu zjawisku migracji, w tym ekonomicznej. Podniesieniu ulec powinna przede wszystkim jakość świadczenia usług społecznych oraz jakość i różnorodność oferty dla rozwoju gospodarczego obszaru Gminy, tak, by podnieść ogólny poziom życia, który pozwoli mieszkańcom w sposób zadowalający funkcjonować w Gminie zarówno w sferze społecznej, jak i zawodowej.

Gmina jest organem prowadzącym dla 2 przedszkoli publicznych: jednego w Koźminie Wielkopolskim i drugiego funkcjonującego w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Marii Konopnickiej w Borzęcicach oraz dla łącznie 3 Oddziałów Przedszkolnych prowadzonych przy szkołach podstawowych: w Mokronosie (2 wewnętrzne oddziały przedszkola zlokalizowane są w budynku szkoły w Mokronosie, 1 oddział zamiejscowy mieści się w budynku we Wrotkowie), i po 2 oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Starej Obrze oraz w Szkole Podstawowej w Borzęcicach. W każdym z przedszkoli działa grupa zerówkowa (w przedszkolu w Koźminie Wielkopolskim działa ich 5).

Poziom upowszechniania edukacji przedszkolnej na terenie Gminy jest wysoki i wynosi 91,9%. Porównując jego wartość do innych gmin powiatu krotoszyńskiego Gmina Koźmin Wielkopolski plasuje się pod tym względem również wyżej niż średnia dla powiatu. W Gminie nie ma żłobka, natomiast w 2020 roku Gmina utworzyła Klub Malucha, zyskując dofinansowanie na jego powstanie i bieżące utrzymanie z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020. Mieści się on w Koźminie Wielkopolskim i otwarty został dla dzieci do lat 3 na początku 2021 roku.

Gmina Koźmin Wielkopolski prowadzi również 6 szkół podstawowych: 2 z nich mieszczą się w Koźminie Wielkopolskim, pozostałe w: Mokronosie, Starej Obrze, Borzęcicach oraz w Borzęciczkach. Każda ze szkół na terenie Gminy posiada boisko szkolne lub salę gimnastyczną, a większość z sal lekcyjnych wyposażona jest też w projektor multimedialny. Nie wszystkie natomiast posiadają monitoring i szafki dla każdego ucznia. W żadnej nie utworzono klas dwujęzycznych, sportowych, czy integracyjnych. Na tle reszty najgorzej, jeśli chodzi o stan bazy dydaktycznej, wypadają mniejsze szkoły w Starej Obrze i Borzęciczkach, które nie posiadają żadnej pracowni przedmiotowej, szkoła w Borzęciczkach nie prowadzi też świetlicy i stołówki szkolnej. W obu natomiast z racji swoich niewielkich rozmiarów nie występują utrudnienia dla osób z niepełnosprawnościami.

W latach 2015-2019 bieżące wydatki na oświatę w budżecie Gminy wzrastały, do poziomu ponad 18 mln zł w roku 2019. Zdecydowaną większość tej kwoty pochłonęły wynagrodzenia i pochodne, a inwestycje w oświatę, czy to w infrastrukturę, czy też w inne obszary związane z podnoszeniem jej poziomu, stanowiły w 2019 roku jedynie niecały 1% wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie.

Patrząc na możliwości rozwojowe oświaty i podnoszenie poziomu usług edukacyjnych na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski należy zwrócić również uwagę, iż subwencja oświatowa, którą otrzymuje Gmina od rządu, nie pokrywa w pełni wydatków na oświatę w Gminie. W latach 2015-2019 stopień pokrycia tych wydatków przez środki z subwencji wynosił średnio 56,2% i od 2016 roku rokrocznie się obniżał, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych Gmina musi pokryć sama, z własnych dochodów. W 2019 roku Gmina dopłaciła ze swojego budżetu do zadań oświatowych blisko 8 mln zł.

W Gminie Koźmin Wielkopolski działaniami kulturalnymi zawiaduje Gminny Zespół Instytucji Kultury (GZIK), który prowadzi Ośrodek Kultury oraz Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski, a także administruje świetlicami wiejskimi w Lipowcu, Mokronosie, Serafinowie, Szymanowie i Wrotkowie i budynkiem rekreacyjnym w Orli. GZIK, w ramach swoich działań, organizuje dla mieszkańców wiele imprez kulturalnych, w tym wydarzenia plenerowe, seanse filmowe, wystawy, festiwale i koncerty, pokazy teatralne, spotkania autorskie oraz liczne warsztaty o różnorodnej tematyce. Wśród atrakcji, z myślą o starszych mieszkańcach Gminy, odbywają się także biesiady i bale dla seniorów. Chętni mogą również uczestniczyć w sekcjach muzycznych i tanecznych, zajęciach sportowych i nauki języka angielskiego. Biblioteka Publiczna, z główną siedzibą w Koźminie Wielkopolskim, oferuje mieszkańcom Gminy możliwość korzystania ze swoich corocznie zwiększających się i bogatych księgozbiorów również w 3 filiach: w Borzęcicach, Mokronosie i Starej Obrze. Można tu wypożyczyć nie tylko książki i czasopiśma, ale i audiobooki. Z inicjatywy biblioteki odbywają się też różne wydarzenia, jak zjazd wielkopolskich bibliotekarzy, czy imprezy i zajęcia dla mieszkańców propagujące czytelnictwo, wśród nich np. „Majowy Piknik z Biblioteką”.

Na terenie Gminy, w koźmińskim zamku, działa także Muzeum Ziemi Koźmińskiej, które promując historię miasta i gminy oraz jej współpracę z gminami partnerskimi i działalność lokalnych organizacji i stowarzyszeń, może poszczycić się ciekawym zbiorem eksponatów oraz renesansową salą reprezentacyjną.

Gminny Ośrodek Sportu (GOS) zajmuje się natomiast wszelkimi działaniami związanymi z upowszechnianiem kultury fizycznej i utrzymaniem obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski. Sama baza sportowo-rekreacyjna oddana przez Gminę do dyspozycji mieszkańców jest cały czas ulepszana, a jej stan już teraz jest wystarczający. W jej skład wchodzi odkryty basen kąpielowy w Koźminie Wielkopolskim, 15 boisk sportowych o nawierzchni trawiastej, kompleks „Orlik” z boiskami do piłki nożnej, koszykówki i siatkówki, skatepark, korty tenisowe, w tym także w Starej Obrze i Borzęcicach, siłownie zewnętrzne i place zabaw zlokalizowane na terenie Gminy. Korzystając z tych obiektów GOS organizuje dla mieszkańców wiele imprez sportowych, turystycznych i rekreacyjnych. Przy GOS działa Szkółka piłkarska wpisana do ewidencji klubów sportowych starosty krotoszyńskiego pod numerem 23. Regularnie trenuje ona młodych reprezentantów Gminy w różnorodnych rozgrywkach poza jej granicami, jak i organizuje zawody sportowe o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim. GOS zajmuje się również organizacją zawodów dla dzieci i młodzieży ze szkół na terenie Gminy, m.in. Koźmińskich Igrzysk Młodzieży Szkolnej oraz wydarzeń sportowych dla sołectw i rad osiedlowych, np. Koźmińskich Dni Sportu czy sportowego Dnia Dziecka. Inwestuje także w modernizację starych i budowę nowych obiektów przeznaczonych do uprawiania sportu i rekreacji.

Gmina utrzymuje także ze swojego budżetu inne miejsca spotkań i rekreacji dla mieszkańców: 22 świetlice wiejskie, salki OSP oraz Wiejskie Centrum Sportowe w Pogorzałkach Wielkich i Ośrodki Kulturalno-Rekreacyjne w Skalowie i w Starej Obrze, a także obiekt rekreacyjny w Orli. W Gminie funkcjonuje i prężnie działa Teatr Seniora „Radość”, który poza wystawianiem sztuk organizuje i bierze udział w spotkaniach, warsztatach oraz wydarzeniach kulturalnych na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski, ale także poza nią.

W Gminie Koźmin Wielkopolski działa też wiele organizacji pozarządowych i społecznych, które przede wszystkim aktywizują mieszkańców do integrujących działań w sferze kulturalnej, sportowej i oświatowej, wpływając na budowanie wizerunku Gminy jako miejsca otwartego na swoją historię i lokalne dziedzictwo, szanującego swoje związki także z kulturą żydowską. Różnorodne stowarzyszenia i kluby sportowe promują także wśród mieszkańców rozmaite możliwości rozwoju i formy aktywnego spędzania wolnego czasu. Ze względu na potrzebę wzmocnienia wpływu lokalnych społeczności z obszarów wiejskich na budowę ogólnego potencjału społecznego Gminy istotnym z punktu widzenia władz Gminy będzie postawienie na wzrost aktywności organizacji pozarządowych działających na wsi, stymulujący procesy rozwojowe w całej Gminie. Szczególnie ważnym tematem aktywizującym lokalne wspólnoty może być kultywowanie i promowanie lokalnej tradycji i dziedzictwa kulturowego wsi. W tym zakresie działają również koła gospodyń wiejskich, które w ramach swojego funkcjonowania miały wkład m.in. w powstanie książki kucharskiej „Kulinarne podróże po Wielkopolsce. Wielkanoc”.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie Koźmin Wielkopolski zapewnia 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego dwie ujęte są w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcy korzystają z usług zlokalizowanych na terenie Gminy Przychodni nad Stawem oraz Koźmińskiego Centrum Medycznego, a także Oddziału Rehabilitacyjnego przy ul. Stęszewskiego, będącego częścią Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Krotoszynie, gdzie świadczone są usługi dla osób po urazach i zabiegach operacyjnych, kontynuujących leczenie i wymagających kompleksowej rehabilitacji i stałej opieki lekarskiej. Dostęp do poradni specjalistycznych z zakresu rehabilitacji medycznej i fizjoterapii dla pozostałych mieszkańców Gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistyczna Poradnia Rehabilitacji Medycznej Zakład Fizjoterapii "ZDROWIE". Opiekę szpitalną realizuje szpital w Krotoszynie. W gminie działa 5 aptek.

Pomocy społecznej mieszkańcom w trudnej sytuacji rodzinnej i finansowej udziela Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koźminie Wielkopolskim. W ostatnich latach nieznacznie zmniejsza się liczba osób objętych pomocą społeczną MGOPS-u. Oprócz pracowników socjalnych zatrudnia on również 2 asystentów rodziny, którzy działają na terenie Gminy. W celu wsparcia i zaktywizowania starszej grupy mieszkańców Gminy powstał Klub Seniora, działający z ramienia MGOPS jako jednostka wsparcia dziennego, z pełnoetatowymi pracownikami. Gmina posiada również w swoim zasobie mieszkania socjalne.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+” Gmina Koźmin Wielkopolski jest wymieniona jako jeden z obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe. Wyznaczając je brano pod uwagę m.in. dostępność usług edukacji, opieki zdrowotnej, oferty kulturalnej dla mieszkańców, czy dojazd do innych ośrodków miejskich regionu, gdzie oferowane usługi są na wyższym poziomie, a dostęp do nich jest łatwiejszy. Ograniczony dostęp do usług społecznych warunkuje wolniejszy wzrost społeczno-gospodarczy Gminy, jak również jest powodem pojawiania się wielu problemów społecznych i postępującego wykluczenia społecznego mieszkańców. Gmina będzie musiała zogniskować swoją politykę na przeciwdziałanie tym negatywnym procesom, skupiając się na działaniach prowadzących do poprawy dostępności do podstawowych usług publicznych, m.in. poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej do nich, wprowadzanie rozwiązań systemowych, formalno-prawnych i organizacyjnych, wspierających zwiększenie podaży, ale i popytu usług społecznych, w tym e-usług. Pożądane będzie również znaczne zwiększenie zaangażowania trzeciego sektora w realizacji usług publicznych poprzez przekazywanie ich w części do realizacji przez organizacje pozarządowe.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

W 2019 roku w Gminie Koźmin Wielkopolski zarejestrowanych w bazie REGON wg danych GUS było 1 245 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 17,3% wszystkich podmiotów w rejestrze z powiatu krotoszyńskiego i drugi wynik w powiecie po Gminie Krotoszyn. Gmina zanotowała też w przeciągu ostatnich lat (2015-2019) przyrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na swoim terenie, a w przeliczeniu tej liczby na 1 tys. mieszkańców wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości w Gminie stopniowo wzrastał, by w 2019 roku dojść do liczby 94 podmiotów na 1 tys. mieszkańców. W porównaniu do średniej z województwa wskaźnik ten jest niższy, jednak na tle powiatu pod tym względem Gmina wypada rokrocznie nieznacznie lepiej, można więc mówić o stabilnym rozwoju lokalnej przedsiębiorczości ze wskazaniem na jej coroczny niewielki wzrost.

W tej sytuacji korzystnym jest również utrzymujący się trend malejącego bezrobocia w gminie. W analizowanych latach liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne stopniowo się zmniejszała i z 295 osób w 2015 roku spadła do 147 w 2019 roku, w którym stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła w Gminie 2,5%. Daje to Gminie nieznacznie lepszą pozycję w porównaniu z poziomem stopy bezrobocia dla powiatu (2,9%) oraz województwa (2,8%). Na tle kraju, gdzie stopa bezrobocia w 2019 roku wynosiła 5,2%, Gmina wypada zdecydowanie lepiej.

Gminę przecinają dwa ważne szlaki komunikacyjne: przebiegająca przez środek miasta Koźmin Wielkopolski droga krajowa nr 15 (łącząca Trzebnicę z Ostródą) oraz kończąca w nim swój bieg droga wojewódzka nr 438. Przez jej teren przebiegają też drogi powiatowe o długości ponad 86 km oraz linia kolejowa nr 281 z Oleśnicy do Chojnic, której modernizacja została przewidziana w Planie zagospodarowania województwa wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+” jako inwestycja celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. W gestii Gminy znajduje się prawie 124 km dróg gminnych, z czego zdecydowana większość posiada powierzchnię asfaltową (77 km). Wymagają one jednak systematycznych remontów i modernizacji.

Najważniejszą i niezbędną inwestycją mającą znaczenie nie tylko dla samego miasta, ale dla całej Gminy, będzie budowa obwodnicy Koźmina Wielkopolskiego, która została wpisana do rządowego Programu budowy 100 obwodnic na lata 2020-2030. 6-kilometrowy odcinek obwodnicy zlokalizowany będzie w ciągu drogi krajowej nr 15 po wschodniej części miasta i z punktu widzenia Gminy nie tylko spowoduje wyprowadzenie uciążliwego ruchu, w tym ciężkiego z miasta, ale przede wszystkim znacząco poprawi bezpieczeństwo mieszkańców i użytkowników dróg, zmniejszy również poziom hałasu i wpłynie na poprawę czystości powietrza. Polepszy także przepustowość całej sieci drogowej, powodując płynność przejazdu nie tylko przez teren Gminy. Jedną z konsekwencji powstania obwodnicy Koźmina Wielkopolskiego będzie łatwiejszy i szybszy dostęp do innych większych ośrodków miejskich w okolicy Gminy, a przede wszystkim do oferowanych tam usług i możliwości rozwojowych, których Gmina nie jest w stanie zapewnić własnym sumptem.

W odległości ok. 17 km od Gminy ma powstać także nowy odcinek drogi ekspresowej S-11, dlatego w przyszłości ważnym będzie zapewnienie odpowiedniej jakości dróg dojazdowych do tej trasy z terenów Gminy.

Dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej zależy w Gminie Koźmin Wielkopolski głównie od lokalizacji – czy są to tereny wiejskie, czy też miejskie. W uprzywilejowanej sytuacji są w tym wypadku mieszkańcy miasta, ponieważ tylko oni mają dostęp do sieci kanalizacji ogólnospławnej (ok. 40% mieszkańców Gminy), a stopień gazyfikacji obszaru miejskiego Koźmina Wielkopolskiego osiągnął w 2018 roku aż 86,3%, co zdecydowanie przewyższa średnią dla tego wskaźnika w województwie wielkopolskim (68,1%). Dla porównania gazyfikacja obszarów wiejskich Gminy wynosił zaledwie 0,8%, przy średniej dla województwa na poziomie 24,7%. W skali całej Gminy stopień gazyfikacji wyniósł w 2018 roku 42,8% ogółu mieszkańców. Jako jedną z inwestycji w wykazie planowanych przedsięwzięć w zakresie sieci i urządzeń gazowniczych w Planie zagospodarowania województwa wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+” wskazano przyłączenie sieci dystrybucyjnej zasilającej odbiorców na obszarze Gminy Koźmin Wielkopolski do sieci przesyłowej.

Prawie wszyscy (99% mieszkańców w 2019 roku) korzystają z to z sieci wodociągowej, która w 2019 roku miała długość prawie 187 km. Gmina czerpie wodę z dwóch ujęć, zlokalizowanych w Koźminie

Wielkopolskim i w Wałkowie, gdzie w 2021 roku zaplanowano odwiert nowej studni głębinowej i w Wałkowie; na jej terenie działają również dwie przepompownie – w Starej Obrze i w Borzęcizkach. Gminne zasoby wody nie są wystarczające i dlatego Gmina musi też korzystać z ujęć poza swoimi granicami - ok. 5% wody pochodzi z sąsiednich gmin: Krotoszyn i Borek Wielkopolski. Istniejące urządzenia stacji uzdatniania wody również nie są w stanie w pełni zaspokoić zapotrzebowania Gminy w tym zakresie, stąd też planowane jest do roku 2023, wybudowanie zbiornika retencyjnego wody uzdatnianej na ujęciu wody w Koźminie Wielkopolskim w celu zapewnienia ciągłości dostaw wody do indywidualnych odbiorców, a także do firm prowadzących działalność na terenie Gminy, by zapobiec mającym teraz miejsce ograniczeniom w dostarczaniu wody.

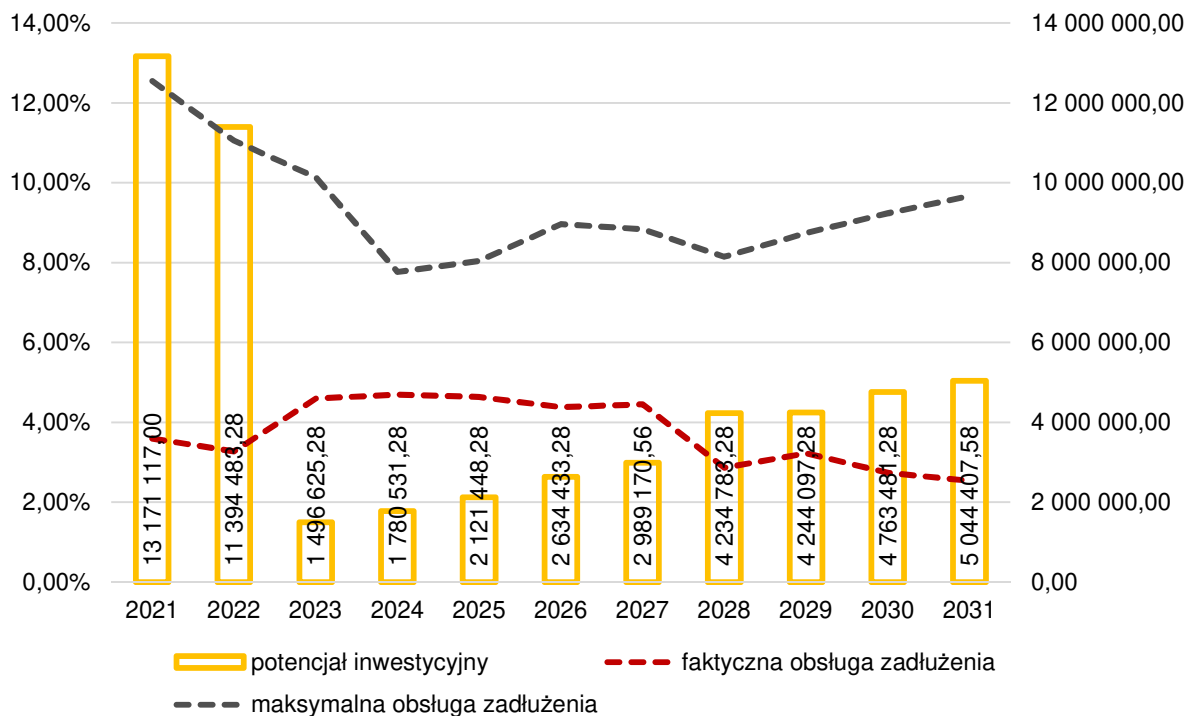
Ścieki z Gminy trafiają do mechaniczno-biologiczno-chemicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Koźminie Wielkopolskim. Natomiast odpady komunalne z terenów Gminy przetwarzane w Regionalnym Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Ostrowie Wielkopolskim. Oprócz niego odpady zielone przekazywane są także do Wielkopolskiego Centrum Recyklingu w Witaszyczkach. Pozostałe odpady przekazywane są do instalacji odzysku i utylizacji. W Gminie Koźmin Wielkopolski znajduje się także otwarty w 2020 roku Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Koźminie Wielkopolskim, który odbiera od mieszkańców selektywnie zebrane odpady oraz odpady problemowe. Należy dodać, iż udział odpadów segregowanych w ilości odpadów komunalnych ogółem corocznie ulega zwiększeniu i wyniósł w 2019 roku 49%, a liczba gospodarstw domowych w Gminie segregujących śmieci to prawie 99,4%. Niestety, mimo znacznych osiągnięć w zakresie recyklingu odpadów podstawowej segregacji, Gmina nie osiągnęła wymaganego prawem poziomu, stąd koniecznym jest wdrażanie dalszych działań umożliwiających mieszkańcom świadomą, selektywną zbiórkę odpadów i prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych w tym temacie.

Dochody budżetowe Gminy Koźmin Wielkopolski zwiększały się corocznie i z poziomu 40,3 mln zł w 2015 roku osiągnęły w 2019 roku wartość prawie 63,5 mln zł. Największy wzrost zanotowano w 2016 roku i był on spowodowany znacznym wzrostem dotacji na cele bieżące, w znacznej części dotacji na program Rodzina 500+. Wówczas dochody zwiększyły się o nieco ponad 12 mln zł w stosunku do roku poprzedniego. W 2019 roku dochód w Gminie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł 4 782,78 zł, co plasuje Gminę minimalnie niżej niż średnia dla powiatu krotoszyńskiego, która wynosiła 4 790 zł.

W ślad za dochodami, zwiększają się również wydatki bieżące. W 2015 wynosiły one 35,4 mln zł, by w 2019 roku dojść do poziomu 58,5 mln zł, przy czym ich wzrost był współmierny do przyrostu dochodów bieżących uzyskiwanych przez Gminę. W analizowanych latach 2015-2019 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była dość stabilna, ale poziom osiągniętej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) corocznie malał z poziomu 4,4 mln zł w 2015 roku do poziomu 3,4 mln zł w 2019 roku.

Potencjał inwestycyjny Gminy Koźmin Wielkopolski w następnych latach oraz zdolność do obsługi zadłużenia i zaciągania nowych zobowiązań finansowych zależy w dużej mierze od tego, jak w latach ubiegłych kształtował się budżet Gminy, czy jego wynik był dodatni, czy ujemny, jaka była kwota długu oraz wydatki przeznaczone na bieżące funkcjonowanie Gminy. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy pozwala więc na ocenę możliwości inwestycyjnych, ale i kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z zapisami uchwały nr XXVI.174.2021 Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim z dnia 22 lutego 2021 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2031, jak wynika z wykresu, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia pozwala na przyszłą obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy w zakresie zaciągania nowych i spłaty już powstałych.

Ryc. 2. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2031

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XXVI.174.2021 Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim z dnia 22 lutego 2021 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2031.

Potencjał inwestycyjny Gminy, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2021-2031 wyniesie około 53,9 mln zł.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Koźmin Wielkopolski leży w południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie krotoszyńskim i graniczy z gminami: Borek Wielkopolski, Pogorzela (powiat gostyński), Jaraczewo, Jarocin (powiat jarociński), Rozdrażew, Krotoszyn (powiat krotoszyński) i Dobrzyca (powiat pleszewski). Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 152,7 km², a w jej skład wchodzi 28 sołectw i miasto Koźmin Wielkopolski.

Brak obwodnicy Koźmina Wielkopolskiego sprawia, że największy ruch samochodowy odbywa się na drodze krajowej nr 15 przebiegającej przez środek miasta. Droga ta łączy leżące w odległości ok. 17 km od Gminy dwa większe miasta: na północy Jarocin i zlokalizowany na południu Krotoszyn. W samym mieście kończy się również biegnąca od zachodu z Borku Wielkopolskiego droga wojewódzka nr 438. W pobliżu Gminy znajdują się także: od strony wschodniej Pleszew i Kalisz (ok. 50 km), od strony południowo-wschodniej Ostrów Wielkopolski (ok. 40 km) i od zachodniej Leszno (ok. 70 km). Od największych miast: Poznania na północy i Wrocławia na południu dzieli Gminę około 100 km, tam też znajdują się najbliższe porty lotnicze. Przez Gminę, z północy na południe, przebiega również linia kolejowa nr 281, ze stacją w Koźminie Wielkopolskim i przystankiem w Starej Obrze.

Obszar Gminy, jako część Wysoczyzny Kaliskiej, charakteryzuje się dość jednorodnym, płaskim ukształtowaniem terenu i intensywną funkcją rolniczą – użytki rolne stanowią 88% powierzchni Gminy. Lasy znajdują się głównie przy północnej i wschodniej granicy Gminy, a wskaźnik lesistości wynosi 6,1%. Przez Gminę przepływa rzeka Orla, która w okolicy Rawicza ma swoje ujście do Baryczy. Wykorzystanie tego zasobu daje szansę na przyszły rozwój lokalnej turystyki wodnej i wspieranie różnorodnych form rekreacji związanych z bliskością rzeki oraz utworzenie partnerstwa z gminami ościennymi w zakresie dobrego wykorzystania jej potencjału. Do cieków wodnych przepływających przez teren Gminy zalicza się również Obrę, Lubieszkę i Pogonę.

Na terenie Gminy występują 2 rodzaje form ochrony przyrody: pomniki przyrody i 1 użytek ekologiczny – Łąka w dolinie rzeki Orli, gdzie znajduje się siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków zwierząt. Do pomników przyrody zaliczony został gład narzutowy położony na terenie wsi Góreczki oraz rosnące w ogrodach zamkowych w Koźminie Wielkopolskim drzewa: jesion wyniosły, klon srebrzysty i wierzba biała, a także dąb szypułkowy przy drodze Góreczki – Wyrębin, platan klonolistny na terenie parku w Mokronosie i dąb szypułkowy na terenie lasu blisko Borzęciczek. Jako pomniki przyrody traktowane są także dwie grupy drzew zlokalizowane na placu kościoła św. Wawrzyńca i przy ul. Zamkowej w Koźminie Wielkopolskim.

Wizytówką miasta jest występowanie licznych parków, ogrodów i skwerów. Na uwagę zasługuje m.in. Park im. Powstańców Wielkopolskich założony w okresie drugiej wojny światowej w stylu francusko-angielskim. Liczna zieleń sprawia, że Koźmin Wielkopolski nazywany jest miastem kwiatów i zieleni.

Wśród najważniejszych zabytków ujętych w rejestrze i będących pod ochroną konserwatorską na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski należy wymienić na pewno zamek w Koźminie Wielkopolskim (z XIV-XVI wieku), historyczny układ urbanistyczny miasta kształtujący się od IX do początku XX wieku, zespół poklasztorny bernardynów oraz kościoły: pw. św. Wawrzyńca i pw. Świętej Trójcy. Wyróżnić należy także park miejski, którego założenie datowane jest na 1940 rok. W pozostałych częściach Gminy również podziwiać można zabytki, m.in. drewniany kościół z 1707 roku w Serafinowie, wiatrak koźlak w Koźminie, zespół pałacowy z zabytkowym parkiem w Koźminie, a w miejscowościach: Orla i Psie Pole pałace z XIX i XX wieku. W miejscowości Staniew mieści się też zabytkowy dwór, a w Orli stary żydowski cmentarz z końca XVIII wieku.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym jest dla Gminy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące Studium zostało przyjęte uchwałą nr XII.69.2019 Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim z dnia 28 sierpnia 2019 roku w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski.

Polityka przestrzenna jest kształtowana w Gminie również poprzez zapisy aktów prawa miejscowego – miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których obecnie w Gminie obowiązuje 28.

W 2020 roku przystąpiono do kolejnej zmiany studium i opracowania 2 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a na początku 2021 roku przystąpiono do opracowania 1 takiego dokumentu planistycznego oraz wyłożono do publicznego wglądu projekt zmiany studium.

Na terenach, dla których nie sporządzono miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Powoduje to często niespójne z założeniami polityki przestrzennej Gminy lokowanie na jej terenie różnego typu zabudowy, zgodnie z zasadą dobrego sąsiedztwa, bez uwzględnienia wytycznych określających ogólny ład przestrzenny Gminy. W konsekwencji widać na niektórych terenach rozproszenie lokalizacji poszczególnych inwestycji. W 2019 roku wydano w Gminie Koźmin Wielkopolski 135 decyzji o warunkach zabudowy.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+” Gmina Koźmin Wielkopolski znalazła się wśród 59 gmin miejsko-wiejskich zakwalifikowanych do wiejskiego obszaru funkcjonalnego, który obejmuje wszystkie obszary znajdujące się poza bezpośrednim oddziaływaniem potencjału rozwojowego jednostek z miejskich obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i subregionalnym. Wymagają one podjęcia działań aktywizujących oraz wsparcia procesów rozwojowych. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wskazuje wśród groźących tym obszarom niekorzystnych zjawisk niską dostępność do usług publicznych, tracącą na znaczeniu tkankę osadniczą i pogarszający się stan środowiska przyrodniczego wraz ze słabą jakością infrastruktury technicznej. Stąd też w rekomendacjach dla gmin, zakwalifikowanych do wiejskiego obszaru funkcjonalnego, znalazły się te dotyczące zwiększenia spójności i wyrównania szans rozwojowych w regionie.

Celem polityki przestrzennej powinno być zatem takie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Gminy, by zapewnić jak największą dostępność do usług i konkurencyjną pozycję, a tym samym podnieść poziom jakości życia jej mieszkańców. Dla realizacji tego głównego założenia przyjęto następujące cele polityki przestrzennej dla wiejskiego obszaru funkcjonalnego, do którego należy Gmina Koźmin Wielkopolski, oraz wynikające z nich szczegółowe zasady zagospodarowania przestrzeni, m.in.: zachowanie historycznego układu przestrzennego zarówno miejskiego, jak i obszarów wiejskich gminy, poprawę jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi poprzez m.in. zachowanie zwartej charakteru zabudowy oraz zachowanie tradycyjnego krajobrazu jednostek osadniczych oraz ochronę charakterystycznych elementów krajobrazu wiejskiego, takich jak: aleje drzew, parki, cmentarze, układy dróg, kapliczki i krzyże przydrożne oraz zabudowy o wiejskim charakterze. Na obszarach rozległych upraw rolnych zaleca się także wprowadzanie zalesień, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

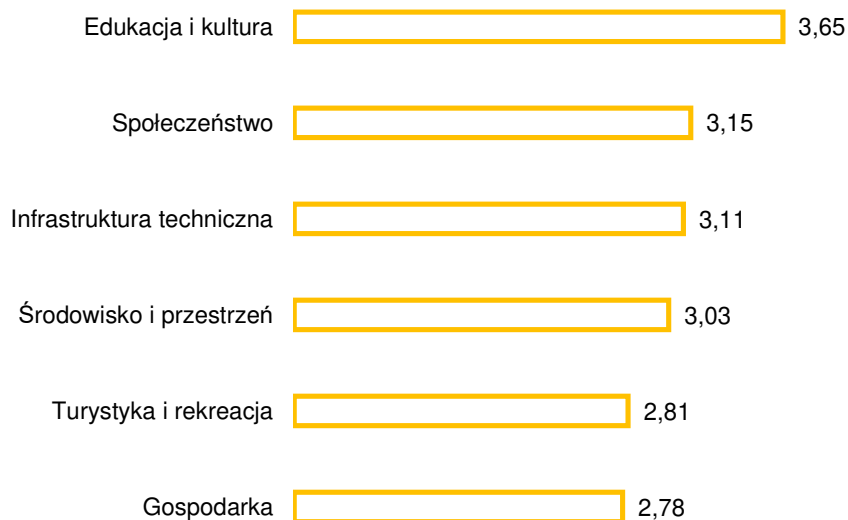
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Koźmin Wielkopolski przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 1 stycznia 2021 roku do 12 lutego 2021 roku.

Respondenci odpowiadali na 6 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji oraz edukacji i kultury. Łącznie zebrano 169 ankiet, z których największą część respondentów stanowiły kobiety (55,6%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej z nich było w przedziale 36-45 lat (32%) oraz w przedziale 26-35 lat (28,4%), a 72,8% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Koźmin Wielkopolski w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wynosiła 3,65), z kolei najgorzej gospodarkę (średnia ocena wynosiła 2,78). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,81 do 3,15. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 3,08 (nieco powyżej średniej).

Ryc. 3. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (2,20) oraz system ścieżek rowerowych (2,22). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie konkurencyjności Gminy jako miejsca zarówno do zamieszkania jak i inwestowania, infrastruktury melioracyjnej, bezpieczeństwa przy drogach głównych czy jakości i różnorodności wydarzeń kulturalno-rozrywkowych.

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Spoleczeństwo	Wsparcie osób starszych oferowane przez Gminę	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie	Konkurencyjność Gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego w Gminie	Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.); świadomość ekologiczna mieszkańców
Infrastruktura techniczna	Dostęp do Internetu w Gminie	Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	System ścieżek rowerowych
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobył dostęp do edukacji przedszkolnej i w szkołach podstawowych (odpowiednio 4,20 i 4,29 punktów), a także jakość opieki i infrastruktury przedszkolnej. Powyższe elementy jako jedyne zostały ocenione powyżej 4 punktów przez osoby ankietowane. Analizując wyniki jednoznacznie widać większe zadowolenie mieszkańców z funkcjonowania obszaru związanego z oświatą i kulturą w stosunku do pozostałych obszarów. Wśród wysoko ocenianych zagadnień wyróżniają się również m.in. wsparcie dla osób starszych oraz działalność Klubu Seniora (3,64) oraz dostęp do sieci Internet (3,73).

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się rozbudowa ścieżek rowerowych (która uzyskała 107 odpowiedzi), budowa obwodnicy (102 odpowiedzi), poprawa infrastruktury drogowej, w tym dróg i chodników (76 odpowiedzi), poprawa dostępu do usług medycznych (56 odpowiedzi) oraz rozwój kultury (36 odpowiedzi). Wynika z tego, że według ankietowanych nadal występują potrzeby w podstawowych czynnikach decydujących o funkcjonowaniu i rozwoju Gminy, jakimi bez wątpienia są elementy infrastruktury komunikacyjnej.

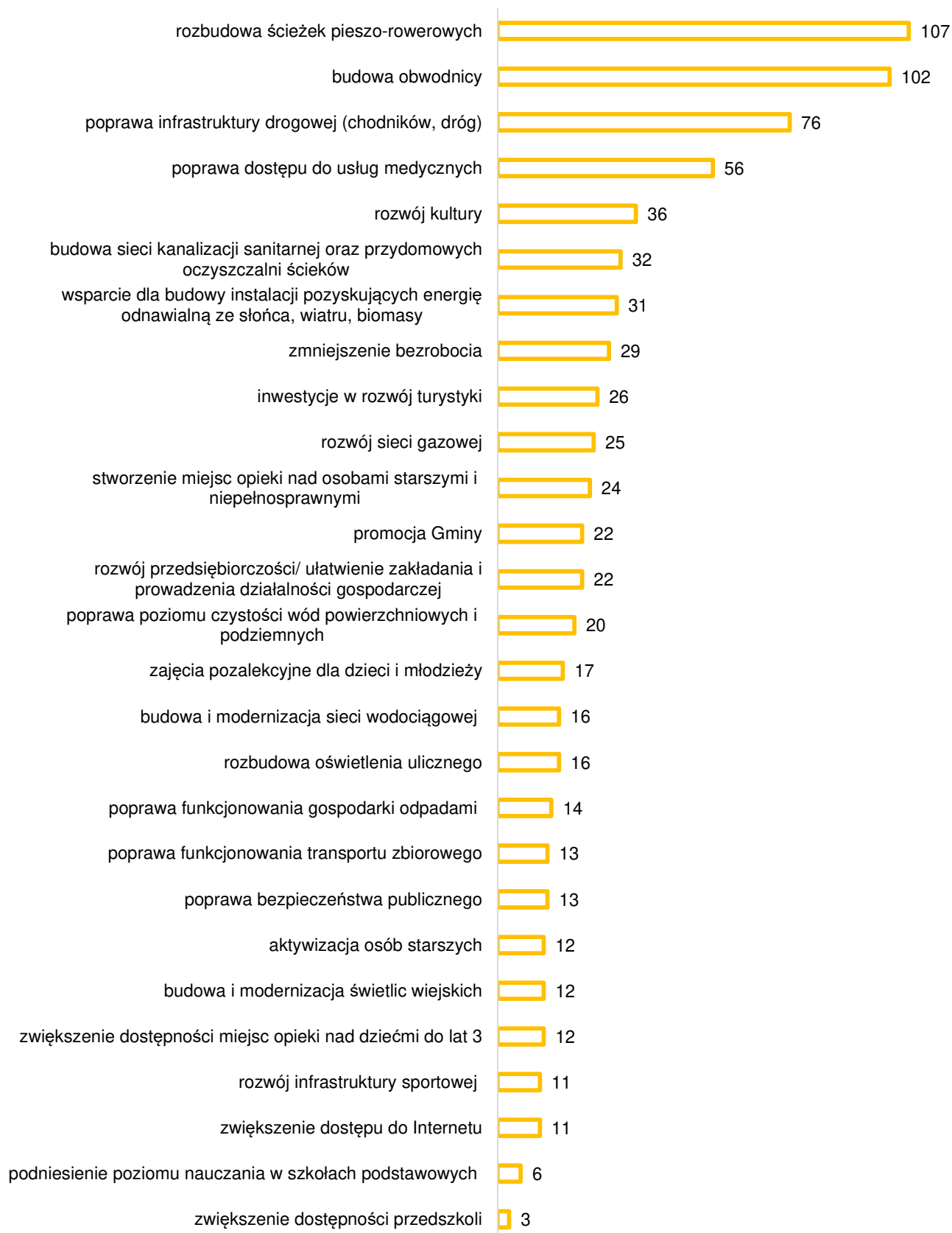
Analiza wszystkich wskazywanych przez mieszkańców priorytetów rozwojowych wskazuje, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

- 1) infrastruktura techniczna,
- 2) turystyka i ochrona środowiska,
- 3) usługi społeczne i oferta spędzania czasu wolnego.

Ankietowanych poproszono również o wskazanie elementu wyróżniającego Gminę, stanowiącego o jej wyjątkowości, które powinno być swojego rodzaju wizytówką. Wśród najczęściej wskazywanych odpowiedzi pojawiały się:

- Stary Rynek,
- park,

- tereny zieleni,
- czystość i estetyczny wygląd terenów i budynków w przestrzeni gminnej.

Ryc. 4. Główne priorytety rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych od 1 stycznia 2021 do 15 lutego 2021 roku;
- 4) warsztaty strategiczne z Zespołem ds. Strategii, które odbyły się 12 lutego 2021 roku.

Analizę SWOT dla Gminy Koźmin Wielkopolski przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja linii kolejowej łączącej Gminę z innymi miastami • wysoki stopień zwodociągowania Gminy • nowy PSZOK na terenie Gminy • zrekultywowany obszar po byłym wysypisku odpadów komunalnych • zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych • rosnąca liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON • funkcjonujące zakłady rzemieślnicze i przemysłowe • duży udział powierzchni Gminy przeznaczonej dla rozwoju energii odnawialnej • funkcjonujący system monitoringu stanu jakości powietrza • liczne obszary zieleni w mieście – Koźmin Wielkopolski jako miasto kwiatów i zieleni • rozbudowana sieć szkół • organizacja bezpłatnej komunikacji dla uczniów dowożącej do szkół • zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy społecznej • funkcjonowanie organu pomocy społecznej, tj. MGOPS • prężnie działające instytucje kulturalne: Gminny Zespół Instytucji Kultury, Gminny Ośrodek Sportu • atrakcyjna oferta kulturalno-sportowa • dobra baza gastronomiczna na terenie miasta • duża liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy • korzystne warunki naturalne do dalszego rozwoju rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • położenie w oddali od większych ośrodków miejskich zmniejszające dostępność usług społecznych i wolniejszy wzrost społeczno-gospodarczy • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi • ujemne saldo migracji • malejący udział osób w wieku kreatywnym w ogóle społeczeństwa • brak obwodnicy miasta • zbyt mało kompleksowy plan budowy dróg gminnych • zbyt mała częstotliwość połączeń komunikacyjnych z większymi miastami (Jarocinem, Poznaniem, Ostrowem Wielkopolskim) • niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych • brak żłobka na terenie Gminy • duża liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy wpływająca na pogorszenie ładunku przestrzennego w Gminie • obniżanie się poziomu wód gruntowych • niski stopień recyklingu odpadów komunalnych • występujący problem dzikich wysypisk • niski stopień skanalizowania • niska wydajność sieci wodociągowo-kanalizacyjnej • niska dostępność do sieci gazowej • niski stan techniczny części budynków użyteczności publicznej • niewystarczający system promocji Gminy • bariery architektoniczne wpływające na poruszanie się po mieście osób ze szczególnymi potrzebami • niski stopień zaangażowania społecznego mieszkańców • brak zakładów przetwórczych produktów rolnych na terenie Gminy

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzanie rolnictwa ekologicznego • budowa obwodnicy Koźmina Wielkopolskiego • dofinansowania zewnętrzne wspierające rozwój OZE (program „Czyste powietrze”) i wymianę pieców • dofinansowania zewnętrzne związane z rozszerzeniem oferty dla najmłodszych i seniorów (programy „Maluch+”, „Senior+”) • zwiększająca się świadomość ekologiczna i rozwój alternatywnych źródeł energii • rozwój e-usług i e-administracji • duże zainteresowanie rolnictwem ekologicznym i agroturystyką 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się liczba ludności w Gminie • starzejące się społeczeństwo • odpływ osób młodych do większych miast • nadmierny rozwój dużych ferm drobiarskich i futrzarskich • zmniejszanie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową • zmiany klimatyczne • występujące susze i dalsze obniżanie się poziomu wód gruntowych • zwiększające się koszty zagospodarowania odpadów komunalnych • utrudnienia w budowie nowych budynków mieszkalnych ze względu na występowanie farm wiatrowych • kryzys finansowy związany z epidemią COVID-19

2

STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KOŹMIN WIELKOPOLSKI

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Z kolei wizja to obraz gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Koźmin Wielkopolski w perspektywie strategicznej – do 2035 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Koźmin Wielkopolski brzmi:

Gmina Koźmin Wielkopolski to Twój dom – bezpieczny, otwarty i przyjazny. To wspólnota kultywująca bogate dziedzictwo kulturowe, wspierająca lokalną gospodarkę i stwarzająca atrakcyjne warunki do życia i rozwoju.

Z kolei wizja Gminy Koźmin Wielkopolski to:

Koźmin Wielkopolski to nowoczesna, zielona i bezpieczna Gmina, oferująca swoim mieszkańcom możliwość rozwoju intelektualnego, kulturalnego i zawodowego, wybiegająca w przyszłość i pamiętająca o lokalnej tradycji i dziedzictwie kulturowym.

Najważniejszą wartością dla rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski są mieszkańcy i związany z nimi rozwój. Cel ten będzie osiągnięty poprzez zapewnienie im godnych warunków bytowych, rozwój społeczeństwa oraz poczucie stabilizacji w przyszłości. Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla wszystkich grup społecznych. Ważnym elementem rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski jest również środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe. Z tego względu Gmina będzie dążyć do poprawy stanu środowiska oraz wdrażać działania wspierające rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Koźmin Wielkopolski, jego sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, którymi są:

CEL I: Infrastruktura podnosząca jakość życia mieszkańców i poprawiająca stan środowiska naturalnego

CEL II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale

CEL III: Usługi społeczne kreujące lokalną tożsamość mieszkańców

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:		
CEL I: Infrastruktura podnosząca jakość życia mieszkańców i poprawiająca stan środowiska naturalnego	CEL II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale	CEL III: Usługi społeczne kreujące lokalną tożsamość mieszkańców
CELE OPERACYJNE:		
1.1. Zwiększenie przestrzennej dostępności i spójności Gminy	2.1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjały Gminy	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjno-kulturalnych
1.2. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy	2.2. Oferta sportowo-rekreacyjna dostosowana do potrzeb mieszkańców	3.2. Podniesienie jakości opieki i ochrony zdrowia mieszkańców
1.3. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza	2.3. Promocja dziedzictwa lokalnego	3.3. Rozwój działań społecznych mających na celu budowanie tożsamości mieszkańców z Gminą

Cele strategiczne Gminy Koźmin Wielkopolski odwzorowują obszary rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

CEL STRATEGICZNY I

INFRASTRUKTURA PODNOSZĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKANCÓW

- 1.1. Zwiększenie przestrzennej dostępności i spójności Gminy**
- 1.2. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy**
- 1.3. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza**

Jakość skomunikowania Gminy Koźmin Wielkopolski z innymi ważnymi ośrodkami na terenie województwa wielkopolskiego stanowić będzie w przyszłości podstawę dla jej dalszego rozwoju gospodarczego oraz społecznego. Sieć drogowa na terenie Gminy będzie sukcesywnie rozbudowywana i modernizowana, a najważniejszym zadaniem inwestycyjnym w tym zakresie będzie budowa obwodnicy miasta. Wzdłuż planowanego przebiegu obwodnicy tworzyć się będzie w pełni uzbrojone i połączone z nią tereny przeznaczone na przyszłe zainwestowanie oraz rozwijać się będą przedsiębiorstwa już istniejące. Zwiększeniu bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg służyć będzie rozbudowa systemu ścieżek pieszo-rowerowych oraz modernizacja źródeł oświetlenia w poszczególnych miejscowościach na terenie Gminy.

Aby zapewnić wysoką jakość życia mieszkańców planuje się też podnieść standard oraz dostępność do infrastruktury podstawowej. Kluczowe działania w tym zakresie dotyczyć będą rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich oraz modernizacja tej sieci na terenie Koźmina Wielkopolskiego. Rozbudowa sieci gazociągowej pozwoli zwiększyć dostępność tego rodzaju paliwa dla mieszkańców Gminy oraz przeloży się na osiągnięcie korzystnych efektów środowiskowych w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju szerokopasmowej sieci internetowej pozwoli zredukować problem wykluczenia cyfrowego wśród mieszkańców Gminy. Rewitalizacja poszczególnych przestrzeni poprawi estetykę przestrzeni w Gminie oraz stanowić będzie dodatkową zachętę do odwiedzania lub osiedlania się na jej terenie.

W celu zapewnienia nieprzerwanego i swobodnego dostępu mieszkańców do zasobów wody pitnej planuje się budowę nowych źródeł poboru wody. Osiągnięciu dodatkowych efektów w zakresie ochrony środowiska naturalnego na obszarze gminy służyć będzie wsparcie wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne (niskoemisyjne, zeroemisyjne). Wsparcie działań w zakresie gromadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach, które nie posiadają dostępu do sieci gminnej pozwoli ograniczyć skutki ich niekontrolowanego odpływu do środowiska.

Powyższe cele operacyjne stanowić będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY I: INFRASTRUKTURA PODNOSZĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKANCÓW I POPRAWIAJĄCA STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Zwiększenie przestrzennej dostępności i spójności Gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wsparcie działań zmierzających do budowy obwodnicy Koźmina Wielkopolskiego 2) Modernizacja sieci dróg gminnych 3) Rozbudowa sieci ścieżek pieszo-rowerowych w Gminie we współpracy z gminami ościennymi 4) Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich 5) Rozbudowa infrastruktury technicznej wokół obwodnicy umożliwiającej obsługę terenów inwestycyjnych i istniejących przedsiębiorstw 6) Rozbudowa i modernizacja sieci chodników w miejscowościach na terenie Gminy 7) Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego 	<ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa i poprawa stanu siatki drogowej na obszarze Gminy (drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie) – zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze Gminy – ograniczenie ruchu samochodowego przebiegającego przez Koźmin Wielkopolski – zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego – zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i CO₂ do atmosfery związanej z tzw. emisją liniową – wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy 	<ul style="list-style-type: none"> – długość wybudowanych dróg gminnych (km) – długość zmodernizowanych dróg gminnych (km) – długość zmodernizowanych dróg we współpracy z Powiatowym i Wojewódzkim Zarządem Dróg (km) – długość wybudowanych dróg i ścieżek rowerowych (km) – długość wybudowanych chodników (m) – długość zmodernizowanych chodników (m) – liczba zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego (szt.)
1.2. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz zwiększenie przepustowości istniejącej sieci 2) Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich 3) Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w mieście Koźmin Wielkopolski 4) Współpraca z operatorami w zakresie rozbudowy sieci gazociągowej 5) Stworzenie możliwości podłączenia do szerokopasmowej sieci internetowej w całej Gminie 6) Rewitalizacja przestrzeni publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> – polepszenie jakości środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków – polepszenie jakości istniejącej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w Koźminie Wielkopolskim – polepszenie jakości powietrza dzięki rozwojowi sieci gazowej – ograniczenie problemu wykluczenia cyfrowego wśród mieszkańców Gminy – zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem nowych mieszkańców i przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> – długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km) – długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km) – procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%) – procent mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej (%) – liczba mieszkańców korzystających z dostępu do szerokopasmowego Internetu (os.) – liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie rewitalizacji przestrzeni publicznej (szt.)

	<p>7) Ograniczenie niekontrolowanej i rozproszonej zabudowy poprzez aktualizację i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> - udział powierzchni Gminy pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (%)
<p>1.3. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Budowa nowych źródeł poboru wody 2) Budowa zbiornika retencyjnego wody uzdatnionej na ujęciu wody w Koźminie Wielkopolskim 3) Promowanie retencji wody 4) Wsparcie wymiany źródeł ciepła na ekologiczne 5) Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej 6) Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców 7) Promowanie segregacji wytwarzanych odpadów komunalnych 8) Zinventaryzowanie i zlikwidowanie dzikich wysypisk śmieci 9) Wsparcie działań w zakresie gromadzenia i utylizacji ścieków komunalnych z terenów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem nowych mieszkańców i przedsiębiorców - zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz postępowania z odpadami - zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych niskoemisyjnymi źródłami ciepła - zwiększenie dostępu do zasobów wody pitnej na terenie Gminy - zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych - poprawa ekologicznego wizerunku Gminy - przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych źródeł poboru wody (szt.) - liczba usuniętych wysokoemisyjnych źródeł ciepła (szt.) - liczba budynków użyteczności publicznej z przeprowadzoną termomodernizacją (szt.) - liczba przeprowadzonych kampanii społecznych w zakresie edukacji ekologicznej (szt.) - liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia w zakresie inicjatyw proekologicznych (os.) - udział odpadów segregowanych w ogólnej liczbie odpadów (%) - osiągnięte poziomy recyklingu (%) - liczba wspartych przedsięwzięć w zakresie gromadzenia i utylizacji ścieków komunalnych (szt.)

CEL STRATEGICZNY II

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA WEWNĘTRZNYM POTENCJALE GMINY

2.1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjały Gminy

2.2. Oferta sportowo-rekreacyjna dostosowana do potrzeb mieszkańców

2.3. Promocja dziedzictwa lokalnego

Wzrost zamożności mieszkańców Gminy Koźmin Wielkopolski powinien zostać osiągnięty na drodze stabilnego i trwałego wzrostu gospodarczego, z poszanowaniem poszczególnych elementów lokalnego środowiska i przestrzeni oraz zapewnieniem wysokiego standardu usług społecznych. Podejmowane działania powinny zmierzać do aktywizacji zawodowej mieszkańców Gminy oraz tworzenia atrakcyjnych warunków do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Gmina na tej drodze powinna wykorzystywać wewnętrzny potencjał płynący z jej rolniczego charakteru, np. poprzez wsparcie działań w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych położonych na jej obszarze. Szczególnej uwadze należy także poddać sytuację na lokalnym rynku pracy. W tym zakresie należy podjąć działania zmierzające do wsparcia edukacji zawodowej, a także dostosowania kierunków i programów kształcenia do potrzeb wyrażanych przez pracodawców. Opracowanie nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Koźmin Wielkopolski pozwoli zoptymalizować i uporządkować politykę przestrzenną Gminy pod kątem miejsc koncentracji prowadzenia działalności gospodarczej. Tworzyć należy także warunki do rozbudowy istniejących i powstawania nowych instalacji pozyskujących energię elektryczną i ciepłą z tzw. odnawialnych źródeł energii.

Zrównoważony rozwój gospodarczy to także poprawa w zakresie możliwości korzystania z pozagospodarczej oferty Gminy. W Gminie podjęte zostaną działania z obszaru rozwoju oferty sportowo-rekreacyjnej oraz społeczno-kulturowej. Pierwsze z nich koncentrować będą się wokół modernizacji obiektu basenu oraz budowy nowego stadionu lekkoatletycznego w Koźminie Wielkopolskim. Działaniom tym towarzyszyć będzie rozwój pozalekcyjnej oferty sportowej dla uczniów lokalnych szkół oraz rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży na wsi. W tym ostatnim przypadku wykorzystane ku temu zostaną obiekty wiejskich świetlic.

Promocja dziedzictwa lokalnego stanie się istotnym elementem polityki prowadzonej przez Gminę. Jej podstawowym elementem stanie się utworzenie nowego szlaku rowerowego Koźmin-Dobrzyca-Rozdrażew-Koźmin skupiającego najważniejsze walory historyczne, kulturowe oraz przyrodnicze Gminy. Planowane działania obejmują także renowację zabytkowych obiektów architektury oraz podjęcie intensywnych działań promocyjnych.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA WEWNĘTRZNYM POTENCJALE GMINY			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjały Gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1) Opracowanie i uchwalenie nowego Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski 2) Tworzenie warunków do rozbudowy przemysłowych instalacji OZE na terenie Gminy 3) Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej mieszkańców Gminy 4) Tworzenie warunków do rozwoju działalności usługowej na obszarze Gminy 5) Wsparcie działań zmierzających do dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych 6) Wsparcie edukacji zawodowej dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy – zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych na obszarze Gminy – zwiększenie liczby nowych przedsięwzięć inwestycyjnych (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na terenie Gminy – aktywizacja gospodarza mieszkańców Gminy (np. poprzez zakładanie przez nich nowych działalności gospodarczych) – zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy – promocja lokalnych producentów i ich wyrobów – zmniejszenie bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.) – liczba mieszkańców korzystająca ze wsparcia doradczego w zakresie zakładania i rozwoju działalności (os.) – liczba lokalnych producentów i wyrobów (szt.) – udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)
2.2. Oferta sportowo-rekreacyjna dostosowana do potrzeb mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1) Modernizacja basenu w Koźminie Wielkopolskim 2) Budowa nowego obiektu lekkoatletycznego w Koźminie Wielkopolskim 3) Rozwój oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i dorosłych mieszkańców Gminy 4) Rozwój oferty spędzania wolnego czasu na wsiach z wykorzystaniem świetlic wiejskich 5) Promocja i rozwój pozostałej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój bazy infrastruktury sportowej na terenie Gminy – poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i dorosłych – wzrost aktywności sportowej mieszkańców Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba powstałych obiektów sportowych (szt.) – liczba powstałych obiektów rekreacyjnych (szt.) – liczba użytkowników basenu (os./rok) – liczba użytkowników stadionu lekkoatletycznego (os./rok) – liczba zorganizowanych sportowych zajęć pozalekcyjnych (szt.) – liczba uczestników zajęć na świetlicach wiejskich (os./rok)

<p>2.3. Promocja dziedzictwa lokalnego</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Utworzenie szlaku rowerowego Koźmin-Dobrzyca-Rozdrażew- Koźmin 2) Renowacja zabytkowych obiektów na terenie Gminy 3) Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie możliwości rekreacyjnego wykorzystania potencjału wynikającego z położenia i walorów gminy - promocja turystyczna i rekreacyjna oferty gminy - zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną gminy - zapewnienie oferty spełniającej oczekiwania nowoczesnego modelu podróżowania i wypoczynku - poszerzenie oferty rekreacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców - wzrost rozpoznawalności lokalnego dziedzictwa kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba powstałych szlaków rowerowych (szt.) - długość powstałych ścieżek i dróg rowerowych (km) - liczba zabytkowych obiektów poddanych renowacji (szt.) - liczba wydarzeń w zakresie promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego (szt.)
---	--	--	--

CEL STRATEGICZNY III: USŁUGI SPOŁECZNE KREUJĄCE LOKALNĄ TOŻSAMOŚĆ MIESZKAŃCÓW

- 3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjno-kulturalnych**
- 3.2. Podniesienie jakości opieki i ochrony zdrowia mieszkańców**
- 3.3. Rozwój działań społecznych mających na celu budowanie tożsamości mieszkańców z Gminą**

W ślad za proponowanymi wcześniej rozwiązaniami w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej i gospodarczej w Gminie, podążać będą nowoczesne społeczne rozwiązania podnoszące jakość życia mieszkańców. Planowane w tym zakresie działania będą służyć w pierwszej kolejności podniesieniu oferty edukacyjnej dla wszystkich grup jej mieszkańców. Planuje się poszerzenie tej oferty oraz modyfikację istniejących zajęć, w celu ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy. Gmina wpierać będzie zajęcia i programy zmierzające do dokształcania się i doskonalenia zawodowego także w przypadku osób dorosłych. Rozwijać się będzie różne formy edukacji międzypokoleniowej. Zwiększenie liczby dostępnych miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech oraz w przedszkolach pozwoli osobom obecnie biernym zawodowo (w szczególności kobietom opiekującym się małymi dziećmi) na powrót na rynek pracy, co z kolei przełoży się na podniesienie standardu życia tych rodzin. Wszystkie te działania będą także wymagały podniesienia kompetencji zawodowych wśród nauczycieli i osób zajmujących się edukacją. Poszerzeniu ulegnie oferta kulturalna skierowana do mieszkańców Gminy Koźmin Wielkopolski (w tym oferta Muzeum Ziemi Koźmińskiej), a także stworzone zostaną nowe miejsca spotkań dla młodzieży.

W Gminie dostrzega się także konieczność podniesienia jakości usług w zakresie ochrony i profilaktyki zdrowia ludzi. Podjęte zostaną dodatkowe działania zmierzające do zwiększenia dostępności mieszkańców do lekarzy specjalistów. Działania te będą dodatkowo wspierane poprzez promocję i rozwój profilaktyki zdrowego trybu życia. Ważnym celem będzie także ograniczenie negatywnych społecznych skutków wystąpienia epidemii Covid-19. W tym celu wykorzystywać się będzie (oprócz narzędzi instytucjonalnych) możliwości stwarzane przez aktywne włączenie się lokalnego społeczeństwa w życie Gminy (np. poprzez rozwój wolontariatu).

Nadrzędnym celem podejmowanych działań będzie jednak budowa społeczeństwa obywatelskiego, które będzie charakteryzować się poczuciem silnego związku i odpowiedzialności za funkcjonowanie i status Gminy. Wspierać się będzie działania służące rozwojowi budownictwa mieszkaniowego (w tym budownictwa komunalnego). W sposób szczególny wspierać się będzie młode rodziny i rodziny z dziećmi. Wzrostowi zaangażowania młodzieży służyć będzie reaktywacja Młodzieżowej Rady Miejskiej, która jednocześnie stanie się platformą, za pomocą której ta część mieszkańców Gminy będzie mogła wpływać na jej funkcjonowanie. Wzmocnieniu ulegną procesy związane z promocją lokalnych przedsiębiorców i wytwarzanych przez nich produktów. Lokalne grupy zainteresowań kojarzyć będą ze sobą osoby posiadające podobne pasje i zainteresowania.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczone w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY III: USŁUGI SPOŁECZNE KREUJĄCE LOKALNĄ TOŻSAMOŚĆ MIESZKAŃCÓW			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjno-kulturalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Poszerzenie oferty edukacyjnej w szkołach na terenie Gminy 2) Tworzenie oferty edukacyjnej odpowiadającej na zapotrzebowanie rynku pracy 3) Tworzenie oferty edukacyjnej w zakresie dokształcania się i doskonalenia zawodowego wśród osób dorosłych 4) Rozwijanie form edukacji międzypokoleniowej 5) Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach 6) Tworzenie zachęt w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych wśród nauczycieli 7) Rozwój oferty kulturalnej dla mieszkańców 8) Tworzenie miejsc spotkań dla ludzi młodych 9) Poszerzenie oferty Muzeum Ziemi Koźmińskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości kształcenia w gminnych placówkach edukacyjnych – ograniczenie problemów w nauce dotyczących uczniów gminnych placówek edukacyjnych – poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej na obszarze Gminy – poprawa wyników kształcenia uczniów – zwiększenie atrakcyjności oferty zajęć pozalekcyjnych – zwiększenie atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu dla uczniów – stworzenie możliwości przekwalifikowania się dla osób mających trudności ze znalezieniem zatrudnienia – ograniczenie poziomu bezrobocia – wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców – lepsze dopasowanie strony podażowej i popytowej lokalnego rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zmodyfikowanych/wdrożonych zajęć pozalekcyjnych (szt.) – liczba nauczycieli, którzy podjęli proce dokształcania lub doskonalenia zawodowego (os.) – liczba nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (szt.) – liczba nowych miejsc przedszkolnych (szt.) – liczba nowych form edukacji międzypokoleniowej (szt.) – liczba nowych miejsc spotkań dla młodzieży (szt.) – liczba nowych ekspozycji w Muzeum Ziemi Koźmińskiej (szt.)
3.2. Podniesienie jakości opieki i ochrony zdrowia mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wsparcie działań mających na celu zwiększenie dostępności lekarzy specjalistów 2) Rozwój i promocja instytucji wolontariatu 3) Promocja i rozwój profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców 4) Wsparcie działań niwelujących zdrowotne i społeczne skutki pandemii Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa stanu zdrowia mieszkańców Gminy – zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów – wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców Gminy – wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczne Gminy – wzrost liczby aktywnych wolontariuszy na terenie Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba gabinetów lekarzy specjalistów na terenie gminy (szt.) – liczba aktywnych wolontariuszy (os.) – liczba zorganizowanych wydarzeń o charakterze profilaktyki zdrowia (szt.)

		<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie natężenie negatywnych społecznych skutków pandemii Covid-19 - integracja mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań w zakresie ograniczenia negatywnych skutków pandemii Covid-19 (szt.)
<p>3.3. Rozwój działań społecznych mających na celu budowanie tożsamości mieszkańców z Gminą</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym budownictwa komunalnego 2) Działania w zakresie wsparcia młodych rodzin 3) Promocja lokalnych tradycji i produktów 4) Reaktywacja działania Młodzieżowej Rady Miejskiej 5) Promocja i wsparcie tworzenia lokalnych grup zainteresowań 6) Wspieranie inicjatyw społecznych 7) Dostosowanie przestrzeni publicznej i usług do wymagań wszystkich mieszkańców 8) Przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób ze szczególnymi potrzebami 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby dostępnych mieszkań na rynku nieruchomości - poprawa jakości budownictwa mieszkaniowego, w tym budownictwa komunalnego - wzrost atrakcyjności osiedleńczej gminy - ograniczenie negatywnych trendów - aktywizacja społeczna mieszkańców gminy, w tym w szczególności młodzieży - rozwój oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy - wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczne gminy - wzrost rozpoznawalności lokalnych producentów, produktów i marek - zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości w życiu społecznym i publicznym - osób ze szczególnymi potrzebami - zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych mieszkań oddanych do użytku, w tym mieszkań komunalnych (szt.) - liczba form wsparcia młodych rodzin (szt.) - liczba wspartych młodych rodzin (rodziny) - liczba podjętych działań w zakresie promocji lokalnych tradycji i produktów (szt.) - liczba członków Młodzieżowej Rady Miejskiej (os.) - liczba utworzonych lokalnych grup zainteresowań (szt.) - liczba osób zagrożona ubóstwem i wykluczeniem społecznym na terenie Gminy (os.)

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Koźmin Wielkopolski oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski, kierując się stopniem zróżnicowania i formami ochrony środowiska, teren Gminy został podzielony pod względem funkcjonalnym na cztery strefy funkcjonalno-przestrzenne. Poszczególne obszary zostały wydzielone ze względu na stopień ich urbanizacji i zagospodarowania terenu oraz biorąc pod uwagę jakość środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, w tym rolniczego, który według wytycznych powinien zostać przywrócony, zachowany lub wzmocniony. Na podstawie tego podziału określone zostały strefy zarządzania, które warunkują działania związane z właściwym użytkowaniem, polegającym na zachowaniu swoistego charakteru i przeznaczenia dla danego terenu. W następstwie przypisania konkretnych funkcji do wybranych obszarów zalecanym jest stosowanie odmiennych form ochrony, a także wprowadzanie pewnych ograniczeń w dostępności tych terenów dla działań związanych z turystyką, czy rozwojem gospodarki. Mając na uwadze powyższe kryteria Gmina została więc podzielona na następujące cztery strefy:

- 1) **strefa zurbanizowana (A)**, która obejmuje obszar miasta i wsi położonych wzdłuż trasy Jarocin – Krotoszyn.

Na terenach objętych tą strefą mogą pojawić się intensywniejsze procesy urbanizacyjne powiązane z systemami miasta. W jej obrębie kierunki zagospodarowania przestrzennego dotyczyć będą przede wszystkim przygotowania różnorodnej oferty terenów mieszkaniowych, usług oraz aktywności gospodarczej, drobnego przemysłu i drobnej wytwórczości. Obiekty te powinny naturalnie wpisywać się w krajobraz Gminy i nie stanowić zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

- 2) **strefa doliny rzeki Orli (B)** - wraz z projektowanymi zbiornikami wodnymi, stanowiąca główny korytarz ekologiczny Gminy.

Zagospodarowanie przestrzeni w tej strefie obejmie przede wszystkim podejmowanie działań w zakresie ochrony cennych obszarów i obiektów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Podejmowane będą działania ograniczające procesy niszczące, rehabilitacyjne i wzbogacające ekosystemy przyrodnicze. Realizowane zagospodarowania terenu służyć powinno utrzymaniu racjonalnego użytkowania obszarów zurbanizowanych i podejmowaniu szczególnych rygorów w stosunku do uciążliwych elementów zagospodarowania lub użytkowania. Tereny w obrębie doliny rzeki Orli powinny nabrać charakteru strefy bezinwestycyjnej dla rozwoju zabudowy, z wyłączeniem obiektów związanych z obsługą turystyki i rekreacji.

- 3) **strefa rolno-leśna (C)** obejmująca północne obszary Gminy, w rejonie wsi Biały Dwór – Stara Obra.

Zagospodarowanie terenu w obrębie tej strefy koncentrować się będzie wokół odnowy krajobrazu rolniczego (odpowiedniego kształtowania systemu zieleni śródpolnej, przywodnej i przydrożnej, ochrony stosunków wodnych oraz wprowadzenia systemu rolnictwa ekologicznego). Podejmowane działania służyć będą rozwojowi rolnictwa, w szczególności upraw polowych i nieintensywnych form hodowli zwierząt. Dążyć się będzie do zwiększenia lesistości Gminy i wykształcenia powiązań łączących poszczególne kompleksy leśne.

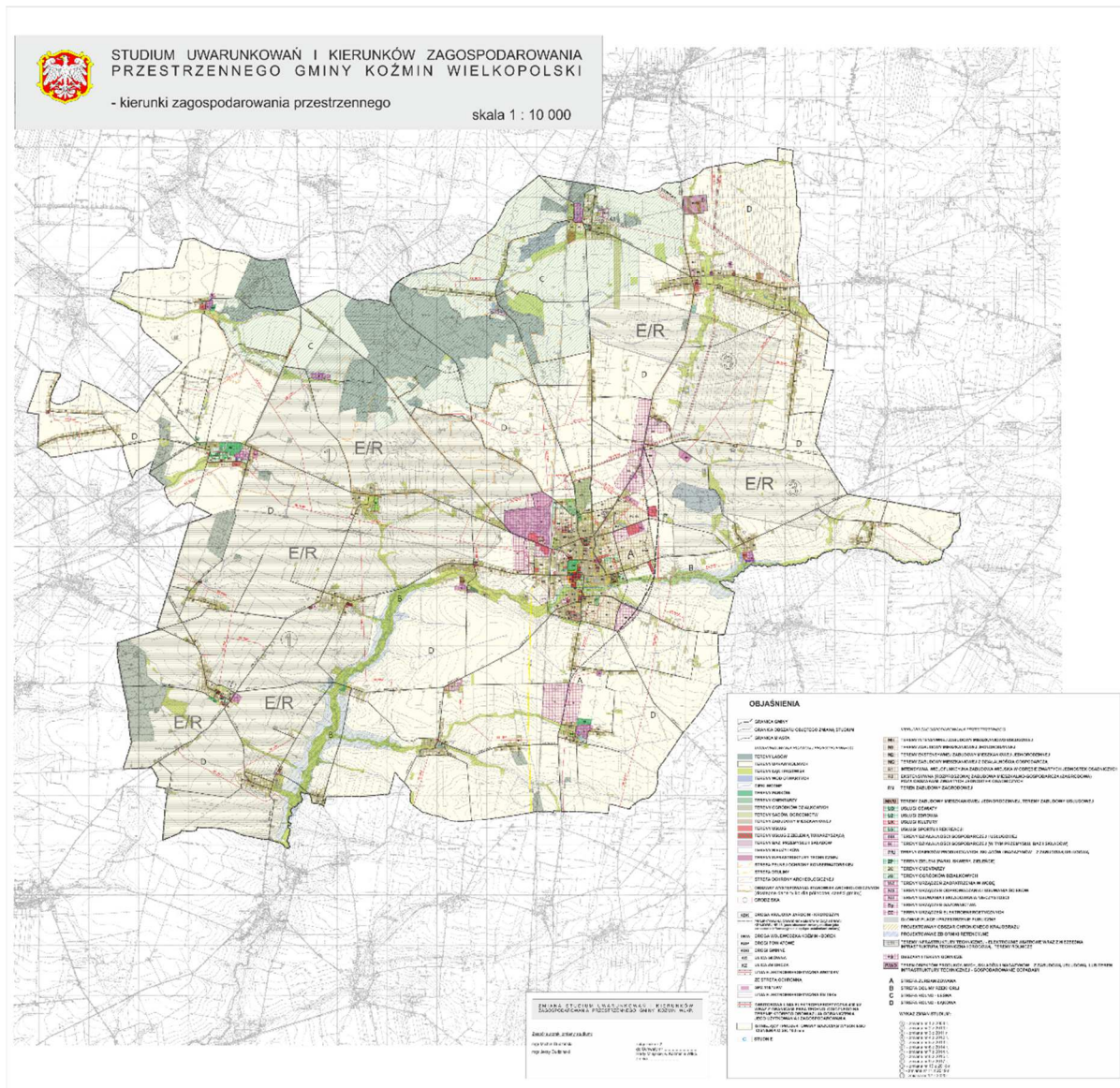
- 4) **strefa rolno-łąkowa (D)**, która rozciąga się na pozostałym obszarze Gminy

W obrębie strefy D dążyć się będzie do odnowy krajobrazu rolniczego poprzez ochronę stosunków wodnych, wprowadzenie rolnictwa ekologicznego oraz ochronę gleb najwyższych klas przed osadnictwem rozproszonym. Podobnie jak w strefie C, podejmowane działania służyć mają rozwojowi rolnictwa, w szczególności upraw polowych i nieintensywnych form hodowli. Dążyć się będzie do

Zabudowa na terenach wiejskich cechuje się natomiast atrakcyjnym i charakterystycznym układem przestrzennym, który nie został dotąd w znacznym stopniu zdegradowany. Dlatego polityka przestrzenna w tym obrębie koncentrować się powinna wokół utrzymania istniejących, charakterystycznych układów przestrzennych wsi. Lokalizacja nowej zabudowy powinna uwzględniać skalę i charakter zabudowy już istniejącej. Większe zespoły zabudowy powinny uwzględniać zasady stosowane przy lokalizacji folwarków. Zabudowa wiejska kształtowana będzie na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły zabudowy gniazdowej, umożliwiającą zlokalizowanie zabudowy mieszkaniowej jako funkcji samodzielnej i wyodrębnionej, lecz tworzącej w miarę zwarte pierzeje lub zespoły tworzące gniazda. Ostatnim, wyraźnie zdefiniowanym, elementem przestrzeni na terenach wiejskich powinny być wspólne przestrzenie publiczne, wyposażone w chodniki, place, ulice i elementy małej architektury.

Przewiduje się także modernizację i renowację istniejącej zabudowy, która wymaga wykonania powyższych działań w celu przywrócenia im dawnej świetności zwłaszcza zamku koźmińskiego, który jest ikoną miasta.

Ryc. 6. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Koźmin Wielkopolski – kierunki zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 jest dokumentem spójnym z dokumentami wyższego rzędu. Przy opracowywaniu dokumentu brano pod uwagę kierunki wyznaczone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.

Jako cel główny polityki regionalnej kraju określono w KSRR „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, społecznym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. wpisuje się w kierunki KSRR. W dokumencie regionalnym wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

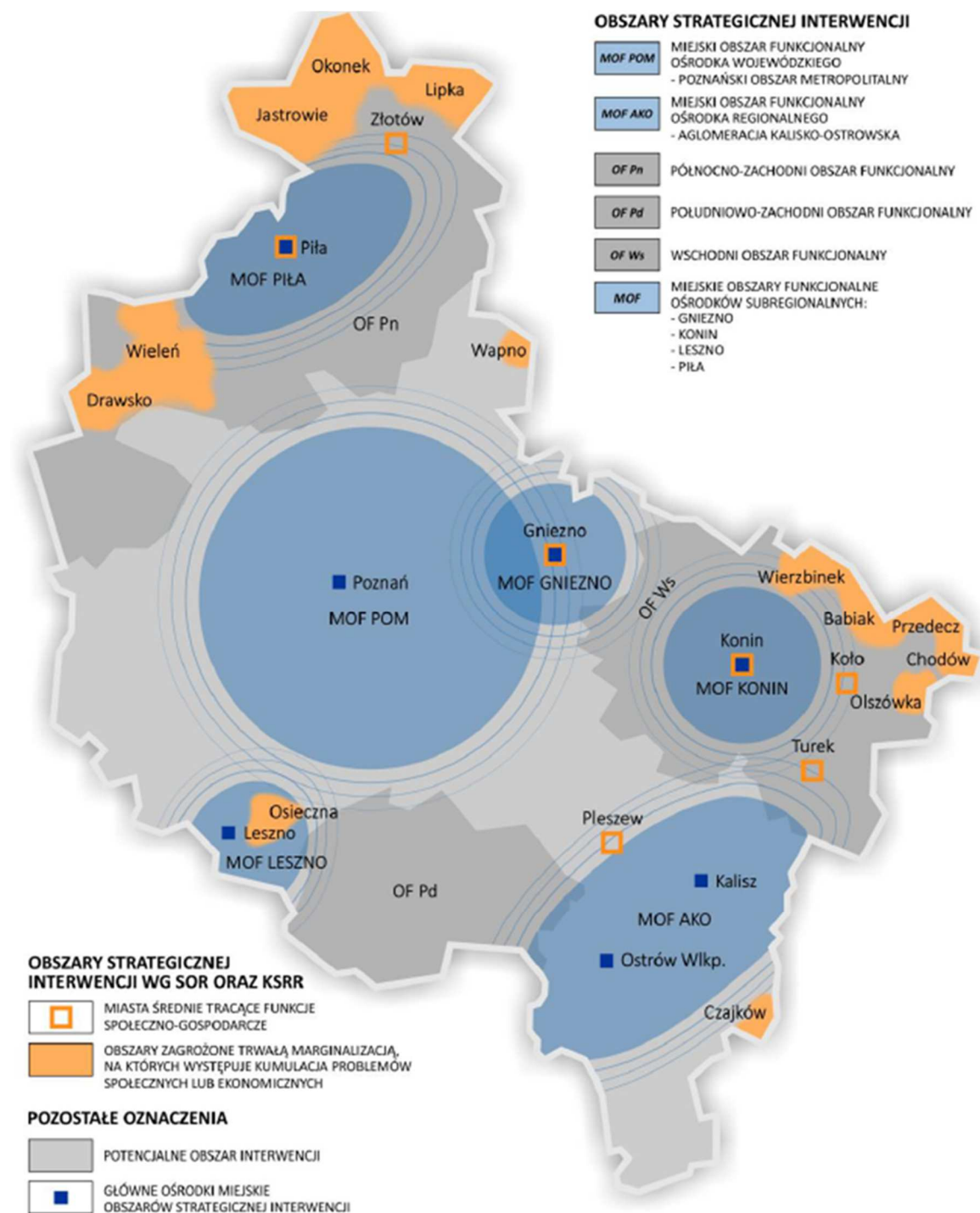
Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035
<p>1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców:</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<p>Cel strategiczny I: Infrastruktura podnosząca jakość życia mieszkańców i poprawiająca stan środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie przestrzennej dostępności i spójności Gminy</p> <p>Cel strategiczny II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjały Gminy</p> <p>Cel strategiczny III: Usługi społeczne kreujące lokalną tożsamość mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjno-kulturalnych</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Rozwój działań społecznych mających na celu budowanie tożsamości mieszkańców z Gminą</p>
<p>2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p> <p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p>	<p>Cel strategiczny I: Infrastruktura podnosząca jakość życia mieszkańców i poprawiająca stan środowiska naturalnego</p>

<p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy</p> <p>Cel strategiczny II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjały Gminy</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Oferta sportowo-rekreacyjna dostosowana do potrzeb mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 2.3. Promocja dziedzictwa lokalnego</p> <p>Cel strategiczny III: Usługi społeczne kreujące lokalną tożsamość mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjno-kulturalnych</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości opieki i ochrony zdrowia mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Rozwój działań społecznych mających na celu budowanie tożsamości mieszkańców z Gminą</p>
<p>3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<p>Cel strategiczny I: Infrastruktura podnosząca jakość życia mieszkańców i poprawiająca stan środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie przestrzennej dostępności i spójności Gminy</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza</p> <p>Cel strategiczny II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjały Gminy</p>
<p>4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<p>Cel strategiczny I: Infrastruktura podnosząca jakość życia mieszkańców i poprawiająca stan środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy</p> <p>Cel strategiczny II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjały Gminy</p> <p>Cel strategiczny III: Usługi społeczne kreujące lokalną tożsamość mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Rozwój działań społecznych mających na celu budowanie tożsamości mieszkańców z Gminą</p>

W Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. wyróżnione zostały także obszary strategicznej interwencji (OSI), które stanowią podstawę dla terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. OSI zostały także wskazane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego „Wielkopolska 2020” i stanowią podstawę pozwalającą powiązać cele rozwojowe Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego z typami poszczególnych obszarów, do czasu jej aktualizacji lub opracowania odpowiednich dokumentów programowych.

Ryc. 7. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Gmina Koźmin Wielkopolski została zaliczona do obszaru gmin potencjalnej interwencji, w ramach Południowo-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego (PdOF). Za podstawowy potencjał obszaru uznano sprzyjające warunki do prowadzenia produkcji rolniczej oraz panującą na nim wysoką kulturę rolną, co jest także zdecydowanie silną stroną gminy. Potencjał ten jest także efektem wysokiego poziomu kapitału społecznego - mieszkańców często od wielu pokoleń związanych z pracą na roli i wartościami kulturowymi lokalnych społeczności. Za kluczowe dla dalszego rozwoju tego obszaru uznano wzmacnianie działalności przetwórczej wykorzystującej lokalną bazę surowców dla przemysłu rolno-spożywczego.

Poniższa tabela przedstawia kluczowe kierunki działań dla PdOF wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r., które uwzględniono przy formułowaniu Strategii Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035.

Południowo-zachodni Obszar Funkcjonalny	Strategia Rozwoju Gminy Koźmin Wlkp. na lata 2021-2035	
Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	Wykorzystanie warunków glebowych do prowadzenia wysoko efektywnego rolnictwa, rozwój bazy przetwórczej, promocja żywności	2.1. Wsparcie działań zmierzających do dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych 3.3. Promocja lokalnych tradycji i produktów
	Rozwój MŚP i wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, rozwój IOB, w tym narzędzi doradczych i finansowych	2.1. Opracowanie i uchwalenie nowego Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski, tworzenie warunków do rozbudowy przemysłowych instalacji OZE na terenie Gminy, podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej mieszkańców Gminy, tworzenie warunków do rozwoju działalności usługowej na obszarze Gminy, wsparcie działań zmierzających do dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych, wsparcie edukacji zawodowej dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy
	Wsparcie działalności klastrowych, ze szczególnym uwzględnieniem sektora rolniczego	2.1. Wsparcie działań zmierzających do dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych 3.3. Promocja lokalnych tradycji i produktów
	Dywersyfikacja działalności gospodarczej i rozwój wielofunkcyjności na obszarach wiejskich, wspieranie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich w postaci małych i średnich zakładów produkcyjnych	2.1. Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, wsparcie działań zmierzających do dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych
	Rozwój terenów inwestycyjnych	1.1. Rozbudowa infrastruktury technicznej wokół obwodnicy umożliwiającej obsługę nowych terenów inwestycyjnych i istniejących przedsiębiorstw
	Podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, stworzenie warunków do kształcenia ustawicznego i przekwalifikowania, propagowanie kształcenia dualnego jako praktycznej ścieżki nauki zawodu	2.1. Wsparcie edukacji zawodowej dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy 3.1. Poszerzenie oferty edukacyjnej w szkołach na terenie Gminy, tworzenie oferty edukacyjnej odpowiadającej na zapotrzebowanie rynku pracy, tworzenie oferty edukacyjnej w zakresie doksztalcania się i doskonalenia zawodowego wśród osób dorosłych, rozwijanie form edukacji międzypokoleniowej, zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach, tworzenie zachęt w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych wśród nauczycieli
	Aktywizacja zawodowa osób rezygnujących z prowadzenia działalności rolniczej, pomoc w nabywaniu kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych	2.1. Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej mieszkańców Gminy, wsparcie działań zmierzających do dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych 3.1. Tworzenie oferty edukacyjnej odpowiadającej na zapotrzebowanie rynku pracy, tworzenie oferty edukacyjnej w zakresie doksztalcania się i doskonalenia zawodowego wśród osób dorosłych, rozwijanie form edukacji międzypokoleniowej
Rozwój społeczny Wielkopolski	Poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych	3.1. Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach

oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	(m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi)	3.2. Wsparcie działań mających na celu zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów, promocja i rozwój profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców, wsparcie działań niwelujących zdrowotne i społeczne skutki pandemii Covid-19 3.3. Rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym budownictwa komunalnego, działania w zakresie wsparcia młodych rodzin, dostosowanie przestrzeni publicznej i usług do wymagań wszystkich mieszkańców, przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób ze szczególnymi potrzebami
	Rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą	1.2. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz zwiększenie przepustowości istniejącej sieci, rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, modernizacja sieci kanalizacyjnej w mieście Koźmin Wielkopolski, współpraca z operatorami w zakresie rozbudowy sieci gazociągowej, stworzenie możliwości podłączenia do szerokopasmowej sieci internetowej w całej Gminie, rewitalizacja przestrzeni publicznej, ograniczenie niekontrolowanej i rozproszonej zabudowy poprzez aktualizację i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 2.2. Modernizacja basenu w Koźminie Wielkopolskim, budowa nowego obiektu lekkoatletycznego w Koźminie Wielkopolskim, rozwój oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i dorosłych mieszkańców gminy, rozwój oferty spędzania wolnego czasu na wsiach z wykorzystaniem świetlic wiejskich, promocja i rozwój pozostałej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej 2.3. Utworzenie szlaku rowerowego Koźmin-Dobrzyca-Rozdrażew-Koźmin, renowacja zażytkowych obiektów na terenie Gminy
	Wspieranie aktywności mieszkańców i rozwój społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO, nawiązywania partnerstw i sieciowania oraz wykorzystanie doświadczenia funkcjonujących na tym obszarze Lokalnych Grup Działania	3.2. Rozwój i promocja instytucji wolontariatu 3.3. Reaktywacja działania Młodzieżowej Rady Miejskiej, promocja i wsparcie tworzenia lokalnych grup zainteresowań, wspieranie inicjatyw społecznych
	Wsparcie w rozwoju rolnictwa społecznego przez wprowadzanie usług społecznych do funkcjonujących oraz nowo powstałych gospodarstw rolnych	2.1. Wsparcie działań zmierzających do dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych
	Wykorzystanie, wzmocnienie i ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (dworów, pałaców, parków podworskich oraz obiektów sakralnych), rozwój bazy wypoczynkowej na obszarach wiejskich, w szczególności agroturystyki	1.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznej 2.3. Utworzenie szlaku rowerowego Koźmin-Dobrzyca-Rozdrażew-Koźmin, renowacja zażytkowych obiektów na terenie Gminy, promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego 3.1. Rozwój oferty kulturalnej dla mieszkańców, tworzenie miejsc spotkań dla ludzi młodych, poszerzenie oferty Muzeum Ziemi Koźmińskiej 3.3. Promocja lokalnych tradycji i produktów
	Rozwój infrastruktury z poszanowa-	Wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PdZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych,

niem środowiska przyrodniczego Wielkopolski	rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych	we współpracy z gminami ościennymi, współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich, rozbudowa i modernizacja sieci chodników w miejscowościach na terenie Gminy, modernizacja systemu oświetlenia ulicznego
	Wsparcie produkcji energii z odnawialnych źródeł przy wykorzystaniu zasobów pochodzących z sektora rolniczego	1.3. Wsparcie wymiany źródeł ciepła na ekologiczne, zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców 2.1. Tworzenie warunków do rozbudowy przemysłowych instalacji OZE na terenie Gminy
	Ochrona zasobów, poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zapobieganie skażeniom spowodowanym działalnością rolniczą, prowadzenie działań prewencyjnych oraz likwidacja skutków suszy i stepowienia	1.3. Budowa nowych źródeł poboru wody, budowa zbiornika retencyjnego wody uzdatnionej na ujęciu wody w Koźminie Wielkopolskim, promowanie retencji wody, zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, wsparcie działań w zakresie gromadzenia i utylizacji ścieków komunalnych z terenów wiejskich
	Doskonalenie kultury rolnej i poprawa jakości gleb, zapobieganie erozji przez właściwe użytkowanie terenów agrarnych, wykluczenie działań pogarszających funkcjonalność tych terenów	1.2. Ograniczenie niekontrolowanej i rozproszonej zabudowy poprzez aktualizację i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowanie przestrzennego 1.3. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców
Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzenia regionem	Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokiej bonitacji, wprowadzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych	1.2. Ograniczenie niekontrolowanej i rozproszonej zabudowy poprzez aktualizację i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowanie przestrzennego 2.1. Opracowanie i uchwalenie nowego Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski
	Rozwój współpracy samorządów lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych Lokalnych Grup Działania)	3.3. Reaktywacja działania Młodzieżowej Rady Miejskiej, wspieranie inicjatyw społecznych

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, referat lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2019-2031,
- Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2019-2035,
- Program Ochrony Środowiska na lata 2020-2024 z perspektywą do roku 2028 dla Gminy Koźmin Wielkopolski,
- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2017-2023,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Koźminie Wielkopolskim na lata 2017-2022,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Koźmin Wlkp. na lata 2015-2032,
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2017-2021,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2027,
- Roczny Program Współpracy Gminy Koźmin Wielkopolski z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat krotoszyński. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Miasta i Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raplocie o stanie gminy, który

jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji danego działania. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Koźmin Wielkopolski na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego dla perspektywy finansowej wdrażanej do 2023 roku, programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, ogólnopolskich programów operacyjnych, Krajowego Programu Odbudowy, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- środki budżetu państwa i państwowych funduszy celowych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2035. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski oraz jednostek organizacyjnych Gminy.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem krotoszyńskim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Zgodnie z uchwałą nr XXVI.174.2021 Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim z dnia 22 lutego 2021 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2031, potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2021-2031 wyniesie około 53,9 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

**Załącznik 1:
Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej
i społecznej Gminy Koźmin Wielkopolski**

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY.....	50
1.1. Informacje ogólne	50
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	51
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	53
CZĘŚĆ II: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	55
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	55
2.3. Infrastruktura i środowisko	59
<i>Infrastruktura drogowa</i>	59
<i>Urządzenia sieciowe</i>	60
<i>Gospodarka odpadami</i>	63
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	64
2.4. Stan finansów samorządowych	66
<i>Wykonanie budżetu</i>	66
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	67
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	70
CZĘŚĆ III: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....	71
3.1. Demografia	71
3.2. Kapitał społeczny	73
<i>Przedszkola i żłobki</i>	73
<i>Edukacja szkolna</i>	75
<i>Kultura i sport</i>	79
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	80
<i>Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne</i>	80
<i>Partnerzy Gminy</i>	82
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	82

CZĘŚĆ I: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

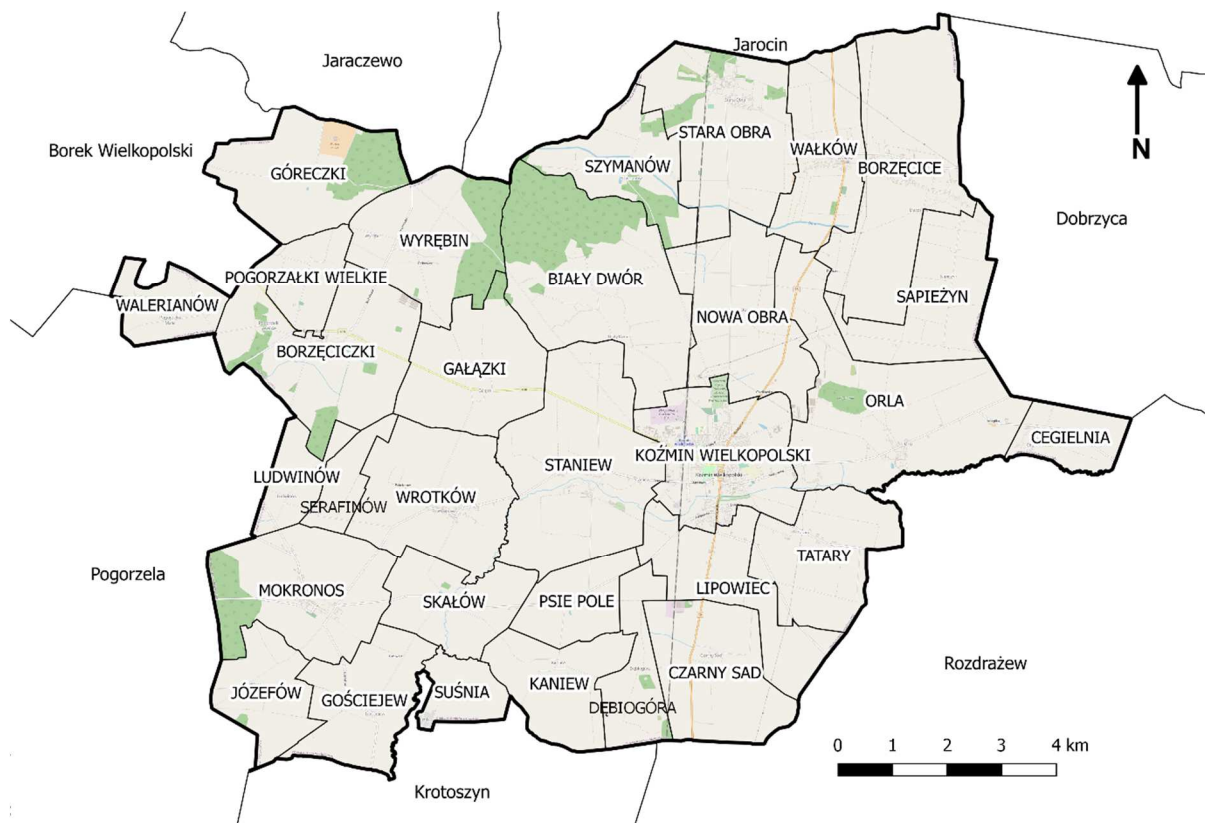
Gmina Koźmin Wielkopolski to gmina miejsko-wiejska położona w południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie krotoszyńskim. Graniczy z 7 innymi gminami:

- od północy z gminą Borek Wielkopolski z powiatu gostyńskiego i gminami Jaraczewo i Jarocin z powiatu jarocińskiego,
- od południa z gminami Rozdrażew i Krotoszyn w obrębie powiatu krotoszyńskiego,
- od wschodu z gminą Dobrzyca z powiatu pleszewskiego,
- od zachodu z gminą Pogorzela z powiatu gostyńskiego.

Powierzchnia Gminy wynosi 152,7 km², co stanowi 21,38% powierzchni powiatu i 0,51% powierzchni województwa. Administracyjnie w jej skład wchodzi miasto Koźmin Wielkopolski o powierzchni 5,9 km², które jest siedzibą władz lokalnych oraz 28 sołectw: Biały Dwór, Borzęcice, Borzęciczki, Cegielnia, Czarny Sad, Dębiogóra, Gałązki, Gościejew, Góreczki, Józefów, Kaniew, Lipowiec, Mokronos, Nowa Obra, Orla, Pogorzałki Wielkie, Sapieżyn, Serafinów, Skalów, Staniew, Stara Obra, Suśnia, Szymanów, Tatarsy, Walerianów, Wałków, Wrotków, Wyřbin.

Obszar Gminy zajmuje zachodnią część Wysoczyzny Kaliskiej i charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu, ze stosunkowo jednorodną rzeźbą, o przeciętnej wysokości 130-140 m n.p.m. Przez Koźmin Wielkopolski przepływa rzeka Orla, która w okolicach Rawicza wpada do Baryczy. W krajobrazie Gminy przeważają użytki rolne (88,3% powierzchni Gminy), tereny leśne zajmują niecałe 7%, a mieszkalne 4,9% powierzchni ogółem.

Ryc. 8. Położenie Gminy Koźmin Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne.

Przez Gminę Koźmin Wielkopolski przebiegają dwa ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym: droga krajowa nr 15 (z Trzebnicy do Ostródy), krzyżująca się z biegnącą z Borku Wielkopolskiego, a kończącą się w Koźminie Wielkopolskim z drogą wojewódzką nr 438, oraz linia kolejowa nr 281 relacji Oleśnica – Gniezno (do Chojnic). Połączenia te zapewniają dobre skomunikowanie Gminy z siedzibą powiatu – odległym o 17 km Krotoszynem i powiatu sąsiedniego – Jarocinem, znajdującym się w tej samej odległości, a także z ośrodkami wojewódzkimi: od stolicy województwa wielkopolskiego – Poznania dzieli Gminę około 90 km, a od stolicy województwa dolnośląskiego – Wrocławia około 100 km. Patrząc na inne większe ośrodki miejskie Koźmin Wielkopolski położony jest w odległości niecałych 40 km od Ostrowa Wielkopolskiego i około 60 km od Kalisza.

Na terenie Gminy, w mieście Koźmin Wielkopolski znajduje się czynna stacja kolejowa, a w leżącej na północ od miasta i odległej o około 7 km miejscowości Stara Obra funkcjonuje przystanek osobowy. Regionalne połączenia kolejowe obsługują kierunki do Jarocina, Krotoszyna, Poznania i Gniezna (kierunki: Poznań Główny – Milicz; Gniezno – Milicz; Milicz – Poznań Główny; Poznań Główny – Krotoszyn) z częstotliwością pięciu połączeń w ciągu dnia. Podróż pociągiem umożliwia dojazd do Poznania w około 1,5 godziny, a do Wrocławia w około 2,5 godziny.

W podobnej odległości około 100 km od Gminy, w Poznaniu i we Wrocławiu znajdują się najbliższe porty lotnicze o znaczeniu międzynarodowym.

Lokalne połączenia tworzy również sieć dróg powiatowych o długości 86,2 km oraz gminnych liczących 123,9 km. Do wszystkich szkół na terenie Gminy uczniowie mogą dojechać transportem zbiorowym. Usługi transportowe świadczone są przez prywatnego przewoźnika, firmę CENTROL, która obsługuje dziennie 26 połączeń z miejscowości gminnych do siedziby Gminy – Koźmina Wielkopolskiego. Do siedziby powiatu, oprócz wymienionego przewoźnika, kursuje z częstotliwością 8 razy w ciągu dnia również transport zapewniony przez MKK Krotoszyn. Do gmin sąsiednich organizatorem 8 połączeń na dobę jest wspomniana firma CENTROL. Transport zbiorowy obejmuje wszystkie miejscowości na terenie Gminy.

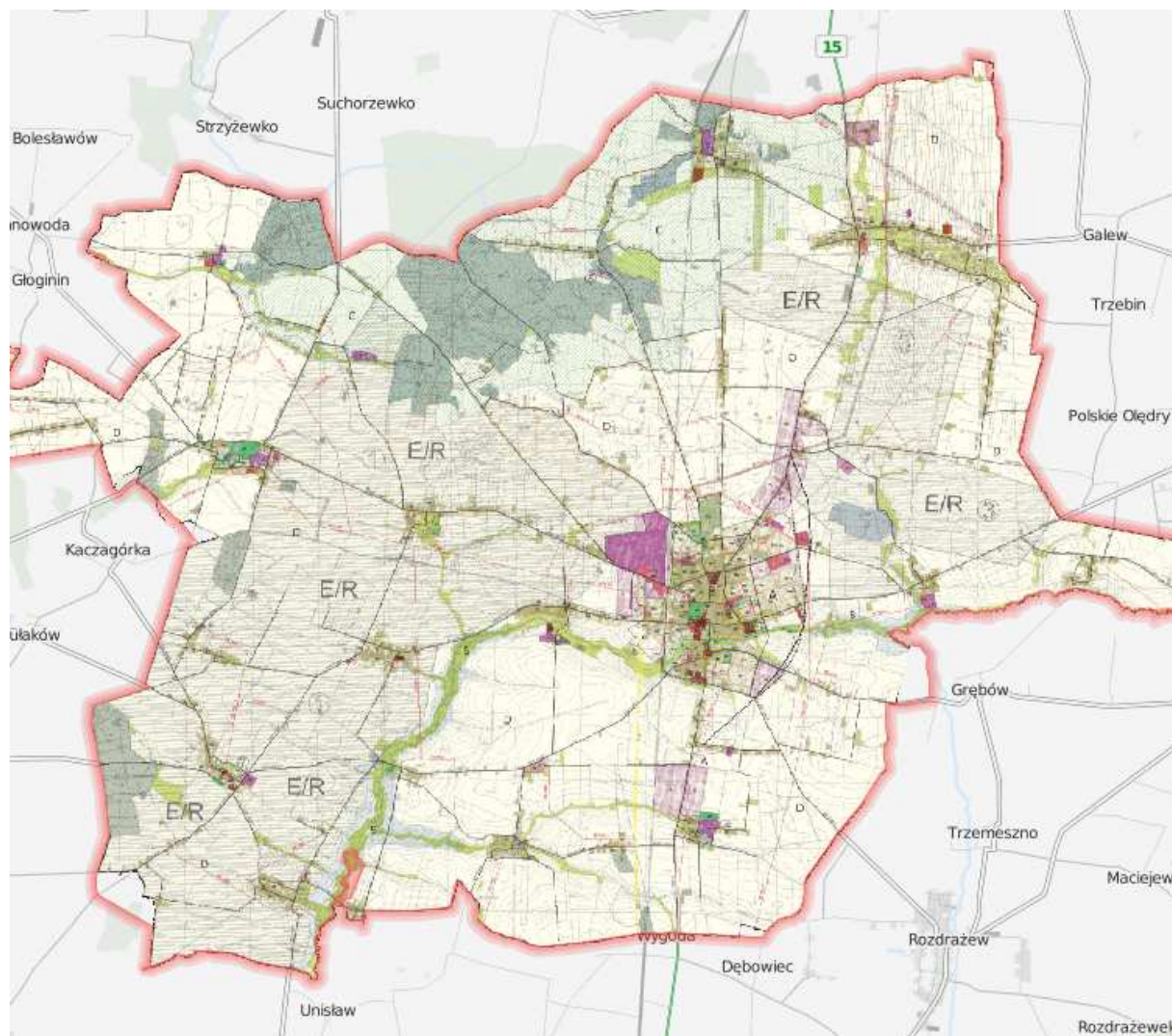
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Koźmin Wielkopolski stanowi obszar o intensywnej funkcji rolniczej, z rozwijającymi się funkcjami usługowymi i produkcyjnymi. Ponad 88% terenu zajmują indywidualne gospodarstwa rolne, dzierżawy gruntów po byłych państwowych gospodarstwach rolnych oraz spółdzielnie produkcyjne. Niski jest natomiast wskaźnik lesistości Gminy i wynosi on niecałe 7%.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym Gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące Studium zostało przyjęte uchwałą nr XII.69.2019 Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim z dnia 28 sierpnia 2019 roku w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski wprowadzono umowny podział przestrzeni Gminy na strefy funkcjonalno-krajobrazowe w celu określenia uwarunkowań i zasad rozwoju gminy, tj. strefy zarządzania. Wydzielone zostały kategorie obszarów, dla których wskazano stosowne formy ochrony, niezbędne działania związane z utrzymaniem pożądanej kondycji tych obszarów i ograniczenia w gospodarce czy dostępności dla turystyki. Podstawowym kryterium tego podziału były: jakość środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, również rolniczego (który należy zachować, wzmocnić lub przywrócić) oraz stopień urbanizacji. Pod względem funkcjonalno-krajobrazowym Gmina została więc podzielona na 4 strefy:

- A – strefa zurbanizowana, która obejmuje obszar miasta i wsi położonych wzdłuż trasy Jarocin-Krotoszyn, czyli tereny, na których mogą pojawić się intensywniejsze procesy urbanizacyjne w powiązaniu z systemami miasta,
- B – strefa doliny rzeki Orli, wraz z projektowanymi zbiornikami wodnymi – główny korytarz ekologiczny Gminy,
- C – strefa rolno-leśna, obejmująca północne obszary Gminy, w rejonie wsi Biały Dwór-Obra Stara,
- D – strefa rolno-łąkowa, na pozostałym obszarze Gminy.

Ryc. 9. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Koźmin Wielkopolski

Źródło: https://sip.gison.pl/kozminwielkopolski_kozminwielkopolski

Strefy te różni stopień i proponowana forma ochrony środowiska. Jak wynika z kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy, ujętych w Studium, zakłada się jej zrównoważony rozwój, podążający w kierunku zmian jakościowych w strefie B oraz zmian jakościowo-ilościowych w strefie A, C i D. Z jednej strony, jak określa to Studium, rozwój gospodarczy musi być dostosowany do szczegółowych wymagań związanych z ochroną walorów, z drugiej strony – utrzymanie walorów środowiska może stać się czynnikiem aktywizującym inne źródła dochodów gminy jak np. turystykę i rolnictwo ekologiczne.

Warto w tym miejscu dodać, że z uwagi na istniejące przyrodnicze, kulturowe i społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju i zagospodarowania przestrzennego, w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski nie znaleziono uzasadnienia do wariantowania rozwoju Gminy. Wybór ten potwierdza również w miarę równomierny rozwój poszczególnych funkcji i form zagospodarowania oraz występowanie jednoznacznych czynników mogących być motorem rozwoju wybranych dziedzin. O podstawach rozwoju stanowi zaś atrakcyjność krajobrazu naturalnego i kulturowego Gminy.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w Gminie Koźmin Wielkopolski są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 roku udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem wyniósł 0,5%. Na początku 2019 roku w Gminie obowiązywało 28 planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących 82 ha, z czego zabudowa miesz-

kaniowa stanowiła 6,2%, zabudowa usługowa 1%, użytki rolnicze 39,8%, zabudowa techniczno-produkcyjna 10%, zieleń i wody 5%, a infrastruktura techniczna 38%. W 2019 roku uchwalono 1 miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i przystąpiono do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski. W 2020 roku nie uchwalono żadnego planu, przystąpiono natomiast do sporządzenia 2 planów miejscowych, dla działek zlokalizowanych w Starej Obrze i w Sapieżynie oraz przystąpiono do kolejnej zmiany Studium.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Tabela poniżej przedstawia liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019. Średnio w analizowanym okresie wydawano nieco ponad 130 decyzji rocznie. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie wydawano średnio 10 decyzji rocznie. Wskaźnik ten był wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, w którym w analogicznym okresie wydano średnio 8 decyzji na 1 tys. mieszkańców rocznie.

Tabela 2. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2015-2019

		2015	2016	2017	2018	2019
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Koźmin Wielkopolski	128	146	133	112	134
	powiat	669	669	653	716	623
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Koźmin Wielkopolski	9,55	10,88	9,95	8,42	10,14
	powiat	8,61	8,60	8,40	9,24	8,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Brak planów miejscowych, a tym samym korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy może jednak utrudniać racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym, ponieważ rodzi to możliwość przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnych z założonym łańcem przestrzennym. Na terenach wiejskich coraz częściej zaczynają pojawiać się budynki mieszkalne jednorodzinne, wolnostojące, niezwiązane z gospodarstwami rolnymi, szczególnie w pobliżu miasta.

W obecnie obowiązującym Studium, w związku z przewidywanym rozwojem, określono również szczegółowo tereny zainwestowane i przeznaczone do zainwestowania, pozwalające na swobodny rozwój jednostek osadniczych w Gminie. Dla miasta Koźmin Wielkopolski i niektórych wsi, dla których prognozuje się dynamiczny rozwój, określa się nowe tereny rozwojowe oraz obszary strategiczne, które stanowią potencjalnie bogatą ofertę lokalizowania nowego programu. Tereny rozwojowe określono dla wiodących funkcji Miasta: budownictwo mieszkaniowe, usługi, działalność gospodarcza, turystykę i rekreację. Przekraczają one jego granice administracyjne i obejmują obszary wsi Staniew, Sapieżyn – Chełkówko i Lipowiec.

Określone zostały również obszary strategiczne, w ramach terenów rozwojowych, umożliwiające realizację głównych celów rozwoju miasta i poszczególnych jednostek osadniczych. W związku z przemianami strukturalnymi na wsi, zachodzi konieczność przekształceń funkcjonalno-przestrzennych i wprowadzania rozwiązań polityki przestrzennej nakierowanych na wielofunkcyjność wsi. W ramach terenów rozwojowych poszczególnych wsi wskazane zostały tereny pod zabudowę mieszkaniową z usługami towarzyszącymi, tereny działalności gospodarczej oraz tereny turystyki i wypoczynku. W studium wskazano także tereny rozwojowe poza skoncentrowanymi strefami osadniczymi, z uwagi na specyfikację ich funkcji.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Na przestrzeń miasta Koźmin Wielkopolski składają się mniej lub bardziej uporządkowane zespoły zabudowy, powstałe w różnych okresach historycznego rozwoju. Stosunkowo dużo zabudowy historycznej, tworzącej atrakcyjne przestrzenie miejskie, przetrwało do czasów obecnych. Układ urbanistyczny Miasta Koźmin Wielkopolski wpisany został do rejestru zabytków. Wyróżnia się również 17 układów

ruralistycznych następujących wsi: Borzęcice, Borzęciczki, Czarny Sad, Dębiogóra, Gałązki, Gościejew, Góreczki, Kaniew, Mokronos, Orla, Serafinów, Skałów, Staniew, Stara Obra, Suśnia, Wałków, Wrotków. Na terenie Gminy zlokalizowanych jest wiele obiektów architektury sakralnej, obronnej, rezydencjonalnej i mieszkaniowej wpisanych do rejestru zabytków:

- kościół parafialny pw. św. Marcina Biskupa w Borzęciczkach,
- kościół parafialny św. Wawrzyńca w Koźminie Wielkopolskim,
- kościół pobernardyński pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Koźminie Wielkopolskim,
- klasztor pobernardyński wraz z wieżą bramną i krużgankami przy kościele pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Koźminie Wielkopolskim – klasztor obecnie jest siedzibą Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego,
- kościół cmentarny pw. św. Trójcy w Koźminie Wielkopolskim,
- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Mokronosie,
- kościół filialny pw. św. Rozalii w Serafinowie,
- zamek w Koźminie Wielkopolskim – obecnie znajduje się w nim Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Józefa Marcińca,
- pałac w Borzęciczkach – obecnie siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka,
- pałac w Koźminie Wielkopolskim przy ul. Lipowej 5, w Orli i Psim Polu,
- dwór w Dębiogórze i Staniewie,
- budynki mieszkalne w Koźminie Wielkopolskim przy ulicach: Boreckiej 20 i 22, Krotoszyńskiej 8 oraz przy Starym Rynku 1 i 19,
- park pałacowy w Borzęciczkach,
- park dworski w Dębiogórze,
- Park im. Powstańców Wielkopolskich w Koźminie Wielkopolskim.

Oprócz wyżej wymienionych w Gminie występują inne obiekty świadczące o jej historycznym dziedzictwie. Należą do nich m.in. kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Wałkowie, dwory w Gałązkach, Serafinowie, Skałowie, Starej Obrze i we Wrotkowie, pałac w Góreczkach, wiele parków dworskich oraz pałacowych, cmentarze, budynki dawnych szkół. Wyróżniają się również zabytki techniki, a wśród nich dworce kolejowe w Koźminie Wielkopolskim i Wrotkowie oraz wpisany do rejestru zabytków wiatrak-koźlak, znajdujący się przy ul. Krotoszyńskiej 27 w Koźminie Wielkopolskim. W sumie do Gminnej Ewidencji Zabytków Nieruchomych wpisanych zostało 791 obiektów, znajdujących się różnych miejscowościach Gminy, jednak w większości na terenie miasta.

Gmina zajmuje się utrzymaniem 13,74 ha terenów zielonych w mieście, są to: parki – 6,89 ha, tereny zielone przy ul. Stęszewskiego (Klub Seniora i Szpital Powiatowy) – 1,50 ha, teren zielony wokół zbiornika retencyjnego przy ul. Ks. Stanisława Goja – 0,68 ha oraz skwery, klomby, place i inne tereny zielone – 4,67 ha. Liczne parki, ogrody i skwery składające się na wszechobecną zielen w Mieście spowodowały, iż Koźmin Wielkopolski nazywany jest Miastem Kwiatów i Zieleni. Sprawia to, iż miasto charakteryzują niespotykane walory estetyczne i wizualne oraz czyste środowisko. Miejsca te przyciągają zarówno mieszkańców, którzy szukają w nich odpoczynku, jak i turystów. Dla obszaru miasta i gminy opracowany został system szlaków rowerowych. Na system składają się 4 trasy rowerowe, wszystkie rozpoczynające się w mieście Koźmin Wielkopolski.

Na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski znajduje się 5 pomników przyrody, na które składa się 6 drzew i 1 głąz narzutowy. Wyróżnia się: jesion wyniosły i klon srebrzysty (w parku zamkowym), 2 lipy drobnolistne (przy kościele pw. św. Wawrzyńca), dąb szypułkowy (w Góreczkach), płatan kolonisty (w parku w miejscowości Mokronos).

Ze względu na występowanie cennych przyrodniczo siedlisk utworzony został użytek ekologiczny o nazwie „Łąka w dolinie rzeki Orli”. Powierzchnia całkowita użytku wynosi 3,5891 ha. Na występujące siedliska składają się: niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie, nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, ziołorośla nadrzeczne, szuwary wielkoturzycowe. Dodatkowo łąki są żerowiskiem bocianów.

CZĘŚĆ II: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Według danych GUS w Gminie Koźmin Wielkopolski w 2019 roku zarejestrowanych w REGON było 1 245 podmiotów gospodarczych, z czego 976 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, co stanowiło 17,3% podmiotów w powiecie krotoszyńskim (po Gminie Krotoszyn najwięcej w powiecie). Liczba ta rośnie. Na przestrzeni lat 2015-2019 liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 80. W samym tylko roku 2019 zarejestrowano 95 nowych podmiotów, natomiast wyrejestrowano 75. Należy jednak zwrócić uwagę, że udział podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy na tle powiatu nieco się zmniejszyła na korzyść Gminy Zduny i Gminy Kobylin.

Tabela 3. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie krotoszyńskim w latach 2015-2019

JST	2015		2019		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2015-2019
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat krotoszyński	6 611	100,0%	7 214	100,0%	603
Sulmierzyce	228	3,4%	257	3,6%	29
Kobylin	540	8,2%	614	8,5%	74
Koźmin Wielkopolski	1 165	17,6%	1 245	17,3%	80
Krotoszyn	3 740	56,6%	4 032	55,9%	292
Rozdrażew	344	5,2%	390	5,4%	46
Zduny	594	9,0%	676	9,4%	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując podmioty gospodarcze w Gminie pod względem wielkości, czyli biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych w nich pracowników, w przeważającej części są to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (1 080 takich podmiotów) oraz małe przedsiębiorstwa (55 podmiotów). Średnich firm, według danych GUS w 2019 roku, zatrudniających od 50 ale poniżej 250 pracowników, było w Koźminie Wielkopolskim 10. Patrząc na formę organizacji wśród podmiotów posiadających osobowość prawną większość (67) stanowiły spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki cywilne (59).

Wśród podmiotów gospodarki narodowej, wpisanych do rejestru REGON, 93 z nich, jako rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej zadeklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, 386 podmiotów podało przemysł i budownictwo, a większość z nich, czyli 61,5% (766) zakwalifikowana została jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Koźmin Wielkopolski najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności były: w przypadku 278 firm handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, w tym motocykli – co stanowi 28,5% ogółu oraz budownictwo w przypadku 20,5% (200 firm). Na trzecim miejscu w klasyfikacji według rodzajów prowadzonej działalności znalazło się przetwórstwo przemysłowe (134 przedsiębiorstw). Na kolejnych natomiast: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (74 przedsiębiorstw), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (63 przedsiębiorstw), transport i gospodarka magazynowa (55 przedsiębiorstw), a także usługi z zakresu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (36 przedsiębiorstw), administracja (23 przedsiębiorstwa), informacji i komunikacji (17 przedsiębiorstw), edukacji (13 przedsiębiorstw) oraz finansów i ubezpieczeń (11 przedsiębiorstw). Najmniej podmiotów prowadziło działalność związaną z: zakwaterowaniem i gastronomią (9 przedsiębiorstw), kulturą, rozrywką i rekreacją (7 przedsiębiorstw), obsługą rynku nieruchomości (6 przedsiębiorstw) oraz górnictwem i wydobywaniem (1 przedsiębiorstwo).

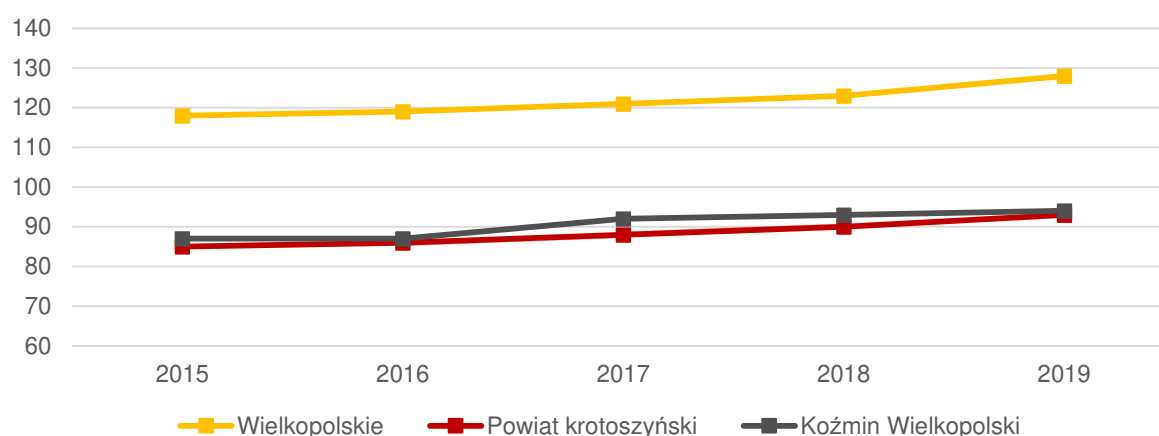
Do największych działających na terenie Gminy przedsiębiorstw zalicza się:

- **„ADPAL” Adam Szczepaniak** – zlokalizowana przy ul. Przemysłowej 1, firma zajmująca się produkcją świec, prowadzi również Muzeum Mydła i Świec,
- **„Bartersko” Bartłomiej Skowroński** – firma położona jest przy ul. Floriańskiej 35, zajmuje się produkcją kabin do ciągników rolniczych, kombajnów, wózków widłowych, maszyn budowlanych, szyb hartowanych do kabin,
- **„Bastik” Sp. z o.o.** – zakład mieści się przy ul. Prostej 2, posiada linię technologiczną do produkcji oleju, halę produkcyjno-magazynową, zajmuje się również produkcją i pakowaniem kaszy oraz ryżu,
- **Spółdzielcze Centrum Rolnicze „CENTROL”** – z siedzibą przy ul. Boreckiej 58, prowadzi wielofunkcyjną działalność, zajmującą się świadczeniem usług rolniczych, handlem środkami do produkcji rolnej, komunikacją autobusową, usługami motoryzacyjnymi, prowadzi również gospodarstwo rolne zajmujące się chowem brojlerów kurzych oraz produkcją roślinną,
- **GMW Sp. z o.o.** – zlokalizowana przy ul. Zamkowej 27, firma ta jest producentem stolarki okiennej,
- **„Lawofur” Wojciech Wójcik** – firma położona przy ul. Dębówiec 1a, zajmuje się produkcją paszy dla zwierząt,
- **HENMAR CABINS Sp. z o.o., Sp. k.** – przedsiębiorstwo mieszczące się przy ul. Przemysłowej, zajmujące się produkcją kabin do wózków widłowych, ładowarek itp.,
- **LEGE Opakowania Sp. z o.o.** – firma mieści się przy ul. Wierzbowej 30, jest to producent opakowań kartonowych, tektury, kartonów klapowych i fasonowych, standów itp.,
- **LOTOS duo** – firma mieści się pod adresem Nowa Obra 81 i zajmuje się produkcją bombek szklanych,
- **MECH-ROL-PLAST** – mieści się przy ul. Boreckiej 56, jest producentem materiałów na bazie tworzyw sztucznych,
- **P.W. Naglak** – siedziba firmy znajduje się pod adresem ul. Borecka 33a, przedsiębiorstwo zajmuje się produkcją kabin do pojazdów rolniczych, transportu osobowego oraz pojazdów branży budowlanej,
- **Nasycalnia Podkładów S.A.** – mieści się przy ul. Towarowej 5, jest to producent drewnianych nawierzchni kolejowych,
- **POLIRE WAKNOR Sp. z o.o., Sp. k.** – mieści się pod adresem Biały Dwór 16a, zajmuje się produkcją wyrobów z drutu stalowego,
- **P.P.U. PRO-MET H. Kobusiński i wspólnicy Sp. j.** – z siedzibą przy ul. Boreckiej 29a, firma zajmuje się rozbudową, przebudową i modernizacją oczyszczalni ścieków oraz stacji uzdatniania wody,
- **PPHU Zbigniew Szyszka** – mieści się pod adresem Wierzbowa 30 w Koźminie Wielkopolskim, oferuje usługi w zakresie obróbki plastycznej blach, wykonawstwa lub podwykonawstwa konstrukcji stalowych, elementów i konstrukcji budowlanych, remontów i wszelkich prac ślusarskich,
- **Przetwórstwo Żywic Poliestrowych Janusz Burdziąg** – z siedzibą przy ul. 1 Maja 4 w Starej Obrze,
- **Centrum Motoryzacyjne BOWIT** – przy ul. Wiatracznej 2 w Koźminie Wielkopolskim,

- **Spółdzielnia Mleczarska Mlekovita** – zakład produkcyjny, mieszczący się przy ul. Strzeleckiej 12,
- **Zakład Aktywności Zawodowej** – drukarnia, oferująca dodatkowo usługi w zakresie reklamy i poligrafii oraz usługi krawieckie, prowadzi dział oferujący kooperację z innymi firmami, umożliwia współpracę z celu uzyskania odpisu PFRON.

Uszczegółowieniem informacji o poziomie rozwoju przedsiębiorczości jest analiza liczby zarejestrowanych podmiotów w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Gminy. W analizowanym okresie na tle powiatu liczba ta była na minimalnie wyższym poziomie (w szczególności rosła nieco szybciej w roku 2017 i 2018 roku, by w 2019 roku powrócić znów do nieznaczącej przewagi), na tle województwa zaś na niższym poziomie, choć stopniowo wzrastała. W 2019 roku wskaźnik ten wynosił 94 podmioty na 1 tys. mieszkańców i był o 1 wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego i o 34 niższy od średniej dla województwa wielkopolskiego.

Ryc. 10. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane o bezrobociu w gminach szacowane są najczęściej w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie. Bezrobocie rejestrowane w gminie jest więc, inaczej mówiąc, stosunkiem liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo (sumą osób pracujących i poszukujących pracy). W Gminie Koźmin Wielkopolski według danych GUS w 2019 roku stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 2,5%, z czego 3,5% wśród kobiet i 1,6% wśród mężczyzn. Przy czym należy zaznaczyć, że bezrobocie od lat stopniowo maleje. W 2015 roku liczba bezrobotnych w Gminie wynosiła 295 osób, z każdym kolejnym osiągając niższe wartości, a w 2019 roku spadła do 147 osób. Stanowiło to średnio 15% bezrobotnych w powiecie.

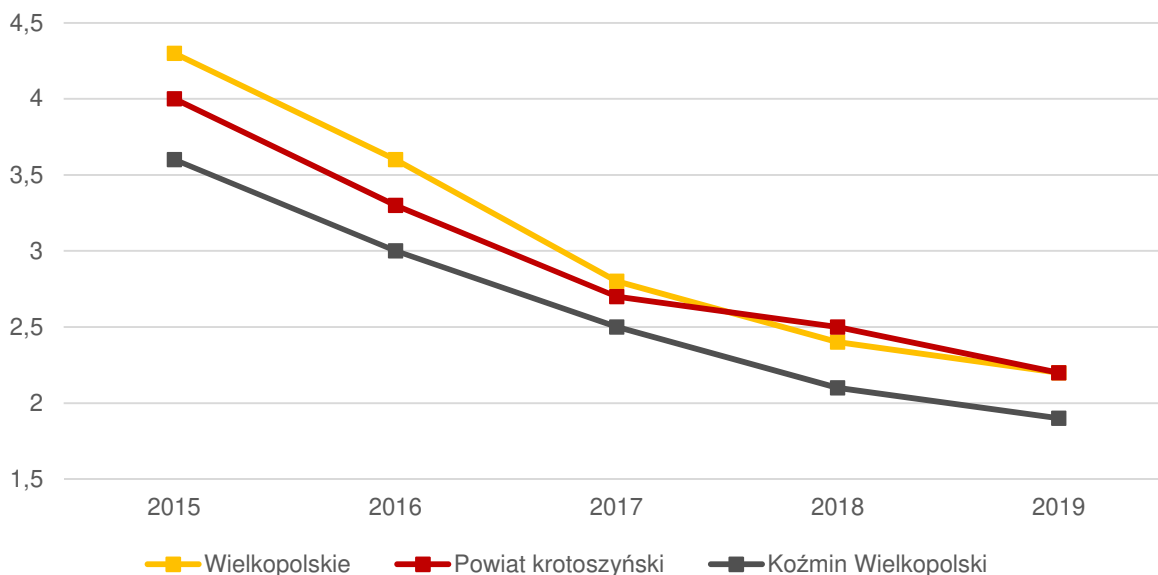
Tabela 4. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019 na tle powiatu, województwa i kraju (wg stanu na 31 grudnia każdego roku)

	2015	2016	2017	2018	2019
Koźmin Wielkopolski	295	248	202	169	147
powiat krotoszyński	1 948	1 614	1 304	1 161	1 019
Udział bezrobotnych z Gminy Koźmin Wielkopolski w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie	15,1%	15,4%	15,5%	14,5%	14,4%
Stopa bezrobocia w Gminie Koźmin Wielkopolski	5,2%	4,4%	3,4%	2,8%	2,5%
Stopa bezrobocia w powiecie	5,9%	4,8%	3,9%	3,3%	2,9%
Stopa bezrobocia w województwie	6,2%	5,0%	3,7%	3,1%	2,8%
Stopa bezrobocia w kraju	9,8%	8,3%	6,6%	5,8%	5,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie oraz danych GUS.

Porównując udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu i województwa należy wskazać, że wskaźnik ten jest na niższym poziomie niż w powiecie i w województwie i również systematycznie maleje, co jest tendencją korzystną. W 2019 roku dla Gminy Koźmin Wielkopolski wynosił 1,9%, dla powiatu krotoszyńskiego 2,2%, a dla województwa wielkopolskiego 2,2%.

Ryc. 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa

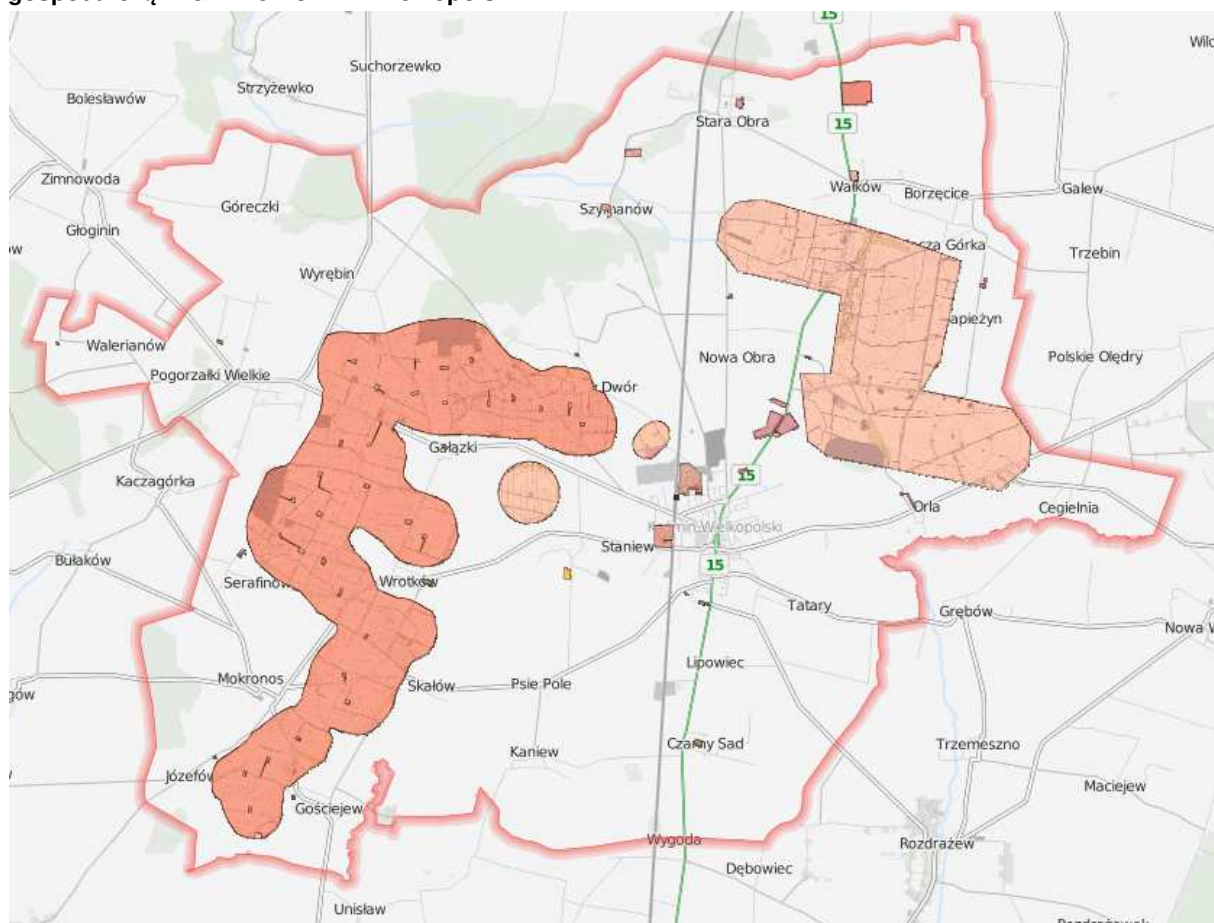
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2019 roku w Gminie Koźmin Wielkopolski 853.782,00 m² powierzchni gruntów wykorzystywanych było do pozarolniczej działalności gospodarczej, co stanowi pół procenta całkowitej powierzchni Gminy, w tym większość z nich – 538.148,00 m² przez 45 podmiotów gospodarczych stanowiących osoby prawne, a 315.634,00 m² przez osoby fizyczne (236 podmioty).

W obowiązującym w Gminie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę związaną z przemysłem i działalnością gospodarczą planowanych było 1,5 ha. Należy jednak zaznaczyć, że Studium to podlega aktualizacjom, a zakres zmian wynika często ze zmiany przeznaczenia terenów pod działalność gospodarczą, tereny usługowo-produkcyjne, jak np. obecna zmiana w miejscowości Stara Obra. Aktualnie prowadzone są też prace planistyczne dotyczące zmiany Studium.

Gmina Koźmin Wielkopolski dysponuje również obszarami przeznaczonym pod działalność gospodarczą ujętymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W 2019 roku pod zabudowę techniczno-produkcyjną przeznaczonych było ok. 10% powierzchni objętej obowiązującymi planami. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wyznaczają pod działalność gospodarczą i usługową oraz obiekty produkcyjne, składy, magazyny i zabudowę usługową tereny zlokalizowane m.in. w: Wałkowie, Szymanowie, Starej Obrze, na północ od Sapieżyna, na północny wschód od miasta przy terenach przeznaczonych pod projektowaną obwodnicę Koźmina Wielkopolskiego oraz w samym mieście. W zachodniej, centralnej i północno-wschodniej części Gminy, w okolicach miejscowości Biały Dwór, Borzęciczki, Mokronos i Józefów znajdują się wyznaczone planami tereny infrastruktury technicznej – elektroenergetyki umożliwiające umiejscowienie przez inwestorów w tych miejscach elektrowni wiatrowych.

Ryc. 4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z obszarami przeznaczonymi pod działalność gospodarczą w Gminie Koźmin Wielkopolski

Źródło: https://sip.gison.pl/kozminwielkopolski_planowanie

2.3. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Drogi gminne, w tym również lokalne ulice miejskie, będące pod zarządem Gminy Koźmin Wielkopolski, mają długość 123,9 km, z czego 104,8 km zlokalizowana jest na terenie wsi, 19,1 km zaś na terenie miasta. Zdecydowana większość z nich to drogi asfaltowe – 77 km, 21,4 km to drogi utwardzone, natomiast długość dróg nieutwardzonych, gruntowych wynosi 25,5 km.

Wśród najpilniejszych do zrealizowania inwestycji i remontów związanych z rozwojem dróg gminnych wyróżnia się budowę drogi w miejscowości Józefów oraz budowę ulicy Towarowej i ulicy Czypickiego oraz przebudowę drogi w Kaniewie, drugi etap przebudowy drogi Dębowiec-Wyrębin i przebudowę ulic: Farna, Plebanka, Pomnikowa, a także doraźne remonty nawierzchni.

W 2019 roku łącznie przebudowano w Gminie 3,2 km dróg, a łączny koszt przeprowadzonych inwestycji w zakresie dróg gminnych wyniósł 2 mln zł, z czego 1/5 środków pochodziła z funduszy zewnętrznych. Wspólnie z Powiatem Krotoszyńskim Gmina zrealizowała przebudowę ulicy Floriańskiej, a z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego wykonano remont przejazdu kolejowego na ulicy Boreckiej. Poczyniono również inwestycje w małą architekturę i utrzymanie stanu pobocza dróg gminnych.

Oprócz dróg gminnych przez teren Gminy Koźmin Wielkopolski przebiega 13,15 km drogi krajowej nr 15 (odcinek Krotoszyn – Jarocin) obsługiwanej przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad

w Poznaniu, a także droga wojewódzka nr 438 Koźmin Wielkopolski – Borek o długości 9,75 km znajdująca się w gestii Wielkopolskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Poznaniu. Przez Gminę przebiega też ponad 86 km dróg powiatowych. Gmina prowadzi współpracę z Powiatowym Zarządem Dróg w zakresie ich obsługi, remontów i modernizacji. Stan dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Gminy określa się jako dobry, dróg powiatowych natomiast jako średni.

Najważniejszą i zarazem najpilniejszą inwestycją z zakresu dróg ponadlokalnych jest planowana do realizacji ze środków rządowych budowa obwodnicy Koźmina Wielkopolskiego o długości prawie 6 km, a także budowa drogi ekspresowej S-11 (długość dróg dojazdowych do planowanej drogi wynosi ok. 20 km). Obwodnicą poprowadzony zostanie ruch tranzytowy, co wpłynie na bezpieczeństwo mieszkańców, ponieważ zmniejszony zostanie ruch w mieście, zwiększy się również przepustowość dróg. W 2021 roku Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad złożyła wniosek do Urzędu Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla budowy obwodnicy Koźmina Wielkopolskiego w ciągu drogi krajowej nr 15.

Przy kluczowych odcinkach dróg znajdują się chodniki. W 2019 roku zmodernizowano 260 m² ich powierzchni.

Dzięki zlokalizowanemu w mieście Koźmin Wielkopolski, przy skrzyżowaniu ul. Krotoszyńskiej i Stawowej, parkingowi buforowemu liczba miejsc parkingowych na terenie Gminy jest wystarczająca i wynosi obecnie 204 miejsca.

W mieście od 2009 roku przy ul. Stary Rynek funkcjonuje Strefa Płatnego Parkowania poszerzona w 2015 roku o ulice: Kościelną, Pomnikową, Przyjemskich, Murną, Wałową i Kilińskiego. W 2019 roku, po odjęciu kosztów obsługi, przyniosła ona dla Gminy zysk rzędu 117 674,36 zł.

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody oraz odprowadzanie ścieków komunalnych na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski są Koźmińskie Usługi Komunalne Sp. z o.o., która należy w całości do Gminy. Z sieci wodociągowej korzysta 99% mieszkańców Gminy, a jej długość na koniec roku 2019 liczyła 186,6 km (2 869 przyłączy). Sprzedaż wody natomiast wyniosła 826 tys. m³, z czego 63% przypadło na gospodarstwa domowe, a 37% na pozostałych odbiorców.

Gmina zaopatrywana jest w wodę pochodzącą z dwóch ujęć wody: w Koźminie Wielkopolskim – wodę czerpie się z 3 studni głębinowych o łącznej maksymalnej wydajności 110 m³/h i średniej głębokości 288 m oraz w Wałkowie – również z 3 studni głębinowych, o średniej głębokości 14 m, których wydajność wynosi łącznie 27 m³/h. Na terenie Gminy funkcjonują także dwie przepompownie wody: w Starej Obrze i w Borzęciczkach, ta ostatnia z możliwością produkcji wody ze studni o głębokości 80 m i maksymalnej wydajności 10 m³/h.

Okolo 5% wody pochodzi z innych ujęć, tj. z Raciborowa, z Gminy Krotoszyn i z Siedmiorogowa w Gminie Borek Wielkopolski. Takie rozwiązanie podyktowane jest dodatkowymi potrzebami Gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę. Biorąc pod uwagę istniejące w Gminie zasoby wód podziemnych oraz retencję wody uzdatnionej obecnie istnieją ograniczenia w zaopatrzeniu w wodę firm na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski. Istniejące urządzenia stacji uzdatniania wody nie umożliwiają całkowitego pokrycia obecnych potrzeb. Jak wynika z Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2021-2023 największą potrzebą koźmińskiej spółki w zakresie dostarczania wody do Gminy jest m.in. budowa zbiornika retencyjnego wody uzdatnionej o pojemności 1000 m³ na ujęciu wody w Koźminie Wielkopolskim w celu zapewnienia ciągłości dostaw wody do indywidualnych odbiorców, ponieważ istniejący zbiornik retencyjny o tej samej pojemności nie zaspokaja potrzeb technologicznych ujęcia.

Dostęp do ogólnospławnej, grawitacyjnej sieci kanalizacyjnej mają tylko mieszkańcy miasta Koźmin Wielkopolski, czyli okolo 40% mieszkańców Gminy (w liczbie 890 przyłączy). Aglomeracja Koźmin Wielkopolski (PLWL089) wyznaczona została na podstawie uchwały nr III/56/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 stycznia 2015 roku.

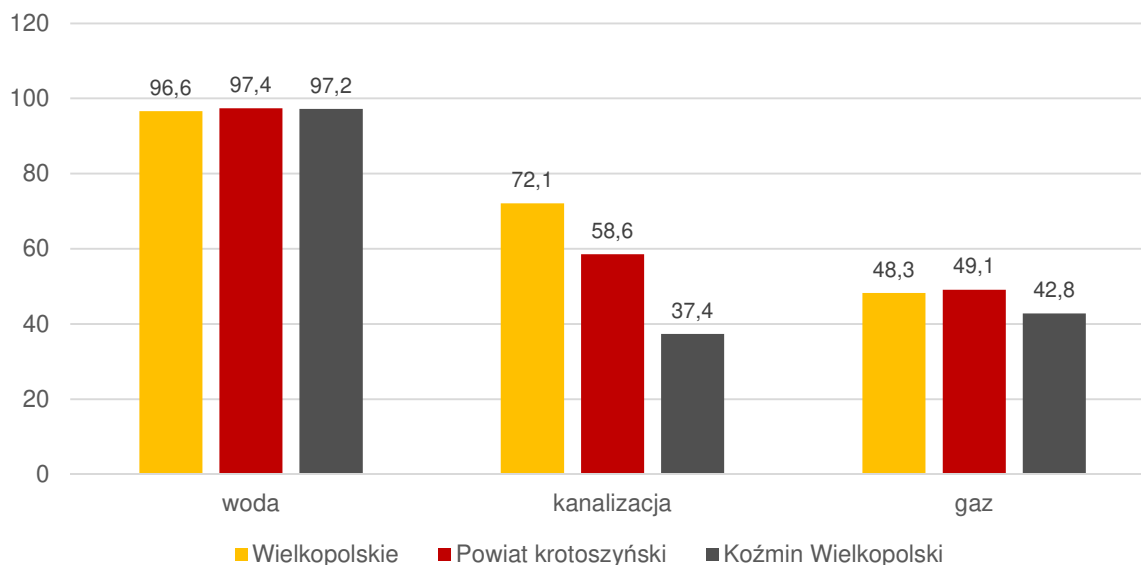
Łączna długość sieci kanalizacyjnej w roku 2019 wynosiła 30,2 km. Ścieki dostarczane są do mechaniczno-biologiczno-chemicznej oczyszczalni ścieków, zbudowanej w latach 2001-2002, mającej przepustowość 2 070 m³/dobę. Gminna oczyszczalnia przerabia średnio 1 290 m³/dobę, co daje w skali roku średnio ok. 470 000 m³ oczyszczonych ścieków. Mieszkańcy nie posiadający dostępu do kanalizacji i spełniający określone wymogi, uzyskać mogą dotację na pokrycie kosztów wymiany zbiorników bezodpływowych na przydomowe oczyszczalnie ścieków. Dofinansowanie wynosi 50% pokrycia kosztów proekologicznych inwestycji, jednak nie więcej niż 3 000 zł. W 2019 roku udzielono 3 takie dotacje, co stanowiło niewielką ilość biorąc pod uwagę zapotrzebowanie na terenach wiejskich, nieobjętych siecią kanalizacyjną.

Z danych GUS wynika, iż na koniec 2018 roku długość sieci gazowej w Gminie Koźmin Wielkopolski wynosiła 57 738 km (1 317 przyłączy gazowych), obejmując swoim zasięgiem 42,8% mieszkańców, w zdecydowanej mierze obszaru miasta. Od 2008 roku w przeciągu dekady nastąpił znaczny przyrost czynnej sieci dystrybucyjnej: o 32,1% oraz przyrost przyłączy: o 18%. Stopień gazyfikacji obszaru miejskiego Koźmina Wielkopolskiego był bardzo wysoki i wynosił według stanu z końca 2018 roku 86,3%, wyróżniając się zdecydowanie na tle innych obszarów miejskich województwa wielkopolskiego, gdzie średnia wynosi 68,1%. Co ciekawe, sąsiednia gmina Borek Wielkopolski znalazła się pod tym względem na trzecim miejscu w województwie, ze wskaźnikiem na poziomie 97,9%. Natomiast stopień gazyfikacji obszarów wiejskich Gminy Koźmin Wielkopolski wyniósł zaledwie 0,8% (przy średniej dla obszarów wiejskich województwa wynoszącej 24,7%).

Operatorem systemu gazowniczego na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. dla miejscowości: Koźmin Wielkopolski, Biały Dwór, Nowa Obra oraz G.E.N. GAZ ENERGIA Sp. z o.o. dla miejscowości: Borzęciczki, Dębówiec, Gałązki, Mycielin, Wyrębin, Pogorzałki Wielkie. Źródło zaopatrzenia w gaz ziemny dla Gminy stanowi gazociąg relacji Zduny – Krotoszyn – Koźmin. Na terenie Gminy znajduje się 10 stacji gazowych, należących do Polskiej Spółki Gazownictwa Sp.

z o.o., 9 zlokalizowanych w mieście Koźmin Wielkopolski, 1 w miejscowości Biały Dwór. Zużycie gazu ziemnego w Gminie w 2018 roku wyniosło 41 210 MWh, z czego 69,4% przez podmioty gospodarcze, a 30,6% przez gospodarstwa domowe. Gmina prowadzi działania zmierzające do zwiększenia dostępności oraz wykorzystywania gazu ziemnego, szczególnie jako paliwa niskoemisyjnego, mogącego zastąpić paliwa stałe w ogrzewaniu gospodarstw domowych. Działania te oparte są na Aktualizacji Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Koźmin Wielkopolski. Gmina jest również otwarta na współpracę z innymi jednostkami w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury gazowniczej oraz modernizacji systemów i urządzeń grzewczych.

Wykres poniżej przedstawia udział mieszkańców posiadających dostęp do infrastruktury technicznej w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu krotoszyńskiego i województwa wielkopolskiego w 2018 roku. Stopień zwodociągowania Gminy wynosił 97,2%, co dawało wynik wyższy niż w województwie, ale minimalnie niższy niż w powiecie. Pod względem stopnia skanalizowania i dostępu do sieci gazowej Gmina osiągała najniższy udział spośród analizowanych jednostek, który wynosił odpowiednio 37,4% i 42,8%. Najwyższe wartości spośród uzyskanych wskaźników dla każdej z instalacji dotyczyły średniej dla gmin powiatu krotoszyńskiego, z wyjątkiem wskaźników dla instalacji kanalizacyjnej, gdzie najwyższą wartość miała średnia dla województwa.

Ryc. 12. Udział korzystających z instalacji w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

System elektroenergetyczny opiera się w Gminie Koźmin Wielkopolski na łącznej długość 366,7 km linii elektroenergetycznych, z czego linie napowietrzne to 78,2%, a linie kablowe 21,8%. Według danych GUS zużycie energii elektrycznej w 2018 roku przez gospodarstwa domowe w Gminie wyniosło 4 419,1MWh, w przeliczeniu na jednego mieszkańca 674,5kWh, i przez dekadę ani nie wzrastało, ani nie spadało znacząco.

Operatorem systemu jest firma ENERGA-OPERATOR S.A., a zasilanie odbywa się z trzech stacji elektroenergetycznych, w tym jednej zlokalizowanej na terenie Gminy (dwie pozostałe w Krotoszynie i Jarocinie). Stan infrastruktury elektroenergetycznej został określony jako dobry. Na obszarze Gminy Koźmin Wielkopolski nie ma problemów z dostarczaniem mocy i energii elektrycznej do istniejących obiektów, zachowywane są również rezerwy w mocach transformatorów. Zaspakajane są więc potrzeby Gminy w tym zakresie, a jakość dostarczanej energii elektrycznej jest monitorowana na bieżąco przez operatora. W przypadku zwiększonego zapotrzebowania na moc i energię elektryczną, sieć na danym obszarze jest rozbudowywana, a infrastruktura techniczna modernizowana, by osiągnąć optymalne zdolności dystrybucyjne. W ramach możliwości finansowych prowadzona jest modernizacja energetyczna Gminy w zakresie ograniczenia zapotrzebowania na energię elektryczną budynków użyteczności publicznej, oświetlenia ulicznego oraz systemu wodno-kanalizacyjnego.

Z uwagi na sprzyjające warunki naturalne i położenie Gminy Koźmin Wielkopolski – na granicy I (wybitnie korzystnej) oraz II (bardzo korzystnej) strefy energetycznej wiatru – na jej terenie istnieje już zaawansowana infrastruktura energii odnawialnej, która stanowi kolejne źródło wytwarzania energii na potrzeby Gminy. Inwestorzy prywatni wybudowali i eksploatują 4 elektrownie wiatrowe: 2 w Staniewie, składające się w sumie z 4 elektrowni wiatrowych, Elektrownię Biały Dwór z dwoma siłowniami wiatrowymi i Park Wiatrowy z 17 turbinami. Do sieci elektroenergetycznej podłączone są więc 4 pracujące lokalne źródła energii elektrycznej – elektrownie wiatrowe, o łącznej mocy przyłączeniowej 83,573 MW. Ponadto przez ENERGA-OPERATOR S.A. zostały wydane warunki przyłączeniowe dla 9 nowych elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 83,573 MW, które nie zostały jeszcze zrealizowane. Do sieci na terenie Gminy obecnie przyłączone są także 53 mikroinstalacje o łącznej mocy zainstalowanej 601,15 kW.

Gmina, biorąc pod uwagę inne lokalne zasoby energii, posiada również wysoki potencjał wykorzystania energii słonecznej z racji wysokich wartości natężenia promieniowania słonecznego występujących na jej terenie. Dotyczy to w szczególności przydomowych mikroinstalacji, np. fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych. W instalacje solarne wyposażona jest jednak niewielka ilość gospodarstw domowych i użyteczności publicznej w Gminie. Z uwagi na dużą powierzchnię obszarów rolnych (niezurbanizowanych) na terenie Gminy istnieją warunki do budowy przemysłowych elektrowni słonecznych. Warto zaznaczyć, że ten sposób pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł cechuje niższy stopień negatywnej ingerencji w środowisko.

Głównym dostawcą Internetu na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski jest firma INEA S.A. Instalacja światłowodowa położona jest w przeważającej części Gminy, problemem jest natomiast przyłączenie do szerokopasmowej sieci internetowej większości obszarów wiejskich Gminy.

Gospodarka odpadami

W 2020 roku odbiorem i transportem odpadów komunalnych z terenu Gminy zajmowała się prywatna firma, natomiast ich zagospodarowanie odbywało się w Regionalnym Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Ostrowie Wielkopolskim. Odpady zielone trafiały zaś oprócz tego zakładu także do Wielkopolskiego Centrum Recyklingu w Witaszyczkach. Pozostałe odpady przekazywane były do instalacji odzysku i unieszkodliwiania, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

Na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski odpady zbierane są w sposób selektywny z podziałem na 8 frakcji odbieranych bezpośrednio z gospodarstw domowych, wśród których wyróżnia się: papier, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale, szkło bezbarwne i kolorowe, odpady ulegające biodegradacji, popiół i żużel oraz odpady zmieszane. Dwie ostatnie frakcje zbiera się w systemie pojemnikowym, odpady segregowane natomiast w systemie workowym.

Ponadto przy ul. Prostej w Koźminie Wielkopolskim, funkcjonuje od 2020 roku Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Operatorem PSZOK są Koźmińskie Usługi Komunalne Sp. z o. o. Mieszkańcy, w ramach ponoszonej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, mogą oddać w nim selektywnie zebrane odpady oraz odpady problemowe, czyli takie, których nie można wrzucać do zwykłych pojemników czy worków. Poza wskazanymi wyżej odpadami segregowanymi, można zostawić tam również inne odpady, m.in.: meble i inne odpady wielkogabarytowe, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyte opony, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady budowlane i rozbiórkowe, popiół i żużel z palenisk domowych, drewno, styropian, odzież i tekstylia oraz odpady niebezpieczne, typu igły i strzykawki. Punkt jest czynny od wtorku do soboty.

Na terenie miasta Koźmin Wielkopolski odpady ulegające biodegradacji z zabudowy jednorodzinnej, odbierane są raz na dwa tygodnie, z terenów wiejskich Gminy – od kwietnia do października raz na dwa tygodnie, od listopada do marca raz na miesiąc. Częstotliwość odbioru odpadów ulegających biodegradacji z budynków wielolokalowych odbywa się raz na tydzień. Odpady selektywnie zbierane z terenów nieruchomości z zabudowy jednorodzinnej odbierane są raz na miesiąc, z budynków wielolokalowych - raz na tydzień, a popiół i żużel z palenisk domowych z zabudowy jednorodzinnej oraz z budynków wielolokalowych – od października do kwietnia raz na dwa tygodnie. Natomiast niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne z terenów zabudowy jednorodzinnej wywożone są raz na dwa tygodnie, a z budynków wielolokalowych – raz na tydzień.

Poniższa tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019. Należy zwrócić uwagę, że liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi co roku się zmniejsza. W 2019 roku wynosiła ona 12 059 osób, co stanowiło 91,3% mieszkańców Gminy. Pomimo zmniejszającej się liczby mieszkańców objętych systemem, ilość zbieranych odpadów na przestrzeni lat zwiększyła się. Trzeba tu jednak zaznaczyć pozytywną tendencję znacznie zwiększającego się każdego roku udziału odpadów segregowanych w ilości odpadów komunalnych ogółem – w 2015 roku udział ten wynosił 15,05% i w przeciągu kolejnych 4 lat zwiększył się do 48,72%. Korzystnym jest fakt, że odsetek gospodarstw segregujących odpady również uległ zwiększeniu – z 87,79% w 2015 roku do 99,39% w 2019 roku. Jednak w ostatnich dwóch z poddanych analizie lat nie został osiągnięty wymagany prawem poziom recyklingu, czyli przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. W 2019 roku osiągnięto 26,79% poziomu recyklingu, gdzie poziom wymagany wynosił 40%, podobnie w roku poprzednim, gdzie wymagany był poziom 30%, a Gmina osiągnęła 26,41% poziomu recyklingu podstawowych odpadów segregowanych.

Tabela 5. Stan gospodarki odpadami w Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019

		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi		12 527	12 421	12 457	12 140	12 059
Ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym:		4 058,200	4 284,792	4 763,064	5 164,876	5 399,736
<i>zmieszane</i>		3 488,200	3 593,210	3 760,940	3 878,020	2 768,98
<i>segregowane</i>		570,000	691,582	1 022,124	1 286,856	2 630,756
<i>udział odpadów segregowanych</i>		14,05%	16,14%	21,46%	24,92%	48,72%
Odsetek gospodarstw segregujących odpady komunalne		87,79%	88,52%	88,59%	89,27%	99,39%
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	Koźmin Wlkp.	23,30%	21,10%	25,20%	26,41%	26,79%
	wymagany	16%	18%	20%	30%	40%
	osiągnięty	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE

Źródło: opracowanie własne.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Działalność w zakresie ochrony środowiska w Gminie Koźmin Wielkopolski prowadzona jest w oparciu o następujące dokumenty:

- 1) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski,
- 2) Program Ochrony Środowiska na lata 2020-2024 z perspektywą do roku 2028 dla Gminy Koźmin Wielkopolski,
- 3) Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2019-2035,
- 4) Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2015-2032,
- 5) Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Koźmin Wielkopolski z 2017 roku.

Jednym z celów strategicznych, określonych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2008-2020 był zrównoważony rozwój Gminy zapewniający dbałość o środowisko naturalne. Jak zaznaczono, podejmowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju powinny być wielokierunkowe i prowadzić m.in. do ograniczenia czynników pogarszających stan środowiska naturalnego w Gminie, zapewniając jego ochronę i poprawę.

W realizację tego celu wpisują się aktualnie wdrażane przez Gminę programy z zakresu ochrony środowiska, rozwoju elektromobilności i niskiej emisji. Program Ochrony Środowiska wśród zadań dla Gminy na najbliższe lata do roku 2028 wyznaczył m.in. takie jak:

- edukacja mieszkańców gminy w zakresie promowania efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, ekologicznego trybu życia,
- propagowanie wykorzystania wśród mieszkańców odnawialnych źródeł energii,
- dotacje na zmianę systemów grzewczych na proekologiczne w budynkach mieszkalnych,
- dotacje na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- realizacja założeń Programu Usuwania Wyrobów Azbestowych z terenu gminy.

Strategia Rozwoju Elektromobilności zakłada działania, które wpłyną bezpośrednio na poprawę jakości lokalnego środowiska naturalnego, a w szczególności na poprawę jakości powietrza w Gminie, np.

wprowadzenie ekologicznych pojazdów, obsługujących transport i zadania publiczne. Spowoduje to spadek lokalnej emisji szkodliwych substancji do atmosfery i obniżenie emisji hałasu, dzięki wprowadzeniu pojazdów elektrycznych i wprowadzeniu stref uspokojonego ruchu. Na skutek działań poprawiających bezpieczeństwo drogowe zwiększy się też udział ruchu pieszego i rowerowego na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej zawiera natomiast inwentaryzację emisji dwutlenku węgla na terenie Gminy oraz plan działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej. Zostały w nim opisane przykładowe przedsięwzięcia mające przyczynić się do poprawy efektywności energetycznej Gminy, a także zredukować emisję gazów cieplarnianych do atmosfery oraz planowane działania mające wpłynąć na wzrost udziału energii pochodzącej z OZE. Także w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznaczone zostały tereny przeznaczone do lokalizacji elektrowni wiatrowych.

W celu ochrony powietrza atmosferycznego Gmina Koźmin Wielkopolski wprowadziła dotację celową ze środków budżetu Gminy, będącą wsparciem dla mieszkańców podejmujących działania proekologiczne służące ochronie powietrza. Dotacja udzielana jest na pokrycie kosztów zmiany systemów grzewczych na proekologiczne w budynkach mieszkalnych na terenie Gminy. W 2019 roku udzielono 18 dotacji na łączną kwotę 54.000 zł.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 7 sensorów jakości powietrza mierzących stężenie pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2,5 w powietrzu – 4 w Koźminie Wielkopolskim (3 z nich zostały uruchomione w 2019 roku) i po 1 w Mokronosie, Borzęciczkach, Borzęcicach i Starej Obrze. Ponadto dzięki czujnikom można odczytać aktualną temperaturę, ciśnienie oraz wilgotność powietrza. Najbliższa stacja całorocznego pomiaru jakości powietrza znajduje się natomiast w Pleszewie.

W ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 w 2021 roku Gmina Koźmin Wielkopolski otrzyma kwotę 2.428.025 zł na montaż instalacji fotowoltaicznych u mieszkańców, co pozwoli na dofinansowanie budowy 91 instalacji fotowoltaicznych w gospodarstwach domowych. Z projektu zostanie sfinansowanych 85% kosztów inwestycji, resztę pokryją beneficjenci.

W latach 2015-2019 wydano łącznie 48 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przy czym najwięcej w 2018 roku. Wśród najważniejszych spośród wydanych decyzji w Gminie Koźmin Wielkopolski wyróżnić można: budowę Zespołu Elektrowni Wiatrowych Koźmin Wielkopolski składającego się z 29 elektrowni wiatrowych zlokalizowanych w pobliżu miejscowości: Gościejew, Mokronos, Skałów, Wrotków, Serafinów, Ludwinów, Borzęciczki, Gałązki, Biały Dwór i Staniew oraz budowę 11 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy zespołu 27,5 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą w obrębie miejscowości Stara Obra, Wałków, Borzęcice, Orla.

Tabela 6. Liczba decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanych w latach 2014-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach	11	9	5	12	11

Źródło: opracowanie własne.

Wspomnieć również należy, że województwo wielkopolskie zaliczane jest do jednego z najbardziej deficytowych w wodę obszarów na terenie Polski. W związku z tym większa część gmin na terenie województwa, w tym Gmina Koźmin Wielkopolski narażone są na wystąpienie suszy w stopniu umiarkowanym. Spowodowane jest to małą ilością opadów oraz ograniczoną możliwością retencji wodnej.

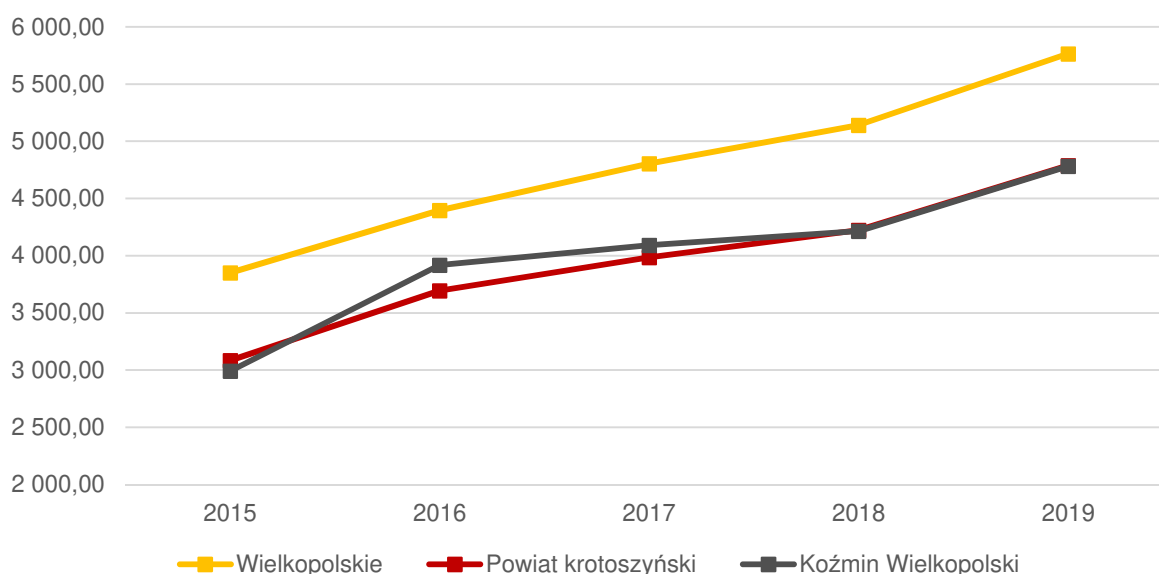
2.4. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2015-2019 dochody Gminy Koźmin Wielkopolski corocznie się zwiększały z poziomu 40,3 mln zł w 2015 roku do prawie 63,5 mln zł w 2019 roku. Największy wzrost nastąpił w 2016 roku na skutek znacznego wzrostu dotacji na cele bieżące (w szczególności dotacja na program Rodzina 500+). Wówczas dochody zwiększyły się o nieco ponad 12 mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019 na tle powiatu i województwa. Przeliczając dochody na 1 mieszkańca w 2019 roku wynosiły one średnio 4.782,78 zł, co sytuuje Gminę na minimalnie niższym poziomie w stosunku do średniej powiatu krotoszyńskiego, dając jej drugą lokatę w powiecie po Gminie Krotoszyn, która uzyskała najwyższy wynik. Z wykresu odczytać można, iż dochody corocznie zwiększają się we wszystkich analizowanych jednostkach.

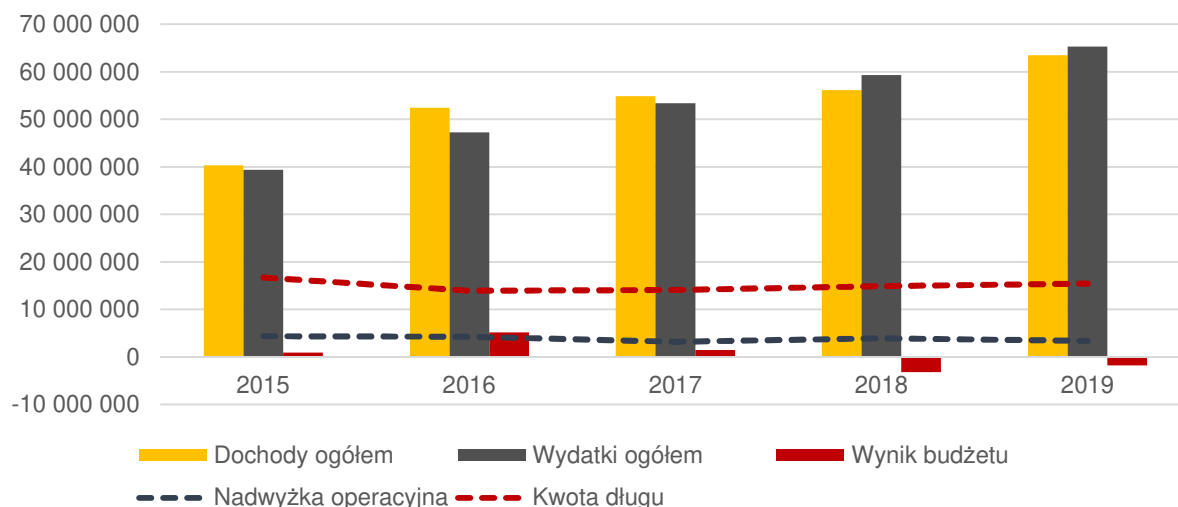
Ryc. 13. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dochody bieżące mają wśród dochodów budżetowych Gminy najwyższy udział (średnio 97,5%). Na ich kształtowanie ma wpływ coroczny stabilny wzrost udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz subwencji i dotacji. Minimalnie maleje natomiast udział dochodów własnych Gminy.

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy Koźmin Wielkopolski. W 2015 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 35,4 mln zł, a w 2019 roku wzrosły do prawie 58,5 mln zł. Jest to typowe zjawisko i tendencja występująca w polskich gminach. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była dość stabilna, ale poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) corocznie malał z poziomu 4,4 mln zł w 2015 roku do poziomu 3,4 mln zł w 2019 roku.

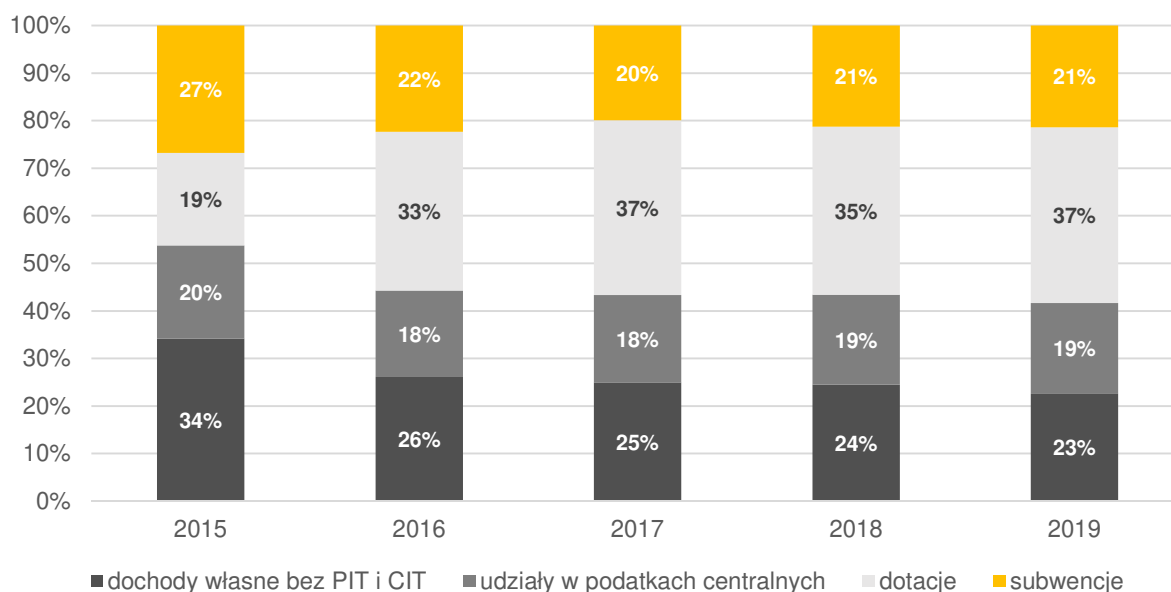
Ryc. 14. Wykonanie budżetu Gminy Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W latach 2015-2017 średnio Gmina przeznaczala 3,5 mln zł na inwestycje rocznie. Wyjątek stanowiły dwa ostatnie analizowane lata, w których Gmina poniosła średnio 7,1 mln zł na wydatki majątkowe: w 2018 roku 7,4 mln zł i 6,8 mln zł w roku 2019. Skutkowało to ujemnym wynikiem budżetowym w obu tych latach, na poziomie odpowiednio -3,1 mln zł i -1,8 mln zł. Ujemny wynik budżetu wpłynął z kolei na konieczność zaciągnięcia nowych zobowiązań w kwocie 4 mln zł każdego roku. Spowodowało to wzrost zadłużenia do poziomu 14,9 mln zł w 2018 i prawie 15,5 mln zł w 2019 roku. W pozostałych latach Gmina osiągnęła nadwyżkę budżetową. Kwota długu od 2016 roku corocznie wzrastała i na koniec 2019 roku wyniosła 24,4% w stosunku do dochodów ogółem.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, ponieważ to ich wysokość decyduje o samodzielności finansowej i możliwościach inwestycyjnych jednostki samorządu. Składają się na nie przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. W tym zakresie, dzięki kompetencjom stanowienia prawa lokalnego i określania wysokości, w granicach przewidzianych ustawą, podatków i opłat lokalnych gmina może sama kształtować lokalną politykę fiskalną: decydować o poziomie stawek podatkowych, wprowadzać ulgi i zwolnienia, umarzać należności. Posiada przy tym dość duży zakres swobody, może więc również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Ryc. 15. Struktura dochodów Gminy Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Na początku analizowanego okresu, w 2015 roku udział dochodów własnych, bez udziału w podatku PIT i CIT, w ogólnych dochodach Gminy Koźmin Wielkopolski stanowił 34%. W latach 2016-2019 nastąpił jednak ich spadek do poziomu 23%. Spowodowane to było przede wszystkim zwiększeniem się w 2016 roku dotacji na cele bieżące przekazywanej z budżetu państwa. Nastąpił wówczas wzrost udziału dotacji w budżecie Gminy z 19% do 37% (na skutek Programu 500+). Dodając udziały w podatku PIT i CIT, w 2019 roku dochody własne Gminy Koźmin Wielkopolski wynosiły 42% dochodów ogółem.

Dochody własne na tym poziomie ograniczają szanse Gminy na samodzielne finansowania inwestycji, ponieważ w takiej sytuacji wysokość dochodów w dużym stopniu nie zależy od władz samorządowych i ich realnego wpływu na kształt i strukturę dochodów budżetowych.

W strukturze dochodów własnych Gminy największe znaczenie mają dochody z tytułu udziału w podatku PIT, generujące w analizowanym okresie średnio 9,5 mln zł rocznie, następnie podatki od nieruchomości – średnio 6,2 mln zł rocznie i, ważny w budżecie gminy o charakterze typowo rolniczym, jaką jest Koźmin Wielkopolski, podatek rolny – 2,1 mln zł średniorocznie. Z kolei wpływy z podatku CIT w analizowanym okresie wynosiły średnio nieco ponad 216 tys. zł rocznie.

Tabela 7. Dochody podatkowe Gminy Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019

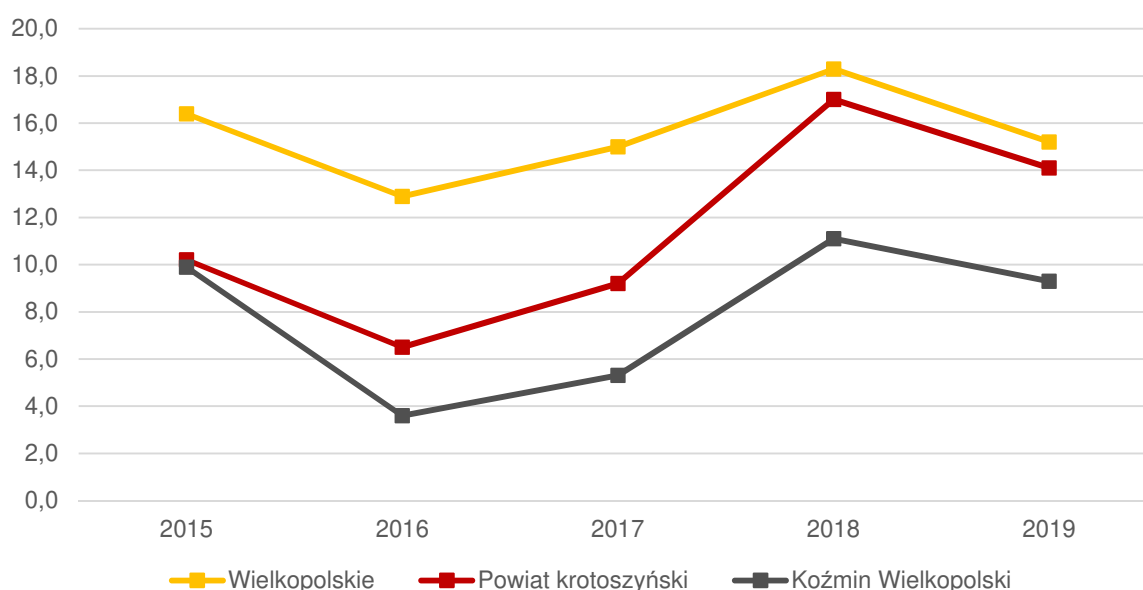
	2015	2016	2017	2018	2019
PIT	7 576 659	8 632 586	9 507 870	10 421 200	11 651 438
CIT	216 973,92	218 389,80	205 014,89	177 254,81	263 591,50
podatek rolny	2 326 685,52	2 085 530,52	2 024 141,21	2 020 286,18	2 054 681,80
podatek od nieruchomości	6 432 296,61	5 990 245,85	6 116 613,27	6 315 242,55	6 170 287,97
podatek leśny	19 626,20	29 168,78	28 847,82	29 490,00	29 251,00
podatek od środków transportowych	418 701,80	420 810,54	444 180,38	462 772,42	447 327,38
karta podatkowa	8 881,02	10 574,38	8 890,24	8 522,62	7 079,91
podatek od czynności cywilnoprawnych	288 297,59	351 655,90	500 732,46	644 271,60	405 005,00

wpływy z opłaty skarbowej	40 956,00	44 390,00	46 643,00	44 507,00	41 223,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	0,00	2 058,6	2 434,61	2 733,96	2 610,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Analizując wydatki Gminy według działów klasyfikacji budżetowej, w latach 2015-2019, największa część budżetu Gminy Koźmin Wielkopolski została przeznaczona na dział: oświata i wychowanie (średnio 31% w analizowanych latach), potem kolejno na działy: rodzina (19%) i pomoc społeczna (12%), administracja publiczna (9%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (8%), transport i łączność (5%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (4%), pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej (3%), rolnictwo i łowiectwo, gospodarka mieszkaniowa oraz kultura fizyczna i sport (po 2%), bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, obsługa długu publicznego oraz edukacyjna opieka wychowawcza (po 1%).

Ryc. 16. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

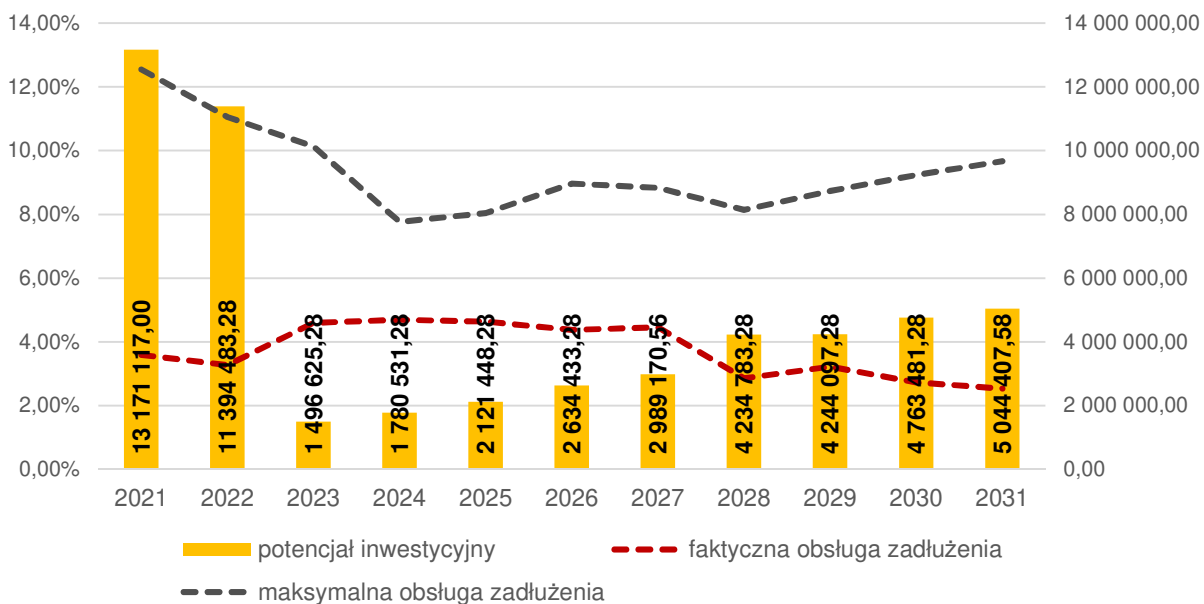
Wydatki inwestycyjne w latach 2015-2019 stanowiły średnio 7,8% ogólnych wydatków Gminy. Był to wynik nieco niższy niż średnia dla powiatu krotoszyńskiego. W analizowanych latach Gmina osiągnęła najwyższy wskaźnik w 2018 roku, kiedy nakłady na inwestycje wyniosły 7.434.387,02 mln zł, a udział wydatków inwestycyjnych wzrósł z poziomu 5,3% w roku poprzednim do poziomu 11,1%. Największy wpływ na ten wzrost miało dofinansowanie w formie dotacji przebudowy drogi powiatowej Nr 41718 ul. Cieszyńskiego w Koźminie Wielkopolskim oraz inwestycja rozbudowy świetlicy wiejskiej w Czarnym Sadzie, a także dokapitalizowanie Koźmińskich Usług Komunalnych Sp. z o.o.

Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2031 zgodnie z uchwałą nr XXVI.174.2021 Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim z dnia 22 lutego 2021 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2031. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Koźmin Wielkopolski pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 17. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2031

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXVI.174.2021 Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim z dnia 22 lutego 2021 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2031.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2021-2031. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie dostępnej prognozy (2021-2031) wyniesie około 53,9 mln zł.

CZĘŚĆ III: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Gmina Koźmin Wielkopolski w 2019 roku liczyła 13 211 mieszkańców, w tym 6 726 kobiet i 6 485 mężczyzn, co stanowiło 17% ludności powiatu. Gęstość zaludnienia w przeliczeniu na km² powierzchni Gminy wynosiła 87 osób.

Z tego względu Gmina była na czwartym miejscu pod względem gęstości zaludnienia w powiecie. Najgęściej zaludniona była Gmina Krotoszyn (158 os./km²) i Gmina Sulmierzyce (97 os./km²). Gminy Kobylin i Rozdrażew znajdujące się w tym samym powiecie liczyły w tym samym roku odpowiednio 72 os./km² oraz 66 os./km².

Tabela poniżej przedstawia zmiany liczby ludności w powiecie krotoszyńskim w latach 2015-2019. Wskazać należy, że w ciągu analizowanych lat liczba ludności w Gminie stopniowo się zmniejszała. Dynamika spadku wynosiła 99,7%, co jest tendencją niekorzystną. Spadek liczby ludności obserwowany był również w gminach: Sulmierzyce, Krotoszyn, Kobylin natomiast nieznaczny wzrost nastąpił w gminach: Rozdrażew i Zduny. Z zestawienia wynika również, że liczba ludności w Gminie Koźmin Wielkopolski (po Gminie Krotoszyn skupiającej 52% ludności powiatu) jest najwyższa wśród pozostałych gmin.

Tabela 8. Zmiany liczby ludności w powiecie krotoszyńskim w latach 2015-2019

JST	2015	2016	2017	2018	2019	udział w 2019 r.	średnia dynamika
Powiat krotoszyński	77 664	77 764	77 720	77 488	77 274	100%	99,9%
Sulmierzyce	2 907	2 906	2 899	2 887	2 851	4%	99,5%
Kobylin	8 164	8 124	8 130	8 077	8 090	10%	99,8%
Koźmin Wielkopolski	13 397	13 423	13 361	13 307	13 211	17%	99,7%
Krotoszyn	40 553	40 600	40 593	40 472	40 341	52%	99,9%
Rozdrażew	5 191	5 203	5 232	5 195	5 204	7%	100,1%
Zduny	7 452	7 508	7 505	7 550	7 577	10%	100,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najważniejszymi czynnikami, które wpływają na zmiany liczby ludności są: przyrost naturalny i saldo migracji ludności, które poddane zostały analizie poniżej.

Przyczyną spadku liczby mieszkańców Gminy Koźmin Wielkopolski jest ciągle zmniejszające się saldo migracji oraz malejący przyrost naturalny. W 2019 roku różnica między urodzeniami żywymi i zgonami wyniosła 28 osób (urodziło się 116 dzieci, zgonów zanotowano 144), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -2,11 na 1 000 mieszkańców Gminy Koźmin Wielkopolski. Saldo migracji w tym samym czasie było na poziomie -50 osób.

Porównując powyższe wskaźniki w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na tle innych gmin można wnioskować, że wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Koźmin Wielkopolski w 2019 roku był na niższym poziomie w porównaniu do średniej w powiecie krotoszyńskim, jak również był niższy niż w województwie wielkopolskim, natomiast wskaźnik salda migracji był na trzecim miejscu z najniższych w powiecie i nieco niższy od średniej dla powiatu. Wskazać również należy, że wskaźniki te od 2015 roku ulegają pogorszeniu, co oznacza niekorzystną tendencję.

Tabela 9. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w powiecie krotoszyńskim w latach 2015-2019

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2019 r.	zmiana wskaźnika od 2015 r.	2019 r.	zmiana wskaźnika od 2016 r.
Wielkopolskie	0,92	-0,11	0,42	0,12
Powiat krotoszyński	-0,36	-1,18	-3,07	-0,93
Sulmierzyce	-3,13	-5,88	-5,56	2,38
Kobylin	1,61	-1,21	-1,49	6,86
Koźmin Wielkopolski	-2,11	-1,96	-3,77	-2,87
Krotoszyn	-0,17	-0,83	-4,09	-2,14
Rozdrażew	3,28	0,96	-3,66	-3,28
Zduny	-1,85	-1,31	3,31	0,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na strukturę demograficzną Gminy ma wpływ również wiek jej mieszkańców. W Gminie Koźmin Wielkopolski obserwuje się postępujący proces starzenia się społeczeństwa, który utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu do średniej województwa. W 2019 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności w wieku produkcyjnym w Gminie był na poziomie 25,60%, z kolei w powiecie krotoszyńskim wynosił 24,2%, a w województwie wielkopolskim 25,2%.

Warto również zwrócić uwagę na wskaźnik mieszkańców w wieku kreatywnym (ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem). Jego wysoka wartość pozytywnie wpływa na Gminę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego. W Gminie Koźmin Wielkopolski udział osób w wieku kreatywnym jest nieco niższy niż średnia dla powiatu i województwa. Od 2015 roku nastąpił spadek wskaźnika.

Tabela 10. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Koźmin Wielkopolski w 2014 i 2018 roku

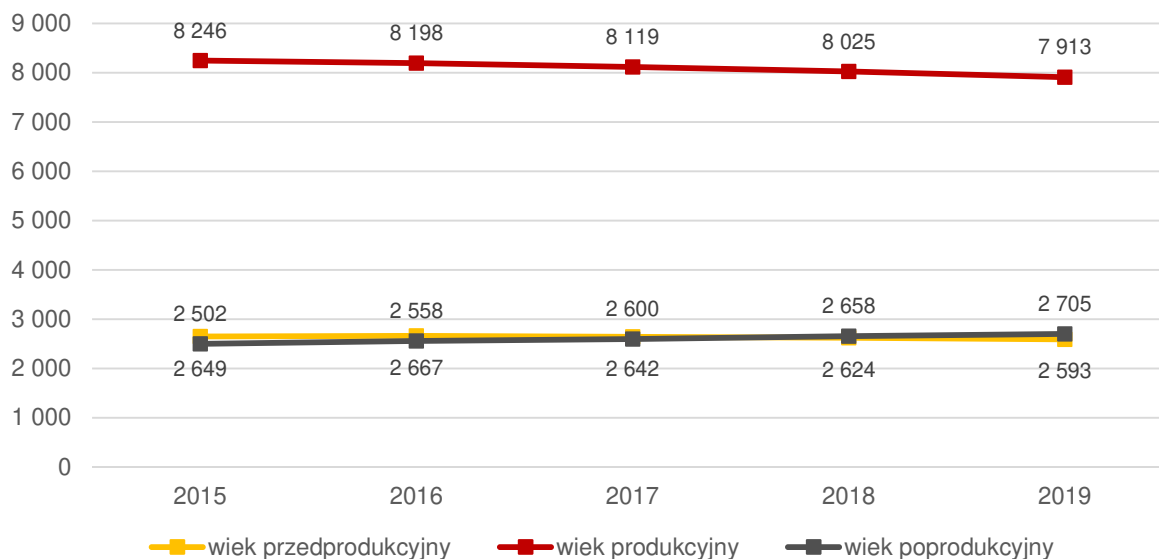
JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%) ¹			senioralne obciążenie demograficzne (%) ²		
	2015	2019	dynamika	2015	2019	dynamika
Wielkopolskie	16,26	14,46	89%	21,10	25,20	119%
Powiat krotoszyński	15,99	14,73	92%	20,50	24,20	118%
Koźmin Wielkopolski	15,29	14,14	92%	22,80	25,60	112%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

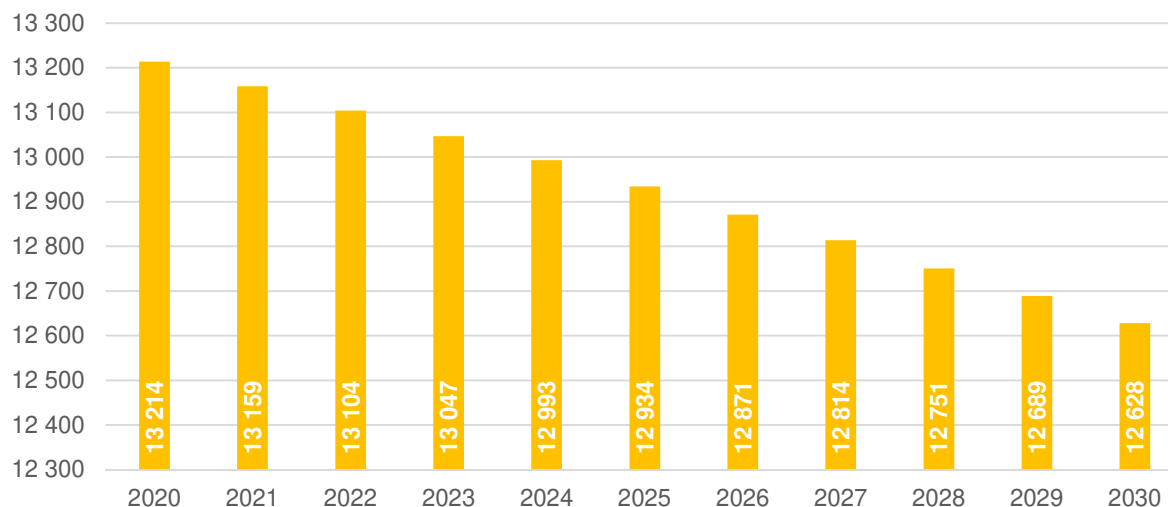
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższe wnioski odzwierciedla również wykres poniżej. 59,9% mieszkańców Gminy Koźmin Wielkopolski jest w wieku produkcyjnym, 19,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym corocznie stopniowo maleje, choć tempo spadku jest niższe w porównaniu do liczby osób w wieku produkcyjnym. Z kolei biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zauważalna jest odwrotna tendencja. W przyszłości będzie to skutkowało wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne, a jednocześnie spadkiem zapotrzebowania na inne, obecnie jeszcze poszukiwane. Będzie to miało też swoje bardzo wyraźne odzwierciedlenie w wysokości gminnych dochodów (udział w podatku dochodowym od osób fizycznych).

Ryc. 18. Struktura ludności w Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognoza ludności wykonana przez Główny Urząd Statystyczny zakłada zmniejszanie się liczby mieszkańców Gminy Koźmin Wielkopolski w kolejnych latach. Informacja ta jest spójna z przedstawionymi wyżej danymi obrazującymi tendencję zmniejszającą się liczbę ludności do 2019 roku.

Ryc. 19. Prognoza ludności Gminy Koźmin Wielkopolski według danych GUS na lata 2020-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

W Gminie Koźmin Wielkopolski funkcjonują 2 przedszkola publiczne: jedno w Koźminie Wielkopolskim i drugie w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Marii Konopnickiej w Borzęcicach oraz oddziały przedszkolne: 3 przy Szkole Podstawowej w Mokronosie (2 oddziały przedszkola zlokalizowane są w budynku szkoły w Mokronosie, 1 oddział zamiejscowy mieści się w budynku we Wrotkowie), 2 w Szkole Podstawowej w Starej Obrze oraz 2 w Szkole Podstawowej w Borzęcicach.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące poszczególnych przedszkoli gminnych. Najwięcej podopiecznych liczy Przedszkole „Parkowe Skrzaty” w Koźminie Wielkopolskim – 331 dzieci w 14 oddziałach, gdzie średnia wielkość oddziału wynosi 23,6 osób. Najdłużej czynne jest Przedszkole „Parkowe Skrzaty” w Koźminie Wielkopolskim – czas opieki nad dziećmi wynosi tu 10 godzin. Najkrótsze godziny otwarcia dotyczą Publicznego Przedszkola w Borzęciczkach (8.00-13.00).

Tabela 11. Opieka przedszkolna na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski w 2019 roku

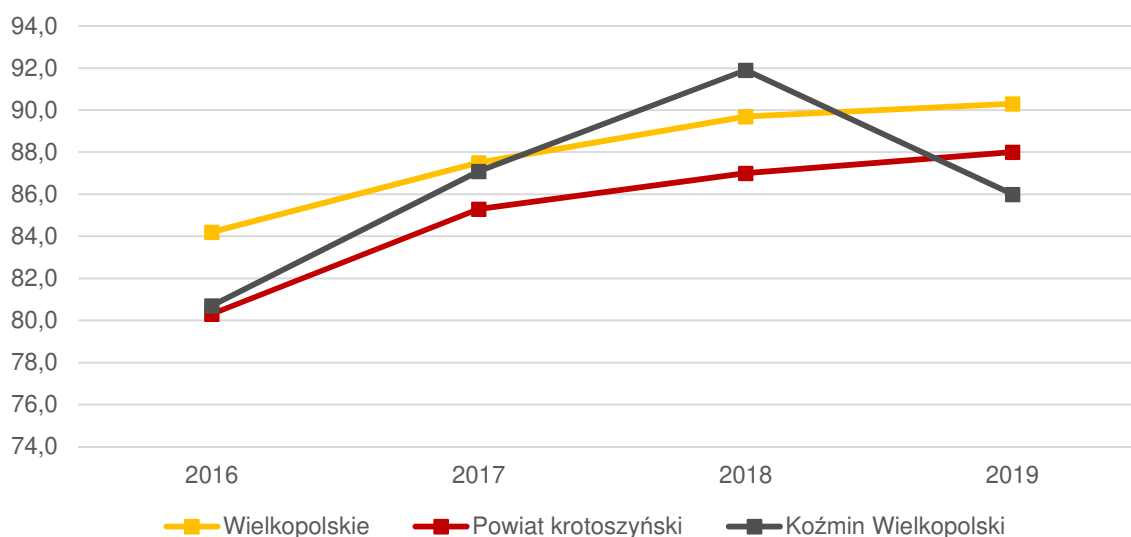
Lp.	Nazwa	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Godziny otwarcia
1	Przedszkole „Parkowe Skrzaty” w Koźminie Wlkp.	331	14	23,6	6.30 - 16.30
2	Publiczne Przedszkole w Borzęciczkach	39	2	19,5	8.00 - 13.00
3	Oddziały przedszkolne w SP w Mokronosie	-	3	-	8.00 – 13.00
4	Oddziały przedszkolne w SP w Starej Obrze	-	2	-	8.00 – 13.00
5	Oddziały przedszkolne w SP w Borzęcicach	-	2	-	8.00 – 13.00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy.

W Gminie nie funkcjonuje żadne przedszkole niepubliczne.

Poniższy wykres przedstawia poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski w latach 2016-2019 na tle powiatu i województwa. Widać, iż odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym zwiększył się na przestrzeni analizowanych lat. W Gminie Koźmin Wielkopolski obserwuje się duży wzrost wskaźnika do 2018 roku, kiedy poziom upowszechnienia w Gminie było wyższy niż w powiecie i województwie i wynosił prawie 92%. W 2019 roku nastąpił spadek tej liczby w Gminie, a odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym spadł poniżej średnich dla powiatu i województwa i wyniósł 86%.

Ryc. 20. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do przedszkoli na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski uczęszczają także dzieci z innych gmin. W 2019 roku było ich 8. Z drugiej strony z przedszkoli w innych gminach (Borek Wielkopolski, Dobrzyca i Jaraczewo) korzysta 23 dzieci mieszkających w Gminie Koźmin Wielkopolski. W 2019 roku miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym wynosił średnio 606 zł. Natomiast koszty utrzymania dziecka w przedszkolach na terenie gmin sąsiadujących kształtowały się następująco: Borek Wielkopolski – 986 zł, Dobrzyca – 542 zł, Jaraczewo – 367 zł.

W celu zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy na początku 2021 roku otwarty został Klub Malucha. Uczęszcza do niego 26 dzieci w wieku żłobkowym, a opieka nad nimi zapewniona jest w godzinach od 6.30 do 16.30. Na utworzenie i działalność klubu Gmina pozyskała dofinansowanie w wysokości 1.463.449,32 zł z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020, co oznacza, że do końca realizacji projektu, czyli do grudnia 2022 roku rodzice nie będą ponosić kosztów opieki nad dzieckiem (z wyjątkiem kosztów wyżywienia).

Edukacja szkolna

W Gminie Koźmin Wielkopolski funkcjonuje 6 publicznych szkół podstawowych, dla których Gmina jest organem prowadzącym. Dwie z nich mieszczą się w Koźminie Wielkopolskim, a pozostałe w: Mokronosie, Starej Obrze, Borzęcicach oraz w Borzęcizkach. Na terenie Gminy nie działają niepubliczne szkoły podstawowe.

Poniższa tabela przedstawia wykaz publicznych szkół podstawowych w Gminie. W 2019 roku uczęszczało do nich łącznie 1 280 uczniów w 66 oddziałach, co średnio wynosiło 19 uczniów na oddział. Najwięcej uczniów liczyły szkoły w Koźminie Wielkopolskim: SP nr 1 (373) i SP nr 3 (352), następnie SP w Mokronosie (221), SP w Borzęcicach (142), SP w Starej Obrze (116) oraz należąca do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego SP w Borzęcizkach (76). Obie szkoły z Koźminie Wielkopolskim liczyły więcej uczniów niż łączna liczba uczniów w pozostałych szkołach podstawowych na terenie Gminy, posiadały też najwięcej oddziałów i największe obwody szkolne. Żadna ze szkół w Gminie nie pracuje w systemie zmianowym.

Tabela 12. Publiczne szkoły podstawowe na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski w 2019 roku

Lp.	Nazwa	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Granice obwodu szkolnego
1	SP nr 1 w Koźminie Wielkopolskim	373	17	22	<p>ulice Koźmina Wielkopolskiego: Benedykta z Koźmina, Józefa Chełkowskiego, Farna, Floriańska, Glinki, Grębowska, Tomasza Gryszczyńskiego, Jana Kilińskiego, Konstytucji 3 Maja, Kościelna, Tadeusza Kościuszki, Krotoszyńska, Krótka, Józefa Modlibowskiego, Murna, Nowy Rynek, Władysława Odonica, Plac NS NMP, Plebanka, Pleszewska, Podgórna, Polna, Pomnikowa, Poprzeczna, Powstańców Wielkopolskich, Przyjemskich, Stary Rynek, Stanisława Staszica, Stawowa, Telesfora Synoradzkiego, Szkolna, Targowa, dh Mariana Tomaszewskiego, Wałowa, Św. Wawrzyńca, Wąska, Wiatraczna, Wierzbowa, Leopolda Wiatrolika, Wodna, Z.Wł. Wyszyńskich, Zapłocie, Zielony Rynek.</p> <p>miejsowości: Cegielnia, Czarny Sad, Dębiogóra, Kaniew, Klatka, Lipowiec, Mogiłka, Orla, Psie Pole, Staniem (bez Odbudowania), Tatary</p>
2	SP nr 3 w Koźminie Wielkopolskim	352	19	20	<p>ulice Koźmina Wielkopolskiego: Bernardyńska, Borecka, Bractwa Kurkowego, Michała Chłapowskiego, Dionizego Cieszyńskiego, Cudne Manowce, Czesława Czypickiego, Dworcowa, Działkowa, Gimnazjalna, Jana Pawła II, ks. Stanisława Goja, Klasztorna, Kobylińska, Mikołaja Kopernika, Kosynierów, Lipowa, Łączna, Bpa Łukomskiego, Józefa Marcińca, Nowa, Okrężna, Podmiejska, Południowa, Poznańska, Prosta, Przemysłowa, Słoneczna, Staniewska, Czesława Stęszewskiego, Stodolna, Strzelecka, Towarowa, Tysiąclecia, Jana Wawrzyńca, Józefa Węckiego, Wiosny Ludów, Wiśniowa, Wincentego Witosa, Wolności, Zaciszna, Zamkowa, Józefa Zawadzkiego, Zielona</p> <p>miejsowości: Biały Dwór, Chełkówek, Orlinka, Staniem Odbudowanie</p>
3	SP w Mokronosie	221	9	16	Mokronos, Serafinów, Wrotków, Skałów, Gościejew, Paniwola, Suśnia, Skałów

4	SP w Starej Obrze	116	7	13	Stara Obra, Nowa Obra, Szymanów
5	SP w Borzęcicach	142	7	16	Borzęcice, Wałków, Sapieżyn
6	SP w Borzęcizkach	76	7	11	Wyrebin, Góreczki, Borzęciczki, Pogorzałki Małe, Poo- rzałki Wielkie, Dębówiec, Walerianów, Gałązki
Ogółem		1 280	66	-	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy.

Na terenie Gminy funkcjonują też 2 podstawowe szkoły specjalne, dla których organem prowadzącym jest Powiat Krotoszyński. Są to Szkoła Podstawowa nr 2 Specjalna w Koźminie Wielkopolskim i Szkoła Podstawowa nr 2 Specjalna w Borzęcizkach.

Ponadto na terenie Gminy działają następujące placówki edukacyjno-wychowawcze dla których organem prowadzącym jest Powiat Krotoszyński:

- Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Józefa Marcińca w Koźminie Wielkopolskim, w skład którego wchodzi: Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 1 w Koźminie Wielkopolskim, Liceum Ogólnokształcące w Koźminie Wielkopolskim, II Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych w Koźminie Wielkopolskim, Technikum w Koźminie Wielkopolskim, Szkoła Policealna w Koźminie Wielkopolskim,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Koźminie Wielkopolskim wraz ze Szkołą Podstawową nr 2 Specjalną w Koźminie Wielkopolskim oraz Branżową Szkołą I Stopnia Nr 2 Specjalną w Koźminie Wielkopolskim,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Borzęcizkach wraz ze Szkołą Podstawową nr 2 Specjalną w Borzęcizkach oraz Szkołą Specjalną przysposabiającą do pracy w Borzęcizkach.

W tabeli poniżej przedstawiono stan bazy sportowo-dydaktycznej szkół podstawowych na terenie Gminy:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Koźminie Wielkopolskim wyposażona jest w pracownie przedmiotowe posiadające tablice interaktywne. Szkoła posiada także salę sportową oraz boisko. W szkole funkcjonuje świetlica (w godzinach 6:30-16:30) oraz gabinet pielęgniarki. Uczniowie mają zapewniony dojazd do tej placówki. W 2019 roku korzystało z niego 117 dzieci, czyli 31,1% wszystkich uczniów. W szkole odbywają się zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z j. polskiego, matematyki, j. angielskiego i przyrody, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia wyrównujące poziom wiadomości i umiejętności z języka angielskiego, zajęcia rozwijające umiejętność uczenia się oraz zajęcia logopedyczne. W 2019 roku z form wsparcia skorzystało 179 dzieci.
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Koźminie Wielkopolskim również wyposażona jest w pracownie przedmiotowe oraz obiekty sportowe. Dodatkowo znajdują się w niej szafki dla uczniów, świetlica czynna od 6:30 do 16:30, gabinet pielęgniarki oraz stomatologa. Dla uczniów ze specjalnymi potrzebami szkole odbywają się zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne i wyrównawcze. W 2019 roku uczęszczało na nie 309 dzieci. Jedno dziecko objęte było indywidualnym trybem nauczania. Do szkoły tej również organizowany jest dojazd, z którego korzysta niecałe 10% uczniów.
- Szkoła Podstawowa w Mokronosie dysponuje 2 boiskami sportowymi oraz salą gimnastyczną. Na pracownie przedmiotowe składają się: pracownia komputerowa, pracownia fizyczno-chemiczna oraz 4 klasy z tablicą interaktywną. Szkoła posiada stołówkę z której korzysta 10% uczniów. W szkole znajdują się również szafki dla dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych oraz na poziomie edukacji wczesnoszkolnej. Świetlica czynna jest w czasie oczekiwania uczniów na autobus lub zajęcia pozalekcyjne (m.in. kółka zainteresowań). W szkole działa także gabinet higienistki. Odbywają się w niej zajęcia logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, rewalidacyjne. W 2019 roku z zajęć korzystało 151 dzieci,

jedno dziecko objęte było nauczaniem indywidualnym oraz dla jednego dziecka z autyzmem zatrudniony został nauczyciel wspomagający. Do szkoły tej również organizowany jest dojazd, dzięki któremu 70% uczniów może korzystać z zajęć pozalekcyjnych. Uczniowie klas VII i VIII muszą czasami zorganizować sobie transport we własnym zakresie chcąc skorzystać z zajęć pozalekcyjnych ze względu na ilość godzin wynikających z podstawowego planu nauczania.

- Szkoła Podstawowa w Starej Obrze posiada obiekty sportowe, lecz nie jest wyposażona w pracownię przedmiotową. Ze stołówki szkolnej korzysta 17% uczniów. Świetlica czynna jest w godzinach 11:45-15:10. W szkole działa gabinet stomatologiczny. W ramach zajęć pozalekcyjnych funkcjonuje 5 kółek zainteresowań. W ramach wsparcia uczniów z problemami organizowane są zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz dydaktyczno-wyrównawcze. W 2019 roku brało w nich udział łącznie 11 uczniów, w tym 4 nauczania wczesnoszkolnego i 7 z klas IV-VIII. Z dowozu korzysta połowa uczniów tej szkoły, a zajęcia dodatkowe organizowane są przed odjazdem ostatniego autobusu, tj. do godziny 15:30.
- Szkoła Podstawowa w Borzęcicach posiada pracownię przedmiotową oraz obiekty sportowe. Ze stołówki szkolnej korzysta 11% uczniów. Świetlica czynna jest w godzinach 12:00-14:30. W szkole funkcjonuje gabinet pielęgniarki. Odbывают się w niej zajęcia dodatkowe, takie jak 7 różnych kółek zainteresowań oraz zajęcia wspierające dla uczniów z trudnościami (wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne) – w 2019 roku skorzystały z nich 43 dzieci. Dowóz organizowany jest w taki sposób, aby uczniowie mogli korzystać z zajęć dodatkowych. Z dojazdu korzysta około 20% uczniów tej szkoły. Bazę sportową Szkoły Podstawowej w Borzęcicach stanowi sala gimnastyczna. W szkole tej nie ma pracowni przedmiotowych, ale uczniowie i nauczyciele mogą korzystać z 2 monitorów interaktywnych oraz tablicy interaktywnej. W szkole tej nie działa świetlica ani stołówka. Placówka wyposażona jest w szafki dla każdego ucznia oraz gabinet pielęgniarki. Uczniowie mogą korzystać z oferty kółek zainteresowań: dziennikarskiego, teatralnego, sportowego, plastycznego, muzycznego, turystycznego, przyrodniczego oraz z j. angielskiego. Dla uczniów potrzebujących wsparcia odbywają się zajęcia wyrównawcze, logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne i emocjonalno-społeczne. W 2019 roku korzystało z nich 83 uczniów. Dowozem objętych jest 59% uczniów tej szkoły, a uczniowie dojeżdżający mają możliwość korzystać z zajęć pozalekcyjnych.

Tabela 13. Stan bazy sportowo-dydaktycznej szkół w Gminie Koźmin Wielkopolski w 2019 roku

Baza sportowo - dydaktyczna	SP nr 1 Koźmin Wlkp.	SP nr 3 Koźmin Wlkp.	SP Mokronos	SP Stara Obrza	SP Borzęcice	SP Borzęciczki
Obiekty sportowe	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Pracownie przedmiotowe	tak	tak	tak	nie	tak	nie
Stołówki szkolne	nie	tak	tak	tak	tak	nie
Szafki dla każdego ucznia	nie	tak	tak ¹	nie	tak	tak
Świetlice	tak	tak	tak	tak	tak	nie
Toalety / prysznice	tak / nie	tak	tak / nie	tak / nie	tak / nie	tak / nie
Parkingi dla kadry / rodziców	tak / nie	tak	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	tak / nie	tak	tak / nie	tak / nie	tak / nie	tak / nie
Liczba uczniów uzyskujących stypendium socjalne w 2019 r.	28	43	8	6	0	4
Bariery architektoniczne	tak	tak	tak ²	nie	tak	nie

¹ dla oddziałów przedszkolnych oraz dla uczniów edukacji wczesnoszkolnej.

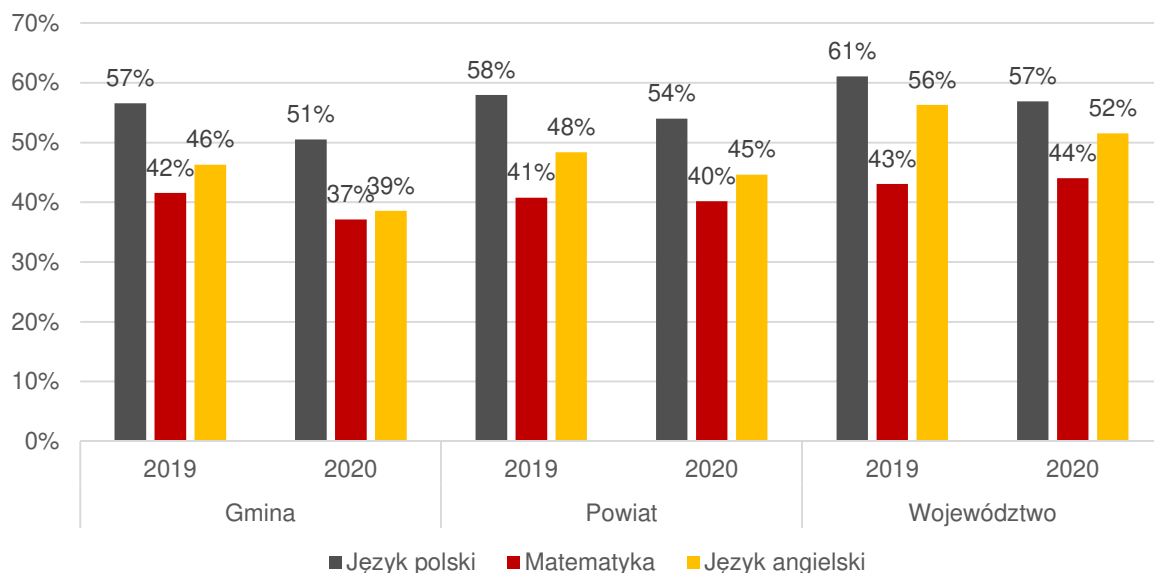
² możliwy dostęp do szkoły, ale możliwość przemieszczania się wyłącznie na parterze szkoły, brak windy dla osób niepełnosprawnych, która ułatwiłaby poruszanie się po całym budynku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy.

O jakości nauczania na terenie danej jednostki świadczą między innymi wyniki egzaminów państwowych. Na poniższym wykresie zobrazowano średni wynik gminnych szkół w porównaniu z powiatem i województwem w latach 2019 i 2020. Zauważyć można, iż średnie wyniki we wszystkich jednostkach

uległy pogorszeniu na przestrzeni analizowanego roku. Widać również, iż średnie wyniki były na zbliżonym poziomie w Gminie, powiecie i województwie w 2019 roku. W 2020 roku zaobserwować można większą rozbieżność – na niekorzyść koźmińskich szkół. Warto zwrócić uwagę w szczególności na język angielski – w przypadku tego egzaminu uczniowie gminnych szkół otrzymali o 6% niższy wynik niż średnia w powiecie i o 13% niższy niż w województwie.

Ryc. 21. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa w 2019 i 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Poznań.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2015-2019 w Gminie Koźmin Wielkopolski. Widać na niej coroczny wzrost wydatków bieżących na oświatę w budżecie Gminy. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 80,4% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 2,6-3,5 mln zł rocznie. Najwyższe wydatki majątkowe wystąpiły w 2015 i 2018 roku (wynosiły kolejno 2,6 mln zł i 294,1 tys. zł). W 2016 roku Gmina nie poniosła wydatków inwestycyjnych.

Tabela 14. Wydatki w dziale 801 Oświata i wychowanie w Gminie Koźmin Wielkopolski w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
WYDATKI OGÓŁEM	16 382 647,61	14 420 216,37	15 260 289,98	16 745 119,23	18 422 851,63
Wydatki bieżące, w tym:	13 755 072,15	14 420 216,37	15 025 214,66	16 451 037,23	18 249 435,69
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	11 123 221,10	11 674 913,52	12 058 688,26	13 036 822,12	14 742 367,91
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	2 631 851,05	2 745 302,85	2 966 526,40	3 414 215,11	3 507 067,78
Wydatki majątkowe	2 627 575,46	0,00	235 075,32	294 082,00	173 415,94
SUBWENCJA OŚWIATOWA	8 437 646,00	8 630 667,00	8 643 200,00	9 302 346,00	10 354 191,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	7 945 001,61	5 789 549,37	6 617 089,98	7 442 773,23	8 068 660,63
Stopień pokrycia	52%	60%	57%	56%	56%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W tabeli można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Gminie. Wynika z niej, że subwencja oświatowa w żadnym z analizowanych lat nie pokrywała w całości wydatków na oświatę. Po wzroście w 2015 roku (52% do 60% w roku następnym), w kolejnych latach wskaźnik pokrycia wydatków subwencją stopniowo malał.

Oznacza to, że w ostatnich latach Gmina coraz więcej wydatków oświatowych musi pokrywać z dochodów własnych. W 2018 i w 2019 roku wskaźnik ten obniżył się do poziomu 56%.

Kultura i sport

Gminny Ośrodek Sportu funkcjonuje od 1 stycznia 2010 roku jako gminna jednostka organizacyjna. Do zadań GOS należy między innymi: utrzymanie basenu, boisk sportowych, kompleksu sportowego „ORLIK”, skateparku, placów zabaw, organizacja imprez sportowych, rekreacyjnych oraz turystycznych, prowadzenie działalności w zakresie upowszechniania kultury fizycznej. GOS użytkuje obiekty przy ul. Floriańskiej, w których znajduje się zaplecze socjalno-sanitarne oraz administracyjne.

GOS jest organizatorem wielu imprez sportowo–rekreacyjnych, m.in.: corocznych Koźmińskich Dni Sportu, Dnia Dziecka, Olimpiady Przedszkolaka, Biegu Maćka, Ogólnopolskiego Turnieju Piłki Nożnej Dzieci itp. Przy Gminnym Ośrodku Sportu działa również Szkołka piłkarska dla dzieci i młodzieży, która obecnie trenuje i rozwija ponad 250 zawodników w dziewięciu grupach wiekowych. Młodzi sportowcy reprezentują Gminę Koźmin Wielkopolskim w różnego rodzaju zawodach sportowych.

Na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski znajdują się:

- 22 świetlice wiejskie w miejscowościach: Biały Dwór, Borzęcice, Cegielnia, Czarny Sad, Gałązki, Gościejew, Józefów, Kaniew, Lipowiec, Mokronos, Nowa Obra, Orla, Sapieżyn, Serafinów, Staniew, Stara Obra, Suśnia, Szymanów, Walerianów, Wałków, Wrotków, Wyřębin,
- 2 salki OSP w miejscowościach Borzęciczki i Koźmin Wielkopolski,
- 3 inne obiekty w miejscowościach Pogorzałki Wielkie – Wiejskie Centrum Sportowe (boisko sportowe z wiatą), Skałów – Ośrodek Kulturalno-Rekreacyjny, Stara Obra – Ośrodek Kulturalno-Rekreacyjny.

Stan bazy sportowej jest wystarczający. Na terenie Gminy zlokalizowane są następujące obiekty sportowe:

- 15 boisk sportowych o nawierzchni trawiastej,
- kompleks sportowy „ORLIK”, w skład którego wchodzi: boisko do piłki nożnej o nawierzchni z trawy syntetycznej, boisko do siatkówki i koszykówki o nawierzchni poliuretanowej oraz zaplecze socjalne,
- Skatepark,
- odkryty basen kąpielowy przy ul. Pleszewskiej,
- 4 place zabaw przy ul. Jana Pawła II, ul. Wiatraczna, ul. Okrężna i Park im. Powstańców Wielkopolskich,
- 4 korty tenisowe w parku im. Powstańców Wielkopolskich, przy ul. Floriańskiej, w Starej Obrze i w Borzęcicach.
- siłownia zewnętrzna przy ul. Floriańskiej,

Na terenie Gminy funkcjonuje Gminny Zespół Instytucji Kultury (GZIK), w skład którego wchodzi Ośrodek Kultury przy ul. Floriańskiej 18 A (503 m²), sala widowisko-kinowa MIESZKO przy ul. Boreckiej 18 (524 m², 158 miejsc) oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski przy ul. Zamkowej 2A (707m²). Budynek dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ponadto GZIK administruje świetlice wiejskie: Lipowiec, Mokronos, Serafinów, Szymanów, Wrotków i budynek rekreacyjny w Orli. Pozostałe obiekty utrzymywane są bezpośrednio z budżetu Gminy, w ramach funkcjonowania Urzędu Miasta i Gminy.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy funkcjonuje w budynku przy ulicy Zamkowej 2a i w 3 filiach: w Borzęcicach, Mokronosie i Starej Obrze. Na wyposażeniu biblioteki jest 13 komputerów podłączonych do Internetu, z tego 7 dostępnych dla czytelników. Biblioteka pracuje w programie SOWA 2, gdzie każdy czytelnik posiada kartę elektroniczną, która umożliwia zdalne rezerwowanie i zamawianie książek oraz powiadomianie o terminie zwrotu wypożyczonych książek. Biblioteka zajmuje się organizacją imprez i różnego rodzaju zajęć, w których uczestniczy wielu mieszkańców Gminy i nie tylko. Do wydarzeń tych zalicza się m.in. zjazdy bibliotekarzy, imprezy plenerowe, warsztaty dla dzieci itp.

W ramach Ośrodka Kultury działają następujące zespoły i sekcje:

- muzyczne i instrumentalne – „DoReMi”, „Seven”, orkiestra dęta, młodzieżowe zespoły muzyczne, „Kapela znad Orli”, Chór im. Cz. Czypickiego, nauki gry na pianinie, nauki gry na gitarze,
- kółka plastycznego,
- kółka modelarskiego,
- taneczne – formacje baletowa, tańca nowoczesnego, breakdance,
- zajęcia ruchowe dla dorosłych (stretching, aerobik, joga),
- nauka języka angielskiego dla dorosłych.

W Koźmińskim Zamku, siedzibie Zespołu Szkół Ponadpodstawowych, mieści się Muzeum Ziemi Koźmińskiej, w którym gromadzone są eksponaty dotyczące: historii miasta i gminy, historii szkół na zamku, współpracy z gminami partnerskimi, organizacji i stowarzyszeń działających w Koźminie, zbiory etniczne. W baszcie zamku znajduje się zabytkowa reprezentacyjna sala renesansowa.

Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Koźmin Wielkopolski podlega pod Komendę Powiatową Policji w Krotoszynie. Komisariat Policji w Gminie Koźmin Wielkopolski znajduje się pod adresem: ul. Stęszewskiego 7. Za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiada 9 funkcjonariuszy.

Na terenie Gminy Koźmin Wielkopolski nie ma Oddziału Państwowej Straży Pożarnej, ale funkcjonuje 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Borzęcice, Borzęciczki, Czarny Sad, Gałązki, Gościejew, Kaniew, Koźmin Wielkopolski, Lipowiec, Mokronos, Orla, Staniew, Stara Obra, Wałków, Wrotków. OSP Czarny Sad i OSP Koźmin Wielkopolski są członkami Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Upoważnionych do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczo-gaśniczych jest 128 strażaków i strażaczek. Ogólna ilość członków OSP wynosi 710. Liczba hydrantów przeciwpożarowych – 475 szt.

Od 2009 roku funkcjonuje w mieście wizyjny system monitoringu, składający się obecnie z 30 kamer (3 kamery na łączu światłowodowym, 27 kamer na łączu internetowym). Stacja operująca monitoringiem znajduje się na komisariacie Policji.

Zamontowanie monitoringu zmniejszyło zjawisko wandalizmu oraz publicznego spożywania alkoholu w określonych miejscach miasta. Ponadto monitoring pomaga przy wyjaśnianiu okoliczności zdarzeń drogowych. W 2020 roku przy wjeździe od strony Jarocina, Krotoszyna, Borku i Pleszewa zainstalowano kamery z systemem identyfikacji tablic rejestracyjnych pojazdów.

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne

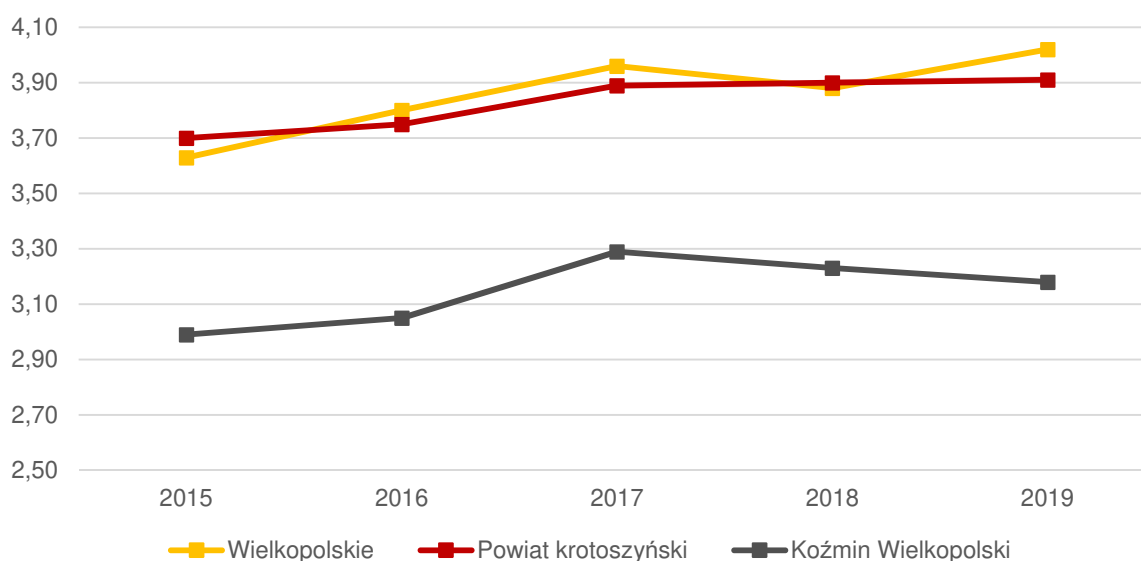
W KRS w 2020 roku w Gminie Koźmin Wielkopolski zarejestrowanych było 60 podmiotów – w formie stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji społecznych i zawodowych. Wśród najprężniej działających na terenie Gminy organizacji pozarządowych wyróżnia się:

- 14 Ochotniczych Straży Pożarnych, w miejscowościach: Borzęcice, Borzęciczki, Czarny Sad, Gałązki, Gościejew, Kaniew, Koźmin Wielkopolski, Lipowiec, Mokronos, Orla, Staniew, Stara Obra, Wałków, Wrotków,
- 16 Kół Gospodyń Wiejskich,
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Koźminie Wielkopolskim,
- Stowarzyszenie Przyjaciół I Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Wielkopolskich w Koźminie Wlkp.,
- Stowarzyszenie „Z pomocy zrodziła się przyjaźń”,
- Towarzystwo Miłośników Koźmina Wielkopolskiego,
- Związek Harcerstwa Polskiego – Komenda Hufca im. Strajku Dzieci Koźmińskich 1906/07,
- Klub Honorowych Dawców Krwi Polskiego Czerwonego Krzyża,

- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Koźminie Wlkp.,
- Polski Związek Wędkarski Koło Koźmin Wlkp.,
- Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP – Oddział Miejsko-Gminny,
- Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich Wsi Borzęciczki,
- Bractwo Familia Zmysłony,
- Spółdzielnia socjalna „VIVO”,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Koźminie Wlkp.,
- Stowarzyszenie „Aktywny Koźmin Wielkopolski”,
- Stowarzyszenie „Wodniaków Koźmin”,
- Koźmiński Klub Karate Do Shotokan,
- Koźmiński Klub Sportowy „Biały Orzeł”,
- Klub Sportowy Pretorian Perfekt Harmonii Koźmin Wielkopolski,
- Integracyjny Klub Sportowy „Spartakus” Koźmin Wielkopolski.

Poniższy wykres prezentuje liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na jednego mieszkańca w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa, w których jest położona. Zauważyć można, że w analizowanych latach liczba ta utrzymywała się na podobnym poziomie. W porównaniu z zestawionymi jednostkami wskaźnik ten jest najniższy dla Gminy, a najwyższy dla województwa. W 2019 wynosił 3,18 dla Gminy Koźmin Wielkopolski, 3,91% dla powiatu krotoszyńskiego i 4,02% dla województwa wielkopolskiego.

Ryc. 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi Gmina udziela dotacje na realizację zadań w formie wspierania wykonywania zadań własnych samorządu. Dofinansowania przyznane zostały na drodze rozstrzygnięcia konkursów, głównie w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Realizacja tych zadań miała z kolei podnieść aktywność fizyczną mieszkańców oraz poprawić warunki do jej rozwijania, a także uatrakcyjnić ofertę kulturalną dla mieszkańców Gminy. W Gminie Koźmin Wielkopolski współpraca opiera się na zasadach ustalonych w *Rocznym Programie Współpracy Gminy Koźmin Wielkopolski z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* przyjmowanym na każdy rok.

Partnerzy Gminy

Gmina Koźmin Wielkopolski jest członkiem:

- **Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych**, którego działalność opiera się na wspieraniu idei samorządu terytorialnego oraz pomocy w podnoszeniu efektywności jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań publicznych,
- **Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski** działającego na rzecz integracji poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, stanowi forum wymiany doświadczeń i inicjatyw skierowanych na rozwój całego województwa,
- **Związku Miast Polskich**, najstarszej polskiej organizacji pozarządowej, której misją jest skuteczne wspieranie miast w działaniach dążących do rozwoju społecznego i gospodarczego.

Gmina należy także do **Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Wielkopolska z Wyobraźnią”**. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na *Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Wielkopolska z Wyobraźnią” na lata 2016-2023*, która została wybrana do finansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w ramach którego realizowała projekty pn. „Integracja lokalnej społeczności”, „Kultywowanie lokalnego dziedzictwa”, „Stworzenie warunków lepszego wykorzystania dziedzictwa kulturowego obszaru i wymiany doświadczeń”.

Miasto i Gmina Koźmin Wielkopolski ma podpisane umowy o współpracy partnerskiej z holenderską Gminą Drimmelen (od 1991 roku) oraz niemieckimi gminami Bad Tennstedt (od 1998 roku), Bellheim (od 2001 roku) i węgierską Gminą Balatonmariafürdo (od 2007 roku). Współpraca ma na celu zacieśnianie przyjacielskich kontaktów pomiędzy organizacjami społecznymi i kulturalnymi, wymianę turystyczną, wymianę dzieci i młodzieży oraz promowanie partnerskich gmin.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Mieszkańcy Gminy Koźmin Wielkopolski w zakresie ochrony zdrowia mogą korzystać z usług świadczonych przez Przychodnię nad Stawem oraz Koźmińskie Centrum Medyczne, a także Oddział Rehabilitacyjny przy ul. Stęszewskiego, będący częścią Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Krotoszynie, gdzie świadczone są usługi dla osób po urazach i zabiegach operacyjnych, kontynuujących leczenie i wymagających kompleksowej rehabilitacji i stałej opieki lekarskiej. Dostęp do poradni specjalistycznych z zakresu rehabilitacji medycznej i fizjoterapii dla pozostałych mieszkańców Gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistyczna Poradnia Rehabilitacji Medycznej Zakład Fizjoterapii "ZDROWIE". W zakresie leczenia specjalistycznego i szpitalnego ludność Gminy korzysta z placówek zlokalizowanych w Krotoszynie oraz m.in. w Poznaniu, Pleszewie, Jarocinie, Ostrowie Wielkopolskim i Gostyniu.

Na terenie Gminy działają apteki:

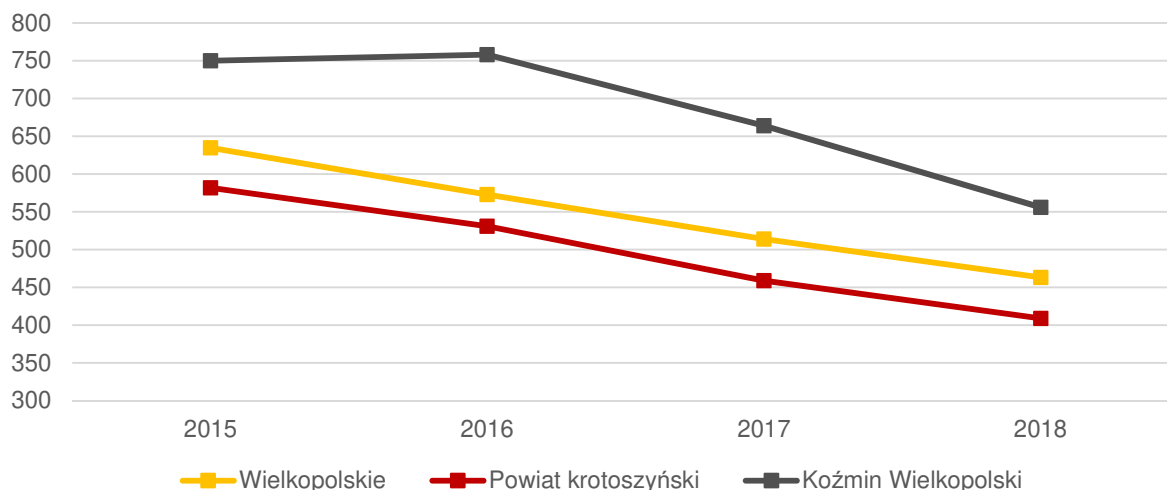
- „Zamkowa”, zlokalizowana pod adresem: ul. Krotoszyńska 6a,
- „Klasztorna”, zlokalizowana pod adresem: ul. Klasztorna 13,
- „Rynkowa”, zlokalizowana pod adresem: ul. Stary Rynek 1,
- „Nova”, zlokalizowana pod adresem: ul. Mikołaja Kopernika 14,
- „Eskulap”, zlokalizowana pod adresem: ul. Jana Pawła II 17.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koźminie Wielkopolskim realizuje m.in. zadania wynikające ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2021-2027 ustanowiona uchwałą XXV.170.2020 Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim z dnia 29 grudnia 2020 r. Ośrodek zatrudnia 19 osób, w tym 7 pracowników socjalnych oraz 2 asystentów rodziny.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną corocznie się zmniejsza. W 2014 roku objętych pomocą było 255 rodzin (450 osób), a w 2019 liczba ta zmniejszyła się do 166 (261 osób). Głównymi powodami objęcia pomocą było ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

Poniższy wykres przedstawia beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa. Należy zwrócić uwagę, że wskaźnik ten zmniejsza się szybciej niż średnia dla powiatu czy województwa, choć nadal jest wyższy.

Ryc. 23. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Koźmin Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Koźminie Wielkopolskim działa Klub Seniora, prowadzony przez MGOPS, którego głównym celem jest przeciwdziałanie osamotnieniu, izolacji społecznej i zagrożeniu marginalizacją społeczną. Podejmowane działania służą realizacji takich celów jak: zmniejszenie poczucia samotności, alienacji, aktywizacji społecznej. Klub Seniora integruje, rozbudza zainteresowania i potrzeby kulturalne, edukuje, upowszechnia zdrowy styl życia, zmienia wizerunek człowieka starszego w społeczeństwie. W roku 2019 do koźmińskiego Klubu Seniora uczęszczało około 60 osób.

Spółdzielnia socjalna „VIVO” powstała na skutek współpracy Gminy Koźmin Wielkopolski, Powiatu Krotoszyński oraz Fundacji im. Królowej Polski Św. Jadwigi, która prowadzi Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Subregionie Kaliskim. Idea utworzenia spółdzielni wynikała z partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w powiecie krotoszyńskim. Jest to szczególna forma przedsiębiorstwa (połączenie przedsiębiorstwa ze stowarzyszeniem), która posiada cele ekonomiczne i społeczne. Zatrudnia osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, bezrobotne oraz niepełnosprawne, w obszarach: usług porządkowych (m.in. sprzątanie biur, hoteli, domów, mycie witryn sklepowych, odśnieżanie), terenów zielonych (nasadzenia, cięcie żywopłotów, koszenie trawy), prasowania odzieży, firan, zasłon itp., opieki nad grobami, opieki nad osobami starszymi. W 2018 roku Spółdzielnia przystąpiła do Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koźminie Wielkopolskim przystąpił do realizacji projektu „Aktywny Senior – zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych na terenie gminy Koźmin Wielkopolski”, w ramach którego wsparciem objęto 65 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym osób starszych i niesamodzielnych z terenu Gminy Koźmin Wielkopolski. Celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych na terenie Gminy poprzez zwiększenie o 20 liczbę miejsc świadczenia usług społecznych, zwiększenie kompetencji życiowych i społecznych, zwiększenie motywacji do podejmowania aktywności i poprawa funkcjonowania. W ramach projektu zakupiono m.in. schodolaz gąsienicowy, sprzęt do rehabilitacji, kijki nordic walking. Prowadzone były zajęcia edukacyjne m.in. z kosmetyczką, podologiem, rzecznikiem praw konsumenta, ubezpieczycielem, księdzem. Realizowane jest wsparcie psychologa, prowadzona diagnoza problemowa, a także rehabilitacja, kurs ceramiki wyjazdy na basen, ćwiczenia ruchowe oraz udział w wydarzeniach kulturalnych np. do teatru.

Mieszkaniowy zasób Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski, obejmował 32 budynki, w których znajdowało się 120 mieszkań. W sześciu budynkach mieściło się 15 lokali socjalnych o powierzchni 459,82 m². Na początku 2019 roku na mieszkanie z zasobu Gminy oczekiwało 37 osób, zaś na koniec 2019 roku 36 osób.

Załącznik 2: Wzór ankiety

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo							
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?							
Skuteczność działania pomocy społecznej?							
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?							
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?							
Dostęp do klubów malucha?							
Wsparcie osób starszych oferowane przez Gminę? (DPS, Klub Seniora)							
Wsparcie osób niesamodzielných?							
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miasta i Gminy?							
Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy?							
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?							
Gospodarka							
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?							
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy?							
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie Gminy?							
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?							
Dostępność usług na terenie Gminy?							
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?							
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania?							
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?							
Środowisko i przestrzeń							
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Estetykę swojej Gminy?							
Jakość powietrza w Gminie?							
Ofertę Gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?							
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?							
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?							
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?							
Świadomość ekologiczną mieszkańców?							
System odbioru odpadów na terenie Gminy?							

Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?							
Walory środowiska przyrodniczego w Gminie?							
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy?							
Infrastruktura techniczna							
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Stan dróg w Gminie?							
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)?							
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?							
Dostępność sieci wodociągowej?							
Dostępność sieci kanalizacyjnej?							
Dostępność sieci gazowej?							
Dostęp do Internetu w Gminie?							
Turystyka i rekreacja							
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Atrakcyjność turystyczną Gminy?							
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w Gminie?							
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?							
Poziom bazy gastronomicznej?							
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych							
System ścieżek rowerowych?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dzieci?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dorosłych?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla seniorów?							
Działania promocyjne Gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?							
Edukacja i kultura							
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Dostęp do edukacji przedszkolnej?							
Jakość edukacji przedszkolnej w Gminie?							
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie Gminy?							
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?							
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w Gminie?							
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?							
Dojazd do szkół ponadpodstawowych (organizacja dowozu młodzieży do szkół)?							
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie Gminy?							
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie Gminy?							

Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie Gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół podstawowych?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w Gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych 3 lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenie ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- zwiększenie dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja Gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych

- inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: kobieta mężczyzna

Wiek: poniżej 18 lat 18-25 lat 26-35 lat 36-45 lat 46-55 lat
 56-65 lat powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

uczeń/student rolnik przedsiębiorca osoba pracująca osoba
bezrobotna emeryt / rencista inne (*jakie?*)

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem miasta jestem mieszkańcem wsi nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: INFRASTRUKTURA PODNOSZĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKANCÓW I POPRAWIAJĄCA STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Cel operacyjny	Działanie	Jednostka odpowiedzialna	Plany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Zwiększenie przestrzennej dostępności i spójności Gminy	Wsparcie działań zmierzających do budowy obwodnicy Koźmina Wielkopolskiego				
	Modernizacja sieci dróg gminnych				
	Rozbudowa sieci ścieżek pieszo-rowerowych w Gminie we współpracy z gminami ościennymi				
	Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich				
	Rozbudowa infrastruktury technicznej wokół obwodnicy umożliwiającej obsługę terenów inwestycyjnych i istniejących przedsiębiorstw				
	Rozbudowa i modernizacja sieci chodników w miejscowościach na terenie Gminy				
	Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego				
1.2. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz zwiększenie przepustowości istniejącej sieci				
	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich				
	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w mieście Koźmin Wielkopolski				
	Współpraca z operatorami w zakresie rozbudowy sieci gazociągowej				
	Stworzenie możliwości podłączenia do szerokopasmowej sieci internetowej w całej Gminie				
	Rewitalizacja przestrzeni publicznej				
	Ograniczenie niekontrolowanej i rozproszonej zabudowy poprzez aktualizację i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego				
1.3. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza	Budowa nowych źródeł poboru wody				
	Budowa zbiornika retencyjnego wody uzdatnionej na ujęciu wody w Koźminie Wielkopolskim				
	Promowanie retencji wody				

	Wsparcie wymiany źródeł ciepła na ekologiczne				
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej				
	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców				
	Promowanie segregacji wytwarzanych odpadów komunalnych				
	Zinwentaryzowanie i zlikwidowanie dzikich wysypisk śmieci				
	Wsparcie działań w zakresie gromadzenia i utylizacji ścieków komunalnych z terenów wiejskich				

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA WEWNĘTRZNYM POTENCJALE GMINY

Cel operacyjny	Działanie	Jednostka odpowiedzialna	Plany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjały Gminy	Opracowanie i uchwalenie nowego Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Koźmin Wielkopolski				
	Tworzenie warunków do rozbudowy przemysłowych instalacji OZE na terenie Gminy				
	Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej mieszkańców Gminy				
	Tworzenie warunków do rozwoju działalności usługowej na obszarze Gminy				
	Wsparcie działań zmierzających do dywersyfikacji źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych				
2.2. Oferta sportowo-rekreacyjna dostosowana do potrzeb mieszkańców	Modernizacja basenu w Koźminie Wielkopolskim				
	Budowa nowego obiektu lekkoatletycznego w Koźminie Wielkopolskim				
	Rozwój oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i dorosłych mieszkańców Gminy				
	Rozwój oferty spędzania wolnego czasu na wsiach z wykorzystaniem świetlic wiejskich				
	Promocja i rozwój pozostałej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej				
2.3. Promocja dziedzictwa lokalnego	Utworzenie szlaku rowerowego Koźmin-Dobrzyca-Rozdrażew- Koźmin				
	Renowacja zabytkowych obiektów na terenie Gminy				

	Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego				
--	--	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY III: USŁUGI SPOŁECZNE KREUJĄCE LOKALNĄ TOŻSAMOŚĆ MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny	Działanie	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjno-kulturalnych	Poszerzenie oferty edukacyjnej w szkołach na terenie Gminy				
	Tworzenie oferty edukacyjnej odpowiadającej na zapotrzebowanie rynku pracy				
	Tworzenie oferty edukacyjnej w zakresie doskonalenia się i doskonalenia zawodowego wśród osób dorosłych				
	Rozwijanie form edukacji międzypokoleniowej				
	Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach				
	Tworzenie zachęt w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych wśród nauczycieli				
	Rozwój oferty kulturalnej dla mieszkańców				
	Tworzenie miejsc spotkań dla ludzi młodych				
	Poszerzenie oferty Muzeum Ziemi Koźmińskiej				
3.2. Podniesienie jakości opieki i ochrony zdrowia mieszkańców	Wsparcie działań mających na celu zwiększenie dostępności lekarzy specjalistów				
	Rozwój i promocja instytucji wolontariatu				
	Promocja i rozwój profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców				
	Wsparcie działań niwelujących zdrowotne i społeczne skutki pandemii Covid-19				
3.3. Wsparcie działań na rzecz ochrony zabytków	Rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym budownictwa komunalnego				
	Działania w zakresie wsparcia młodych rodzin				
	Promocja lokalnych tradycji i produktów				

	Reaktywacja działania Młodzieżowej Rady Miejskiej				
	Promocja i wsparcie tworzenia lokalnych grup zainteresowań				
	Wspieranie inicjatyw społecznych				
	Dostosowanie przestrzeni publicznej i usług do wymagań wszystkich mieszkańców				
	Przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób ze szczególnymi potrzebami				